Serge Deville

Les pàras de Prague
Edition Fleuve Noir, 1975

SERGE DEVILLE

O GRENADĂ PENTRU HEYDRICH

Traducere de PAVEL POPESCU

EDITURA

BUCUREȘTI-ROMÂNIA 1994

Editor : ZAMFIR M. RUSU
Coperta de GH. BALTOC

CAPITOLUL I

Curând, avea să fie ora zece.

În fiecare dimineață, la ora zece, masivul Mercedes gri-verzui apărea la ieșirea din curba șoselei ce venea de la Liben.

O stradă îngustă, destul de lungă și puțin circulată dădea în șosea la aproximativ două sute de metri de virajul mai sus-amintit, iar pe această stradă, la șapte sute doisprezece pași de unghiul pe care-l făcea trotuarul, se găsea spitalul Bulovka.

Fix șapte sute doisprezece : omul avusese tot timpul necesar să-i numere și să-i răsnumere, și nu se lenevise s-o facă ; pași normali, obișnuiți, fără nimic deosebit în ei, pași pe care, de aceea, nimeni nu-i remarcase și nici nu avea să-i remarce.

Pânda continua. Conta orice amănunt.

Omul nu lăsase nimic la voia întâmplării. Străzile și intersecțiile lor. Distanțele. Minutele, secundele. Șinele tramvaiului 3, stațiile, mașinile care, din când în când, treceau într-o direcție sau alta, pasagerii care așteptau prin stații sau coborau din tramvai. Bicicliștii. Trecătorii. Spitalul, copertina de la intrare, ferestrele. Imobilele, ușile lor, balcoanele, zidurile. Firește și cu precădere, curba. Castanii ; da, chiar și acești castani care se înșiruiau, încă

golași după iarnă, dar putând ascunde după fiecare din trunchiuri pe careva.

Deasemeni, afișele. Numeroasele, agresivele, amenințătoarele afișe roșii ce împânziseră pereții și pe care le știa, literă cu literă.

Le știa întreaga populație a capitalei.

Amenințarea stăruia, permanentă.

Dușmanul era mereu pe aproape.

Cel mai greu era să treci nereperat.

...Reperat, reținut, interogat, controlat, percheziționat, săltat, confruntat, torturat. În beciurile fostei bănci Petschek. Banca Petschek, sediul Gestapoului. În nici un caz, nu trebuia să ajungă acolo, să ajungă în fața ticălosului de Otto Geschke, căpetenia acestor siniștri ucigași.

Sigur, în ultimă instanță, scăparea — și de celule, și de odiosul personaj — era otrava, capsula cu cianură care putea fi oricând strivită între dinți.

Nu asta era însă soluția. Nici vorbă să moară. Adică, să moară și atâta tot. Otrăvit ori altfel. Să moară, pur și simplu, prea devreme, prea repede, gratuit, inutil. Mai ales, inutil. Morții nu folosesc la nimic, cel mult, să întrețină regrete ; iar în cazul de față, regrete infinit mai intense decât toate regretele sincere câte ar fi putut exista. Ca întotdeauna când e regretat un eșec.

Exclus ! Toate riscurile de pe lumea asta pot fi acceptate, dar pornind de la convingerea nestrămutată că ele vor fi învinse, unul după celălalt, până la îndeplinirea misiunii ! Obiectivul trebuie atins. După aceea dar numai după aceea, ei bine, dacă altfel nu-i chip, se poate și muri !

Serviciile colonelului Moravec de la Londra denumiseră această misiune : „16-18-1-7-21-5=8".

Cifre care, aparent, nu spun nimic.

În schimb, automobilul care apăruse pe stradă, masiv, rulând încet, periculos de silenţios, putea spune multe. Într-un fâşâit discret de pneuri, a virat şi a dispărut sub copertina spitalului.

N-a fost decât un automobil. Dar un automobil negru. Iar automobilele negre aveau în acele vremuri o anumită faimă...

Fix zece. Omul şi-a reţinut un suspin de uşurare. Sigur, avea în buzunare destule lucruri cu care să facă faţă, în mod eficace, unui număr apreciabil de situaţii : acte de identitate, o legitimaţie de serviciu şi un pistol automat cu încărcătorul plin. Şi tot automat, mâna sa dreaptă strângea patul amintitului pistol.

Actele de identitate erau false. La fel şi legitimaţia. Pistolul însă era adevărat. Ca şi mâna.

Actele erau obligatorii. Nu însă şi pistolul. Dar se afla unde se afla şi ca atare, poziţia mâinii era cât se poate de firească.

Nu exista nici un decret care să interzică să-ţi ţii mâinile în buzunare.

„Problema, se gândea cu amărăciune omul, încordat şi atent, problema e că..."

Se găsea în oraşul său. Se reîntorsese. Dar nu-l mai recunoştea. Nu se mai simţea la el acasă. Capitala se schimbase.

La drept vorbind, nici el nu mai era acelaşi.

Doi ani de absenţă. Câteva luni de clandestinătate. Acum, aceste zile de pândă. Nimic nu mai semăna cu nimic. O falie. O ruptură profundă, cumplită, dătătoare de deznădejdi.

Iată produsul ! Iată rezultatul războiului, a înfrângerii, al ocupaţiei !

„Dușmanul e pretutindeni. Pereții au urechi."

Exista mereu câte ceva care să-l împiedice să-și ducă gândurile până la capăt sau, în orice caz, să-l împiedice s-o facă dintr-un foc.

„Problema e că orașul, ieri, astăzi, mâine, acum..."

Concret : dacă în buzunarele hainelor sale exista cu ce să facă față unui anumit număr de situații, capitala ocupată închidea între zidurile sale mii de mijloace și modalități pentru a-l înhăța și a-l lichida.

Lupta era inegală.

Dar magnific era tocmai faptul că această luptă inegală se afla în plină desfășurare !

Nimic, dar nimic nu-i putea distrage atenția, exista în permanență câte ceva care să-l țină în stare de veghe.

De pildă, tramvaiul 3. Zăngănituri, trosnituri, scrâșnet de fier pe fier. Călători cenușii, posaci, indiferenți, pleoștiți, șterși, fără relief, fără contur. Cehi care tac.

Teritoriile din vest ale țării, alipite Germaniei. Slovacia, proclamată de Hitler „Stat liber". Cotropită, înrobită de *Gestapo*, de S.S., de *Wehrmacht*, amputată, dezmembrată și îngenunchiată, Republica Cehoslovacia era acum un simplu „Protektorat".

...Ceva mai încolo, două uniforme *feldgrau* *. Într-adevăr, inamicul e peste tot. Tramvaiul s-a îndepărtat.

Afișele roșii proclamau că între orele 21 și 6 circulația e interzisă și că oricine își va părăsi locuința în timpul nopții va fi condamnat la moarte.

* Literal : cenușiu de campanie. E vorba de gri-verzuiul uniformelor *Wehrmachtului*. (N.T.)

Afișe scăldate de soare.

Venise primăvara. Dar castanii șopteau că primăvara nu înseamnă neapărat și zile frumoase.

Soare de mai în crăcile noduroase, chircite parcă de groază, întinzându-se ca tot atâtea amenințări.

Soarele zilei de 25 mai, revărsându-și razele, la ora zece și patru minute, peste orașul Praga.

Ceasul spunea că au mai trecut și alte patru minute.

Mercedesul tot nu apărea la colțul bulevardului.

„Întârzie", constată omul.

Palton cenușiu, ponosit, pantofi negri, scâlciați, gulerul cămășii mototolit, obrazul gălbejit, umeri aduși, putea trece, fără eroare, drept un mărunt contopist.

Ei bine, ar fi fost o eroare și încă una monumentală. Era ofițer de carieră, avea gradul de căpitan și se numea Palka. Gălbeneala obrazului era consecința existenței ultra-secrete pe care o ducea de cinci luni. Cinci luni fără trei zile. Teribil de tăinuită și teribil de ocupată. Iar paloarea feței nu prezenta, în sine, nimic deosebit ; din martie 1939, numeroși praghezi aveau această înfățișare. Nici nu era recomandabil să arăți prea bine și cu atât mai vârtos pentru cineva în situația căpitanului Palka.

„Bartos", notă el mental.

Bartos era coechipierul său. Muncitor ca aspect. Pășea, fără grabă, pe partea cealaltă a bulevardului ; ajuns în colțul străzii, s-a oprit.

„Găsește și el, ca și mine, că personajul nostru întârzie, ceea ce-i agasant".

Lui Palka, termenul de „agasant" i se părea potrivit, deşi ar fi putut folosi, tot atât de bine, pe cel de „plictisitor" ori „neplăcut". Oricum, nu era cazul să intre în panică.

Bartos se uita în stânga. Bartos se uita în dreapta. Bartos vedea absolut tot ce era de văzut în zonă, dar privindu-l ai fi zis că nu descoperise nimic din ce l-ar fi putut interesa.

Greşală. Bartos îl remarcase pe Palka şi falsul muncitor îl avea constant în colimator pe falsul funcţionar, iar dacă ceva pe lumea asta îl putea interesa pe Bartos era situaţia şefului său şi ceea ce se petrecea în imediata lui vecinătate.

Se pricepea însă de minune să se prefacă. Aparent, era şi el un jalnic eşantion al „păduchelniţei cehești", un prăpădit care nu vedea mai departe decât vârful propriului nas şi, în cazuri cu totul excepţionale, bombeul bocancilor din picioare.

„Sunt şi dintr-ăştia..." îşi spuse Palka.

În sinea sa, se felicita că-l alesese. Va traversa oare ? Genial cum o făcea pe nerodul care se uită de zece ori înainte de a pune piciorul pe caldarâm ! Evident, avea toate motivele să procedeze aşa, dar ultimul din ele ar fi fost teama de a nu fi cumva izbit de vreo maşină ! Uite-l că traversează.

— Ce dracu' face ? şopti el trecând pe lângă căpitan. Ne fierbe-n suc propriu ?

— Calm, băiete, calm, şopti, la rându-i, căpitanul.

Ar fi putut pretinde careva că s-au apropiat unul de altul, că s-au întâlnit, c-au stat de vorbă ? Nici pomeneală. Bartos îşi vedea, liniştit, de drum, îndreptându-se spre faimosul viraj. Făcuse deja

vreo cincizeci de pași când, în sfârșit, masivul Mercedes gri-verzui ieși din curbă.

Zece și zece minute.

* * *

Fără escortă. Singur, silențios și puternic. Cu caroseria lui compactă, solidă, angulară, poate blindată, de care acum însă ricoșau doar razele soarelui. Cu geamurile sale despre care se știa că sunt geamuri obișnuite, dar care puteau fi și geamuri antiglonț. Cu aerul său de vehicul de război, în pofida tuturor aparențelor. Cu armamentul, nevăzut din afară, pe care cu siguranță îl ascundea. Cu motorul capabil de accelerații redutabile, cu roțile care, în orice moment, puteau urla, scrâșni, șuiera, prinde din urmă și strivi sub ele pe oricine ar fi vrut. Și cu cele două persoane, ocupând locurile din față, dintre care una, firește, ținea volanul.

Respectând regulile circulației urbane, accelerând ușor odată ieșit din curbă, cu motorul torcând în surdină, așa cum se cuvine unui motor de mare clasă, în majestatea lui de automobil de înalt demnitar și — cel puțin așa s-ar fi putut crede — în indiferența generală. Mercedesul se înscrise pe bulevard, se lansă pe linia dreaptă, depăși strada pe care era spitalul Bulovka, își continuă cursa, pierdu din dimensiuni și, în sfârșit, dispăru, înghițit de forfota din piață.

Un minut și jumătate. Fix atâta. Ca timp, era deajuns. Deajuns erau chiar secundele în care mașina parcurgea distanța dintre ieșirea din curbă și intersecție. Un segment de drum ideal. Și cum, la drept vorbind, un loc absolut perfect nu putea exista,

dintre toate acesta era cel mai potrivit. Cercetat, verificat, studiat. Demonstrația urma să se facă într-un viitor foarte apropiat.

Traseul mașinii venea dinspre nord — înaltul personaj își avea reședința în împrejurimile capitalei — apoi se îndrepta spre vest — locul de muncă al înaltului personaj era la Castel. Schimbarea de direcție era în unghi drept.

Acesta va fi locul. Va fi așteptat la ieșirea din curbă. Cel mai devreme, la ora 10.10, dacă la fel ca și astăzi, personajul va întârzia puțin.

Într-un cuvânt, în jurul orei 10.

CAPITOLUL II

„În jurul orei 10", apreciase, așadar, căpitanul Palka.

Atunci va intra în acțiune. Atunci se va săvârși actul. Începând cu ora 10. Era ora oficială când personajul se înscria în curba șoselei care venea de la Liben. Toate observațiile făcute confirmau următoarele : niciodată înainte de ora 10, dar poate și la 10 și 10 minute, cum fusese în ziua aceea. În fond, putea fi oricare minut între orele zece și unsprezece ale unei zile determinate — determinante — al optulea, al cincisprezecelea, al douăzecilea... Ideea de rutină trebuia exclusă, chiar dacă toate constatările și calculele conduceau spre așa ceva ; personajul vizat nu era omul rutinei. Cătuși de puțin ! Dimpotrivă, era o ființă excepțională și de excepție. Un individ ieșit din comun. Un personaj — din fericire — unic ! O personalitate ! Era stăpânul absolut și putea schimba brusc orice i s-ar fi părut că trebuie schimbat. Nu deținea el întreaga putere ? Nu demonstrase el de opt luni... Mai exact, opt luni fără două zile. Da, septembrie — mai. La 27 septembrie, într-un cadru solemn, își preluase funcțiile la Castel. Acum, era 25 mai. Aniversarea va fi peste

două zile. Într-un ceas bun ! Cu toate urările „păduchilor cehi" !

„Seducător", își spuse Palka.

Nu era însă el omul care să se lase sedus de asemenea „efecte de scenă". Ba, dimpotrivă. Ceea ce avea de îndeplinit era mult prea important. Trebuia să reușească. Pe 27, ori în oricare altă zi... Să reușească dintr-o lovitură. Una singură !

...Era stăpânul absolut și, ca atare, putea schimba totul, inclusiv propriul orar și propriile-i obiceiuri.

— Să zicem, Bartos, că va fi între 9.30 și 10.30 O oră. Mi se par cele mai rezonabile limite.

„Ținta" putea să se prezinte, în definitiv, și puțin mai devreme de ora obișnuită. Iar a rămâne în același loc mai mult de șaizeci de minute nu era, iarăși, recomandabil. Șaizeci de minute. Și așa destul de riscant, mai bine spus, cu un spor suplimentar de riscuri. După douăzeci de minute de „stand by" *, existau toate șansele să fii reperat.

...Reperat, reținut, controlat, percheziționat, săltat, confruntat, torturat. În beciurile băncii Petschek. Aici ori în altă parte, același drac !

Nu era o chestiune de cartier. Nicăieri pe stradă, nu te aflai în siguranță ; și nici între zidurile unei case. Oricum, afacerea nu se putea rezolva decât afară.

Căpitanul Palka își făcea socotelile. Le făcea cât se poate de exact, incluzând în ele toate considerațiile posibile. Total : șaizeci de minute între a doua jumătate a lui nouă și prima jumătate a lui zece.

— Totuși, de ce nouă și jumătate ? chestionă Bartas.

* Staționare. În engl. în textul original. (N.T.)

Sigur, propriile lor observații stabiliseră clar : niciodată Mercedesul nu apăruse înainte de ora 10.

Am făcut din ora 10 o cumpănă și am plasat șansele noastre de ambele ei părți, răspunse ofițerul. Oricum, nu sunt prea multe. Cele zece minute în plus de astăzi constituie o dovadă. Puteau însă fi și unsprezece, sau mai mult... Nu, rațional e între cele două limite.

— Rațional...

Mergeau. Erau acum departe de locul la care se gândeau. Îl părăsiseră tot atât de rapid ca și Mercedesul, doar că direcțiile urmate erau diferite. Ei, ei n-aveau ce căuta la Castel ! O vreme chiar, consideraseră că-i mai bine să nu întreprindă nimic împreună. Se regăsiseră abia mai târziu.

În prezent, nițel mai puțin îngrijorați. Liniștiți, poate ? Deloc. Nici pomeneală ! Se îndreptau spre centrul capitalei, urmând unul din traseele stabilite. Alese cu grijă. Erau mai multe, selecționate „după miros", după anumite experiențe, după cunoașterea locurilor. Discrete, dar nu excesiv. Frecventate, dar nu foarte tare. Desigur, cu nemți, dar nu încolonați prin flanc câte patru. Cu vizibilitate, dar nu până la infinit. Media de aur a acțiunii subversive. Zone prin care te poți strecura fără să dai impresia că o faci, fără să fii remarcat în mod sigur. Evident, hazardul putea interveni oricând... Traseu fără pericole ? Nu mai exista un asemenea traseu în acest oraș...

Un oraș mâncat de rugină. Străvechile ziduri cenușii, cu pete de lumină răsfrântă pe patina lor, nu erau decât mari întinderi de rugină. Lipite pe ele, afișele. Roșii, de culoarea sângelui. Cu mari litere negre. Litere de doliu. Amenințări, amenințări, an-

ninţări. O revărsare de roşu-sângeriu pe care se aliniau coloanele ţepene ale caracterelor tipografice. Chiar şi la ceasul amiezii, chiar şi în plină izbucnire a primăverii, capitala părea moartă sau pe cale de a muri.

Nu mai exista primăvară. Cehii amuţiseră. Nu mai exista teritoriu naţional ; doar un „Protektorat". Şi „protejaţi", mult prea „protejaţi" pentru gustul lor, dar care nu aveau încotro. Care, în tăcere, aşteptau. Ce anume ?

„Bohemia şi Moravia *(Böhmen und Mähren)*, sunt un teritoriu milenar al Marelui Reich !"

Semnat : Adolf Hitler.

„Aceşti păduchi cehi cu moriţă altceva decât să fie exterminaţi sau transferaţi în lagărele de muncă din Siberia, imediat ce Uniunea Sovietică va fi învinsă !"

Semnat Reinhard Heydrich, *Reichssicherheitshauptamt. Obergruppenfuhrer S.S., Reichsprotektor in Böhmen und Mähren.* *.

— N-au imaginaţie !

Semnat : Bartos, ceh şi ilegalist.

— Raţional, spusese el ceva mai devreme, în derâdere, raţional ar fi, bunăoară, să te afli la capătul celălalt al pământului, nu aici ! Ca să nu zic că, la ora actuală, nici nu există ceva raţional pe lumea asta...

Acum, îşi urma ideea :

— Să fii neamţ înseamnă să n-ai imaginaţie.

— Hâmm..., făcu Palka.

Cum nu exista itinerariu nepericulos în oraş, avea grijă ca în permanenţă şi în orice împrejurare,

* Şef al Direcţiei Generale a Securităţii Reich-ului, general S.S., Protector al Reich-ului în Bohemia şi Moravia. (N.T.)

arma să-i fie la îndemână. Adică, în buzunarul drept al ponositului palton.

Acum însă și-l scosese.

De ce ? În fond, temperatura rămăsese aceeași ca și atunci când stătuse la pândă pe bulevard. Nu asta era explicația, cum nici aceea că, între timp, îl trecuseră căldurile, mai ales că — o știa oricare ilegalist — căldurile astea se prefăceau rapid într-un fluid glacial.

Căpitanul se întreba, chiar, dacă sezonul mai justifica ori ba portul unui palton. Cu alte cuvinte, în ce fel atrăgea cel mai puțin atenția : cu palton ori fără ?

Fără, îi era mai lesne să reacționeze. Incontestabil. La nevoie, s-o rupă la fugă. Fie și numai acest avantaj.

Purta paltonul, pliat, pe brațul drept. Discret, cu vârful-degetelor, era în contact permanent cu patul armei.

— Bun, și ce-i cu asta ?

Aruncă o privire rapidă însoțitorului său :

— Să admitem că n-au imaginație. Ce-i cu asta ?

A lui, lucra de zor. Trebuia găsită o soluție „tehnică". Absolut necesar.

— Le lipsește, repetă Bartos. O știe toată lumea. E lucru stabilit!

Fără drept la replică.

Lui Palka îi veni ideea mult căutată : antebrațul stâng lângă cel drept, paltonul peste ele, totul purtat pe burtă. Nimic extravagant, nimic care ar putea atrage atenția. Sigur, cu condiția să nu umble așa până la venirea verii !

Bartos părea să nu fi observat nimic din subtilele manevre ale lui Palka. Subtile, ăsta era cuvântul. Vorbea despre o mașină al cărei traseu zilnic era cel puțin la fel de previzibil ca și cel al soarelui. Despre un șofer care în loc de inimă avea un mecanism de ceasornic. Despre un personaj care, în fiecare dimineață, călătorea lângă acest robot și nu în spatele lui. Aceeași poziție. Aceeași situație. Același traseu. Aceeași oră. Aceeași viteză. Zi după zi. Constatat. Constant. La zecime de centimetru. La zecime de grad. La sfert de minut.

— Ca atare, conchise falsul muncitor, va fi la ora 10,05. Pariezi ? Ai să vezi !

Căpitanul vedea, mai ales, că sosise momentul ; momentul să se despartă.

— Pe curând, făcu el încetișor. Strada Resslova.

Coti pe o străduță, lăsându-l pe celălalt să-și urmeze drumul.

Strada Resslova. În plin centru al capitalei. Fără a fi o arteră principală, dar centrală, în buricul capcanei naziste.

O școală și o biserică. Față-n față.

Școala, o simplă școală, nimic mai mult.

Biserica însă...

Hramul : Sfinții Chiril și Metodiu. Confesiunea : greco-romană. Stilul : baroc.

Micuță. Fără piațetă înaintea ei. Intrarea direct din stradă. O ușă-portal solidă, dar niciodată încuiată. Umbre. Tăcere. Arome.

Naosul. Sus, de jur împrejur o galerie pentru cor. Altarul. Un coridor. Un coridor ducând la locuința parohială. O biserică și atâta tot. Numai ?

Ah, mai e și preotul.

— Părinte...

— Da, fiule...

— Sunt „Antropoidul".

— Da, da, „Antropoidul". Iată un nume destul de neobișnuit. Cunosc și eu unele, la fel de neobișnuite : „Silver".

— „Out Distance".

— „Bioscop".

— „Tin".

— Dumnezeu te-a trimis.

— Vin de la Londra.

— Urmează-mă.

Penumbră, tăcerea, aromele.

— Jaroslav e cel care...

— Da. Te așteptam.

Altarul. Slujitorul Domnului, devenind dintr-o dată mai pământean :

— Uită-te acolo. Vezi ? Accesul principal în cripta. Lespedea. E perfect mascată. Pot s-o caute până le sar ochii. Și chiar dacă o găsesc, mai trebuie s-o și poată ridica. E indetectabilă și de neclintit. Înăuntru o să fiți mai siguri ca-ntr-un mormânt.

— Mă rog...

— Nu te frământa, o să-ți arăt. Pe vremuri, aici erau depuse sicriile parohilor decedați. Obiceiul a dispărut. Eu unul, am coborât o singură dată și-ți mărturisesc că de-atunci nici că m-a mai încercat dorința. Nu-i tocmai vesel acolo. Nu știu, dar cred că nici mort nu mi-ar place. În fine, voi alegeți ; oricum, vă înțeleg...

— În orașul ăsta, nu mai există nici un refugiu sigur. Ca și-n toată țara. Nu-i de trăit. Un adevărat iad, părinte, iartă-mă că spun așa...

— Ai dreptate, fiule ! Au adus cu ei iadul, au izgonit viața. Abia îndrăznim să respirăm... Sunt îndurerat, fiule, sunt îndurerat de moarte.

— Din fericire, părinte, mai există și altfel de oameni !

— Din fericire. Urmează-mă.

Penumbra, tăcerea, aroma. O pace de multă vreme uitată.

— Trebuie să te previn : nici acolo jos nu-i prea de trăit. Nu pentru viață a fost săpată această hrubă. E întunecric. E umed. E strâmt, adânc, zidit din toate părțile și, ca atare, foarte prost aerisit. Neumblat de multă vreme. Nu prea curat. E pustiu. De altfel, veți constata și singuri.

— N-am fost paraşutat ca să duc o viață de huzur. Nici eu, nici camarazii mei.

— Nu mă îndoiesc.

O scară. O scară în tirbușon, între o coloană și un zid, ducând la galeria corului. Iar în dosul ei, chiar la nivelul primei trepte :

— Iată și accesul pe care-l veți folosi.

Un chepeng. O gaură neagră. O răbufnire de aer, venind de jos, cu iz de mucegai.

— La ieșire, să fiți atenți, chepengul vă poate izbi în cap. Dar, cu un pic de îndemânare...

Intrarea era, într-adevăr, îngustă, strict cât să treacă prin ea cineva suplu.

— Pentru coborâre, e o scăriță. Din cele mobile... Asta de aici. Nu știu în ce stare se află. Ia-o încetișor și vezi unde pui piciorul.

— O să am grijă, părinte, fii pe pace.

— Știi... să mă ierți dacă nu te însoțesc... dar... dar m-am cam îngrășat și aș risca să rămân înțepenit...

— Ai făcut și așa destul pentru noi, părinte.

Și, câteva momente mai târziu :

— E cea mai grozavă ascunzătoare din tot orașul.

Chiar sub nasul hitleriștilor !

CAPITOLUL III

Pentru distinsa doamnă Zelenk, cea mai grozavă ascunzătoare era marele ei piepten de baga care, încă de pe vremea adolescenței, îi ținea părul. Așa a fost și atunci când s-a măritat, așa era și acum, la anii văduviei. Iar de când cu mișcarea de Rezistență, pieptenele devenise un element de-a dreptul esențial.

Și, chiar dacă ceea ce ascundea sub el era enorm sub raportul importanței, sub cel al dimensiunilor nu însemna mare lucru : simple petecuțe de hârtie. Mesaje așternute în grabă, transmise în goană, în trombă, cu mii de precauții, ca ea să le remită cât mai rapid celui pe care-l găzduia.

Acela era Palka.

Nu un oarecare Palka, ci căpitanul Jan Palka din Corpul cehoslovac de voluntari format în Marea Britanie.

A-l adăposti însemna, de fapt, a-l vedea poate nițel mai des decât toți cei care, dintr-un motiv sau altul, umblau după el, la asta adăugându-se și o puzderie de eventualități, care mai de care mai sinistre. Doamna Zelenk era însă un om de caracter. Un om cu sânge-rece. Plus motivele ei personale.

Ofițerul sosi acasă după vreo douăzeci de minute de la despărțirea cu Bartos. Sistematic, făcea ca fiecare din deplasările sale, chiar și cele mai insignifiante, să dureze de două ori mai mult decât s-ar fi cerut ; pentru această femeie însă, își împătrea precauțiile. Îi era ca o mamă.

— Am ceva pentru tine, Jan...", îl reținu ea, dându-și seama că e pe punctul s-o ia iarăși din loc.

Ofițerul petrecea mult timp afară : mai mult decât i-o cereau „afacerile". Era o chestiune de scrupule. Vremurile erau de așa natură încât cea mai bună dovadă de prietenie pe care o puteai arăta cuiva drag era să-l întâlnești cât mai rar cu putință. Strict de câte ori nu se putea altfel și numai și numai „pentru Cauză":

Se încordă :

— De la cine ?

Aici, în acest refugiu, în loc să se decontracteze i se întâmpla să fie cel mai des încordat. Aici se crispa, aici înțepenea. Paradoxal ? Nu. Afară, pe stradă, nu-și risca decât propria-i piele.

— De la Jirek, răspunse femeia.

Palka se crispă și mai tare.

— A trecut pe aici ?

Jirek lucra la Castel. Nici mai mult, nici mai puțin. Direct în mijlocul taberei inamice.

Era nevoie de asemenea oameni. De oameni care să accepte să lucreze pentru hitleriști și care, mai cu seamă, să accepte să informeze diversele rețele ale Rezistenței. În momentul de față era, poate, lucrul cel mai primejdios. Nemților nu le lipseau mijloacele de a exercita presiuni ; la drept vorbind, erau singurii care dispuneau de așa ceva.

Pentru fiecare cehoslovac era o chestiune de inimă, de cuget, de curaj. Jirek le avea pe toate. Era un om sigur. Era admirabil plasat. Era furnizorul celor mai valoroase informații și, indirect, se afla la originea celor mai spectaculoase acțiuni din ultimile luni.

Firește, și de data asta era angrenat în cea care se pregătea.

Palka nu se putea împiedica de a freamăta de câte ori un element material, concret, venea să-i amintească de ceea ce punea el cu atâta meticulozitate la punct. De toate neprevăzutele posibile. De iminența zilei Z cu tot cortegiul ei de tensiuni și drame.

— Nu, n-a fost Jirek ! Nepotu-su..?

— Ah ! nepotul...

— Căpitane, unde ți-e capul ? Atenție la nervi. Fii calm ! Palka făcu efortul necesar și se relaxă cât de cât.

Excelent băiat, nepotul ăsta al lui Jirek. Tânăr de tot. Un produs pur, sută la sută, a școlii „Sokol", condusă de campionul internațional de atletism Pechacek, cu alte cuvinte, un atlet integral atâta timp cât „Sokol" nu fusese decât o organizație sportivă și un patriot integral de când respectiva organizație se transformase într-una de ajutorare a rețelelor Rezistenței. Era un agent de legătură de prima mână : avea suflu, din toate punctele de vedere.

— Ca de obicei, spuse doamna Zelenk și-și duse mâinile la pieptenele ei minune.

Jan Palka se uita la ea cu o privire duios-îndurerată. Uneori, în această femeie își vedea propria-i mamă. Nu fiindcă s-ar fi asemănat fizic. Dar, ani

de-a rândul, le văzuse adesea împreună... Anii copilărici, cei ai adolescenței... Un întreg trecut.

— Nu mai procedați așa, o certă el, fără prea mare speranță de a se face auzit. Citiți și distrugeți imediat. E o chestiune de elementară prudență.

— Nu cred c-ar fi bine, și-i surâse angelic, n-am încredere în mintea mea, mă tem că n-o prea am, s-au adunat cam multe în capul meu... Zâmbetul dispăru : Ce s-ar întâmpla dacă aș uita un amănunt important, unul singur ? Ar însemna, poate, să te arunci direct în gura lupului.

— Am încredere în dumneavoastră. Dacă vreodată...

— O percheziție ? Aș, de unde ! Sunt în afara bănuielilor. Dacă n-ar fi așa, Jan, nu te-aș putea ascunde. Nu-s decât o femeie, o femeie singură, o femeie în vârstă.

Într-adevăr, era singură. Războiul îi răpise totul : soțul, colonel, fiul, locotenent, iar Gestapoul o lăsase în pace ca pe una care nu avea pe nimeni fugit în Anglia, odată cu guvernul în exil, și nici întemnițat pentru activități antigermane, ceea ce nu era cazul familiei Palka.

— Sper că nu-i nimic grav, spuse ea întinzându-i mesajul.

Căpitanul despături biletelul cu aceeași grijă cu care-l împăturise ea.

— Nu, rosti el, mașinal, dar i-a fost îndeajuns o singură privire ca să-și dea seama că e cu totul invers.

Era un avertisment. Și ce avertisment ! Un adevărat seism.

— Nu e grav, e catastrofal !

Palka avea aerul cuiva lovit cu măciuca în cap. Până și ultima picătură de sânge îi fugise din obraz, era și mai livid decât fusese înainte.

— Catastrofal, repetă, aruncându-și pe umăr paltonul.

Deprinderea îi dictă gesturile necesare distrugerii biletului ; era însă singura distrugere de care se simțea în stare : a unui petec de hârtie.

Aruncă o privire ceasului, apoi declară, aproape cu bruschețe :

— Scuzați-mă, trebuie să plec. O să mă întorc târziu, dar nu vă faceți griji.

Târziu nu putea însemna decât ora Komandaturii.

* * *

Strada Resslova. Rapid, în strada Resslova. Conta fiecare minut.

Azi e 25, mâine 26, poimâine 27.

Palka mergea cu pași grăbiți. Din nou își purta paltonul pe burtă. În minte, noi poveri.

Azi, e prea târziu ; poimâine, imposibil ; rămâne mâine. Obligatoriu, mâine.

Recupera rapid. Din fericire. Pentru moment, era tot ce putea face. Debutul se produsese în casa doamnei Zelenk, între momentul în care rostise „catastrofal" și cel în care spusese : „Trebuie să plec".

Nu fusese nici scuză, nici explicație și știa că o lăsase pe buna lui gazdă pradă celei mai cumplite neliniști. Ce dur era totul !

„Dar cel mai dur, își spunea, va fi să reunim toate accesoriile care ne lipsesc. În mai puțin de 24 de ore !"

L-ar fi călcat în picioare pe Hitler ! Hitler care era primul răspunzător. Răspunzător pentru toate, bine-nțeles, dar care acum, în cazul ăsta precis... A fost de ajuns un cuvânt al acestui scelerat și hop ! s-a ales praful din planurile cele mai amănunțit elaborate !

Responsabil : Hitler. Ticălos ai fost, ticălos rămâi !

Palka pătrunse în biserica Sfinții Chiril și Metodiu. Fierbea, deși încerca să se stăpânească. Împotriva soartei potrivnice : acțiunea. Împotriva neprevăzutului : spontaneitatea. Împotriva schemelor prevăzute : improvizația.

„Voi fi gata. Eu unul, trebuie să fiu gata. La nevoie, mă duc și singur. Îl voi avea, jur că-l voi avea ! N-o să-mi scape !"

Ajunsese sub galerie, se strecurase prin chepeng, se afla sub imperiul acelui sentiment special care-l încerca de fiecare dată când venea aici, când se furișa în gaura neagră, când îl învăluia liniștea și mirosul tainicului lăcaș. Pas cu pas, cobora treptele șubredei scărițe, încet, încet de tot, pătrunzând în adâncurile catacombei în care, de săptămâni și luni, sub grosimea pământului, se zămisleau cele mai învăpăiate vise din toata țara.

Aici, era aproape în permanență noapte. Un firicel de lumină, firav, se furișa printr-o lucarnă îngustă. „Stropi de apă murdară într-un ocean de negreală", spusese careva. Ocean ? Cam mititel, dar asta era, într-adevăr, senzația. Mai degrabă, un acvarium. Pereții musteau de umezeală, peste tot numai dâre de igrasie.

Pe jos, pământ gol, negru, bătătorit, întărit precum piatra. În aer, miros de mucegai. Frig.

Unica deschizătură, chiar sub boltă, era inaccesibilă. Părea la fel de îndepărtată ca și o stea. Protejată de un grilaj, dădea într-o stradă paralelă cu strada Resslova, pe unde circulau tramvaie. Zgomotul făcut de ele îngăduia, atunci când oamenii grupului se reuneau, să se vorbească și altfel decât pe șoptite. Dar cam atât tot.

Nu venise încă nimeni, căpitanul Jan Palka era singur. Ceilalți aveau să sosească la ora convenită, unul câte unul. Nimeni nu era la curent cu avertismentul transmis de Jirek.

Ofițerul se precipitase încoace într-un scop precis : nu numai ca să câștige timp, ci și pentru a risipi, trecând imediat la fapte, sentimentul tulbure care-l cuprinsese. A pune la punct latura tehnică ce va duce la lichidarea „țintei numărul unu" (în cod avea cifra 8), însemna să treacă, deja, la execuție. Execuția, în primul rând, a propriilor obsesii.

Un eșec ? Pentru nimic în lume !

La treabă. Scoase pistolul din buzunarul paltonului și-l vârî sub cureaua pantalonilor. Apoi, întinse paltonul pe jos. Răsucindu-se pe călcâie, ajunse din trei pași la una din firidele săpate în perete. Erau șase la număr, toate foarte adânci. Fuseseră depozitate cândva sicrie în ele ? Dacă da, acum nu mai rămăsese nici urmă. În schimb, găsi aici lădițe cu muniție, saci cu grenade, calupuri de explozivi și arme, unse cu grijă și învelite în pânză impermeabilă. Unele erau demontate, altele nu. Printre acestea din urmă, o pușcă-mitralieră *Bren MK III* și un pistol mitralieră *Sten*. Nimic cucernic în tot acest depozit. Dimpotrivă, o perfectă panoplie a combatantului din umbră. Iar umbră era din belșug. Ceea ce însă, nu-l stânjenea deloc pe Palka. Și trupul și spi-

ritul lui se deprinseseră demult cu lipsa de confort, cu austeritatea, cu veșnica strâmtorare.

Hai să vedem cum e cu pistoalele-mitralieră... Un *Sten* ar fi scula ideală.

„Să vedem" era o simplă formulă de stil. În firide, întunericul era de nepătruns. Pipăind, degetele dădură peste un pistol-mitralieră gata montat. Îl înșfăcă și veni cu el în centrul criptei, acolo unde-și lăsase paltonul. Îngenunche și lăsă arma jos, pe pământ. Trase de câteva ori, adânc, aer în piept. își mișcă degetele, redându-le suplețea și-și uscă palmele transpirate frecându-le de pantaloni.

Un tunet prelung. Afară, în stradă, trecea un tramvai. Vuiet, scrâșnet, bubuit. Solul se cutremură, străvechile ziduri părură că se înfioară, bezna din jur tălăzui parcă. Vax, gândi căpitanul, vax în comparație cu tunetele și trăsnetele pe care le voi stârni eu. Gândi și se apucă de treabă.

Treaba asta consta întâi a demonta, apoi a monta pistolul-mitralieră. Pe nevăzute, din memorie, ca la instrucție.

Palka execută de cinci ori la rând acest exercițiu, din ce în ce mai repede. Mulțumit, socoti că e deajuns. Prima etapă.

Ceea ce urma, era altă mâncare de pește.

Întinse paltonul pe jos, cu căptușeala la sol. Alese buzunarul drept, pipăi stofa, exploră interiorul. După aceea, demontă *Sten*-ul încă odată, strecurând în buzunar diferitele piese. Nici o problemă cu închizătorul și cu încărcătorul ; dar corpul propriuzis al armei rămâne întreg, patul ei, chiar rabatabil, tot mare era, iar țeava prea lungă.

Palka împături paltonul ca unul care are grijă de lucrurile sale — și avea, chiar foarte multă ! — trecu

antebrațul drept pe dedesubt, calculă cum cad pliurile, se ridică de jos și rămase o clipă nemișcat, cu paltonul atârnând, un simplu trecător care așteaptă pe cineva, ori ceva.

De așteptat, nu aștepta pe nimeni. Mai exact, aștepta o concluzie. Imobilitatea lui nu era decât aparentă. Mintea lucra. Degetele lucrau, nevăzute, sub faldurile postavului. Pe nesimțite, brațul stâng îl întâlnise pe cel drept, tot pe nesimțite haina acoperise ambele mâini, piesele părăseau, una după alta buzunarul, se asamblau pe tăcute, pistolul-mitralieră își redobândea forma, nimic nu lăsa să se întrevadă ce se întâmpla sub ponositul veșmânt.

Căpitanul opera căznindu-se să se supună unor anumite imperative, pe care și le fixase singur și a căror rigurozitate și importanță o știa numai el. Nimic lăsat la voia întâmplării. Nici o greșeală tehnică. Nici un zgomot metalic. Fără prea multă grabă. Fără prea multă încetineală. Fără trac. Fără optimism exagerat. Fără mișcări excesive. Fără gesturi suspecte. Altminteri, e eșecul. Total. Jalnic. Aici, acum, încă nu era nimic. O simplă repetiție.

Mâine însă... Mâine, în jurul orei 10... Figura va trebui executată în văzul lumii, pe stradă, în plină zi ! El, el va trebui să aibă aerul unui pașnic cetățean cu un palotn pe braț. Atâta tot. Să aibă arma gata montată, acoperită cu paltonul și să traverseze astfel jumătate din oraș ? Nu. Exclus. Mult prea riscant. Învelit sau nu, odată montat, *Sten*-ul nu mai lăsa loc la dubii. Un pistol obișnuit nefiind arma cea mai potrivită, rezulta că...

Rezulta că, isprăvite savantele sale manipulări, Palka își trase, brusc brațul stâng de sub palton, lăsându-l să cadă. Pistolul-mitralieră apăru, cu încăr-

cătorul pus, armat, gata de tragere. Foc ! Simplu ca bună-ziua. Ba nu era deloc simplu ! Aceleași raţiuni care interziceau asamblarea prealabilă a armei, interziceau și ca această operaţiune să fie efectuată la faţa locului cu mult timp înaintea apariţiei „ţintei".

„Al dracului de complicat tot minutajul ăsta !" își spuse el în timp ce repeta, pentru a treia oară, exerciţiul cu pistolul-mitralieră.

Ce-l apucase să drăcuie ? Privi în jur. Mare lucru nu se putea vedea. Până și aerul părea împietrit. Tăcere. Mister. Un mister care privea cu ochii bezne și ai veșniciei. Îl treceau căldurile, deși în hrubă era frig și o sudoare înghețată îi șiroia de-a lungul șirei spinării.

Nu, nu drăcuise, doar calculase. Dumnezeule, cum trece timpul ! Se căzni să descifreze ora de pe cadranul ceasului. De sub boltă se prelingea aceeași palidă lumină a unui crepuscul muribund. Ziua se stingea, lunecând spre noapte.

Palka se scutură. Ascunse pistolul-mitralieră la loc în firidă. Așternu în grabă câteva cuvinte pe un petec de hârtie pe care-l vârî apoi în locul cunoscut de toţi. Ridică de jos paltonul, îl scutură, dar în ultimul moment, decise să-l lase în criptă. Ajunse la scăriţă, urcă, săltă chepengul și se strecură afară din bezna hrubei.

Nu trebuia, în nici un caz, nu trebuia să-l rateze pe Jirek.

CAPITOLUL IV

Era mic de statură, pirpiriu, părea chiar c-ar avea o sănătate șubredă. Purta pălărie, pardesiu, mănuși, fular, ochelari și se lupta din greu cu pompa cu care încerca să umfle roata din față a bicicletei.

Avea aerul unui bătrân dascăl de școală, resemnat în fața soartei.

Cât privește aerul... ei bine, aerul nu părea deloc dispus să rămână în camera de cauciuc unde încercau să-l trimită nevolnicele pompe ale amărâtului belfer. Ba s-ar putea zice chiar că îndelungata și istovitoarea strădanie îl dezumfla mai de grabă pe stăpânul bicicletei decât să-i umfle pneul care se încăpățâna să rămână, flasc, pe jantă.

Bicicleta fusese rezemată de un zid ; calcanul unui depozit, cenușiu și trist, înveselit doar de roșul-sângeriu al afișelor. O servietă jerpelită zăcea alături, pe trotuar. Un cleștișor metalic, strălucitor, strângea cracul drept al pantalonului bătrânului ciclist și întregul tablou era de-a dreptul înduioșător.

Locul fusese admirabil ales. Palka se apropie :

— O mână de ajutor ?

Jirek se întoarse de parcă nu l-ar fi auzit venind, de parcă n-ar fi așteptat decât această propunere salvatoare.

— Păi... vedeți că...

Să juri, nu alta, că-i întruchiparea timidității!

Pistonul pompei profită de întrerupere ca să se ducă în sus, iar camera să se golească și de puținul aer pe care-l mai avea.

Jirek vorbea, în afara limbii materne, la fel de bine germana, franceza, rusa și engleza și era un autentic profesor, dar Palka nu mai știa ce anume materie predase. Poate, arta comediei?

Atribuțiunile lui Jirek la Castel erau și mai obscure: umil contopist civil — rechiziționat din ordinul autorităților naziste — la dispoziția unui oarecare subșef al unui oarecare serviciu... O chestiune pe care el, Jirek, nu ținea deloc s-o aprofundeze. Era prea vârstnic ca să fi luat, la timpul potrivit, „calea Franței și a Angliei". La început, fusese distrus, fusese la pământ. De la o vreme încoace însă, se simțea mai puțin frustrat. Putea fi folositor. „Fiecare luptă după posibilitățile sale", admisese el până la urmă. Lupta lui era să culeagă informații.

Cea a căpitanului Jan Palka, din Corpul cehoslovac de voluntari din Anglia, în misiune specială și permanentă la Praga, era, în acel moment, să ia din mâinile prețiosului său informator pompa, să se asigure că furtunul flexibil e corect înșurubat la ambele lui capete și să purceadă curajos la umflatul roții sub privirea blândă și mioapă a bătrânelului. Curând, se văzu nevoit să renunțe.

— E spartă camera.

— Tot ce-i posibil.

Sublimă candoare!

— Aveți cu ce s-o lipiți?

— Da... cred că da... în geanta aia din spatele şeii. Dar vedeţi... E destul de greu... Mă tem că... Ştiţi... dimineaţa... eu... mă duceam la serviciu şi că...

— La serviciu, nu obişnuiţi să lipiţi camere, aşa-i ? Nu prea sunteţi îndemânatec, nu ? Fiţi fără grijă, stimabile, v-o dreg eu în doi timpi şi trei mişcări !

— Sunteţi foarte amabil !... N-aş şti cum să vă...

Pe lângă ei, trecătorii îşi vedeau de ale lor.

Palka răsturnă bicicleta cu roţile în sus, sprijinind-o pe ghidon şi şa şi se apucă să desfacă piuliţele axului.

— Aşadar ?

— Se confirmă. A fost, într-adevăr, convocat la Cartierul General al lui Hitler. Vai de mine, o să vă murdăriţi... mă simt tare prost...

— Nu-i nimic, nu-i nimic...

Oameni treceau, unii le aruncau o privire, alţii nu. Jirek îşi luase servieta de jos. Palka îşi făcea de lucru cu levierul.

— Trebuie să ne întrajutorăm, ce naiba ! Se ştie cât timp va rămâne acolo ? Parcă urma să fie transferat în Franţa ca să lichideze Rezistenţa de acolo, nu ? Asta-i motivul ? Ah ! Ia te uită, ia te uită !

„Tata spunea că trebuie să te pricepi la toate, că oricând îţi poate fi, la un moment dat, de folos. Poftim, demontez o roată şi aflu secrete de Stat ! Pe bicicleta şutişti, pe biciclete !"

Căpitanul extrase camera cu o remarcabilă îndemânare.

— Nu, murmură Jirek. Nu se ştie. Nu se ştie nici dacă va reveni, nici la care dată.

— Nasol.

— Da. Personal, cred că va reveni. E însă o impresie pur subiectivă, nesusținută de nimic concret. Mă gândesc doar că și aici, Rezistența... Oh, domnule, cred că ne-ar trebui un lighean, ceva apă !

Aparent buimac, pricăjitul dascăl se uita în toate părțile, doar doar va vedea un lighean ; în realitate, ținea să se asigure că mașina cu cei trei tipi în mantale negre și lucioase, care încetinise trecând prin dreptul lor, dispărusé de-a binelea.

— Probabil, încep să-și spună că și aici începe să se facă simțită nevoia de a lichida o rezistență, din ce în ce mai serioasă, continuă el, zicându-și în același timp că Palka parcă flutură o coroană mortuară.

De fapt, acesta ridicase în sus camera, căutând spărtura. Pompă și ciulea urechea.

— ...În Franța, lucrurile se vor aranja. E clar că, cel puțin pentru un timp, va reveni. Un maestru al lichidărilor ca el... ! Să presupunem...

— Presupuneri... Vorbeați de apă ? Inutilă. Je te uită ce gaură, mai mare ca ligheanul! Aveți o răzătoare ? Dați-mi-o, vă rog.

— Ah, ați găsit spărtura ? Pesemne, am luat un cui... Răzătoarea, poftim răzătoarea..?

Palka nu-și lua ochii de la înțepătură. Întinse puțină salivă deasupra și imediat se formă o bulă de aer. Își spunea că Jirek nu-i mai putea furniza nimic în plus față de ce-i comunicase în bilețelul încredințat doamnei Zelenk și că fusese bine inspirat decizând să acționeze fără întârziere. Singura lui certitudine din tot acest mișmaș era că individul pe care primise ordin să-l curețe urma să părăsească orașul poimâine.

Când Jirek îi întinse răzătoarea, adăugă, în chip de concluzie :

— Ne este interzis să acționăm altfel decât mergând la sigur. Prin urmare, n-a mai rămas decât o singură zi.

— Așa mi-am zis și eu. De îndată ce-am aflat că...

— Mulțumesc. Altminteri, riscăm să ne zboare păsărica, poate chiar pentru totdeauna.

— Și... și o să meargă ? Vreau să spun : sunteți pregătiți ?

— Pregătiți ?

Palka desprinse celofanul de pe petec.

— Pregătiți, aș zice, suntem în permanență. Sufletește vreau să spun. Material... material suntem cam înghesuiți. Dar, va trebui s-o scoatem cumva la capăt.

Lipiciul. Porcăria asta de lipici se întinde peste tot, numai acolo unde vrei, nu.

— Fiind vorba de numai douăzeci și patru de ore în plus...

„...Fir-ar să fie, la lipiturile astea îți trebuie mâini de moașă..."

— ...trebuie, totuși, pregătit un avion militar... decolarea e fixată pentru ora 11...

„...Desprind celofanul, apuc delicat petecul..."

— Or, ca să ajungă la aerodrom, e obligat să urmeze, pe o bună bucată de drum, același itinerariu ca și în zilele când se duce la Castel.

— Cum ? Repetați ce-ați spus ! aproape strigă Palka.

— Spuneam, se supuse cu promptitudine Jirek, că plecarea lui e fixată pentru poimâine la ora 11 la bordul unui avion al *Luftwaffe*-i, că pe cea mai

mare distanță parcursul e identic cu cel care duce la Castel și că, în consecință, dacă planul dumneavoastră de acțiune e deja pus la punct, ați putea să...

— Informația e sigură ?

— Absolut : poimâine, ora 11, la acrodrom. Acum, vedeți și dumneavoastră...

Căpitanul vedea. Vedea Mercedesul apărând după curbă, cam la aceeași oră, ca ieri, ca astăzi, ca în fiecare zi.

— Acum, ține, mârâi el, întinzând lipiciul pe cauciucul camerei.

* * *

— Nu, nu ține !

Căpitanul se lăsa așteptat. Se făcuse târziu. Rămăseseră doar treizeci de minute până când circulația devenea interzisă. Ora fatidică se apropia, se apropia incluctabil, iar Jan Palka tot nu apărea. Unde se încurcase ? Ce i se întâmplase ? Și dacă nu va veni ?

Neliniștea se crease. Cumplită, poate din cauza hrubei.

— Nu, nu ține ! repetă, cu înverșunare, Emil Bartos. De ce tocmai mâine ? De ce graba asta neașteptată ? Nu văd deloc ce l-a apucat ! Hotărât, nu! Am fost ultimul care l-am văzut, acum abia câteva ore. Vă asigur că n-a fost vorba de nici un mâine. Și nici de vreo altă zi precisă. Am discutat numai despre oră și am pariat că va fi la 10.05. Iar el mi-a răspuns : „Pe curând, în strada Resslova". Vedeți ?

Așa cum conveniseră, se adunaseră cu toții : Emil Bartos, Josef Gabik, Adolf Svary, Vladimir Skochek, Josef Zmenk și Jaroslav Karel.

Cu două-trei excepții — de pildă, locotenentul Hruzy, plasat la Pardubice, sau radistul Tucek, indicativ „Libuse", ascuns prin satele din zonă — cu aceste excepții, așadar, constituiau totalitatea trupelor cehoslovace „Libere", aparținând mișcării de „Eliberare", formate în Anglia, selecționate de colonelul Frantisek Moravec în persoană și salutate la plecare de președintele în exil Edvard Benes, îmbarcate în mici echipe în *Halifax*-uri * astmatice și, în sfârșit !, parașutate în scumpa lor Cehoslovacie ocupată. Parașutate între 28 decembrie anul trecut și 28 martie, anul curent.

Punându-i la socoteală pe căpitanul Jan Palka, comandantul grupului, pe radistul Tucek și pe locotenentul Hruzy cu echipa sa de la Pardubice, în total doisprezece oameni. Aveau ca misiune : să procure informații ; să facă propagandă ; să-i ralieze pe patrioți, pe cei decișI să lupte, pe cei care mai șovăiau ; să aprindă flacăra sacră a luptei împotriva ocupanților și să mențină această flacără, săvârșind diverse acțiuni de răsunet ; să formeze rețele locale ; să îndrume, să instruiască, să coordoneze și să controleze ; să lichideze pe cei ce trebuiau lichidați și să întreprindă acte de sabotaj. În plus, să nu se lase capturați și nici uciși.

Efectiv : doisprezece parașutiști !

Ei bine, se descurcaseră și continuau să se descurce. Făcuseră și făceau ce li se ordonase, ba se pregăteau chiar de ceva infinit mai spectaculos decât tot ce fusese până atunci.

Nu erau decât doisprezece.

* Bombardiere bimotoare, cu rază medie de acțiune, aflate în dotarea R.A.F. (Royal Air Force). (N.T.)

Contactul Praga-Pardubice era satisfăcător.

„Libuse" comunica regulat cu Londra.

Londra le dăduse unda verde : „16-18-1-7-21-5 8".

Unda verde ! Va fi un adevărat talaz ! Un veritabil foc de artificii. Semnalul unui nou și mare început. Poate însă, și al unui sfârșit ?

E drept, erau ajutați. Din fericire. U.V.O.D., adică Comitetul central al Rezistenței din Interior, apoi foștii ofiteri, membrii Partidului Comunist, sportivii din organizația „Sokol", simpli cetățeni, infirmiere, văduve, oameni aparținând tuturor păturilor sociale, doamna Zelenk, Jirek, nepotul lui, ba chiar și unii jandarmi ca să nu-l uităm pe parohul bisericii Sfinții Kiril și Metodiu.

Grupul praghez constituia nucleul și, în același timp, elementul de șoc : Palka, Bartos, Gabik, Svary, Skachek, Zmenk și Karel. În total, șapte. Parașutiștii din Praga. Erau multe de făcut în capitală. Sigur, dușmanul era puternic, dar aici avea de înfruntat — mai vârtos ca-n alte părți — dificultățile pe care le creau densitatea populației și suprafața urbană.

Căpitanul Palka și Bartos erau cei mai vechi, fuseseră parașutați primii. Babik era slovac. Skachek, un tânăr aparținând unei mari familii, își propusese să dea cu tifla ordonanței Komendaturii, potrivit căreia, la întâlnirea cu un militar german, cetățeanul ceh era obligat să coboare de pe trotuar și să-i facă acestuia loc ; Skachek coborâse sau nu coborâse, dar în orice caz întinsese pe jos șaptesprezece hitleriști, dintre care doisprezece, ofițeri. Cu pistolul automat, bine-nțeles.

Durerea lui Svary era că fusese botezat Adolf și i se făcea rău numai când își auzea pronunțat prenumele.

Karel avea o mamă pe care o vedea pe ascuns. Nu stătea cu ea, dar o vizita în localitatea învecinată unde locuia. Își făceau mereu griji unul pentru altul ; cum se descurcă, cum o duc cu sănătatea, atâtea și atâtea motive de neliniște...

Zmenk avea caracterul cel mai blând din câte se puteau găsi pe lumea asta.

Ca să ajungă unde au ajuns, fiecare urmase îndemnul inimii și cam aceleași căi, începând cu martie 1939, dată când Germania hitleristă ocupase și dezmembrase țara : trecerea clandestină a unei frontiere — cu Polonia, Ungaria, România — apoi Orientul Mijlociu, Egiptul, Legiunea Străină franceză, Africa de Nord, Agde (acolo fusese format Corpul cehoslovac de voluntari), campania din Franța, armistițiul franco-german, refugiul în Anglia.

Urmând aceste drumuri, ajungeai mult mai sigur în taberele de instrucție din Marea Britanie, decât la Roma sau la Mecca, spre care, se spune, duc toate drumurile.

CAPTOLUL V

...Iar la capătul tuturor acestor lungi și întortocheate drumuri, această bisericuță cu hramul Sfinților Kiril și Metodiu. Ea și cripta.

Pentru a ajunge aici, fiecare părăsise ascunzătoarea lui personală și o luase, separat, pe traseele numai de el știute. Căile lor se întâlneau foarte rar înainte de chepengul secret. Abia după aceea, grupul își regăsea entitatea.

Un motiv de îngrijorare : Palka nu sosise, și nici nu știa când va sosi.

În sine, faptul nu era chiar extraordinar dar, în orice caz, destul de neobișnuit. De obicei, căpitanul era primul, al doilea apărea Bartos și invariabil ultimul, Jaroslav Karel. Ceilalți veneau cum da Dumnezeu, nu exista o ordine, dar aceștia trei nu-și modificaseră niciodată succesiunea. Iar dacă în cazul lui Palka și Bartos mai exista o explicație, Karel n-avea nici una ; în fine, lucrurile se statorniciseră așa și nimeni nu mai încerca să afle de ce.

Și de astă dată, Karel se conformase regulei, la fel ca și Bartos, care descoperise, primul, biletul lăsat de căpitan. Căpitanul care-și lăsase paltonul, dar nu și pistolul.

Surprinzător. Surprinzător bilețelul căpitanului. Spunea acolo că... Evident, cel care-l scrisese știa totul și despre situație și despre cei implicați în ea.

În primul rând, misiva glăsuia că el, Palka, era nevoit să se ducă la o întâlnire urgentă referitoare la „numărul 8".

Pe urmă că se operează o modificare, legată tot de „8".

În al treilea rând, că trebuie procurată o bicicletă, o servietă, două băști și o oglindă, toate din cele mai banale.

În al patrulea rând, să se aștepte până la orele 20,30 după care să se plece.

În al cincilea, a doua zi, la 7 dimineața, toți să fie prezenți cu materialele indicate.

În al șaselea și ultimul rând, pentru B., misiune 3 GD ; pentru K. : oglinda.

Semnat : „Robert".

Perfect.

Da, numai că Palka lăsa să se înțeleagă că s-ar putea să nu mai vină diseară din pricina interdicțiilor de circulație, fără a elimina, totuși, eventualitatea sosirii înaintea producerii acestei interdicții, după cum nu sufla o vorbă despre ora când coborâse în catacombă, nici cât petrecuse aici, nici ce făcuse și nici care sunt motivele acestei bruște dârdori.

Întâlnirea de azi, cu caracter de briefing, fusese fixată în ajun, pentru orele 14,30. Lui Bartos, căpitanul i-o reconfirmase la 11, când se despărțiseră. Ce se putuse petrece de atunci ?

Orele 14,26, sosirea lui Bartos în criptă. Nimeni. „Ia te uită, Jan nu-i aici ?" Paltonul, da, pistolul, nu. „Să fi ieșit ? Ciudat. Înseamnă c-a lăsat o vorbă la

locul știut". Exact. Mai mult chiar decât o vorbă. „Ce-o mai fi și toată povestea asta ?"

Orele 14,26. Apare Svary.

— Salut, Emil. Ce, Palka nu-i ?

— Nu, iar eu nu l-am văzut. Nu mai pricep nimic. A lăsat un bilet : citește-l.

Reacția lui Svary :

— Oh ! Oh ! Se pare că-i pentru mâine ?

Orele 14.29. Coboară Vladimir Skachek (nici o execuție pe ziua de azi !).

— Salut, onorată asistență ! Ia te uită, să fie căpitanul nostru în întârziere ?

— Aruncă-ți o privire pe asta.

Comentariul lui Skacek :

— Hâm... hâm... hâm...

Orele 14,30. Se manifestă Gabik :

— Slovacia vă... Dar Palka ? ?

— Slovacia ne va spune ce crede : citește.

Părerea lui Gabik :

— Am rupt-o-n fericire dacă trebuie să facem rost de toate chestiile astea zăcând aici până când mai rămâne doar o jumătate de oră înainte de „stingere" !

Orele 14,31 Se ivește drăgălașul Zmenk :

— Vai, ce bucuros sunt să vă văd ! Închipuiți-vă că... Dar unde-i căpitanul ?

— Ginește la asta, Josef !

Suspin de ușurare :

— Ah ! Zău că prefer ! Am tras o spaimă ! M-a priponit o patrulă.

— Te-a priponit ?

— M-a oprit, dacă vă place mai mult așa. Pe strada Valcik. Cinci dobitoci și un Feldwebel, beți pleasnă : „Halt ! Papieren !“ *

— Și tu...

— Nici n-am apucat să le scot că au și răcnit la mine ca apucații : „Raus ! **... și, credeți-mă, am „rausat-o“ cu toată viteza.

Pauză. Câteva minute și, în sfârșit, apariția lui Jaroslav Karel, la 14,39, plus niște secunde și alte fracțiuni de secundă :

— Cum ? Palka n-a venit ?

În tonul întrebării, o vizibilă contrariere : șansa de a fi ultimul i-a scăpat de data asta. Incorigibil !

— Citește fițuica asta, puișorule. Vezi că-i ceva și pentru tine.

Alertă la veșnicul întârziat :

— Mie-mi revine chestia cu oglinda ? Ce naiba vrea să fac cu oglinda aia ?

Skachek :

— Să te vezi cât ești de frumos !

Bartos, și mai afurisit :

— Vrei să faci schimb cu mine ? *B* însemn eu, iar 3 GD înseamnă trei grenade defensive. După părerea ta, ce s-ar putea face cu trei grenade defensive ?

Nimic din direcția Karel — nimic audibil, în orice caz.

Josef Gabik :

— Până la ora cinci, repaos. După aia însă, oho-ho ! Important e să știm să socotim.

Bartos :

* Stai ! Documentele !“
** „Afară !“ (cu sens de „Cară-te !“). (N.T.)

— Exact și întocmai.

Svary :

— Ne-a ordonat să așteptăm. Prin urmare, așteptăm !

* * *

— Raus ? se miră Gabik, revenind pe neașteptate la pățania lui Zmenk. Cum adică, cei cinci nașparlii de pe strada Valcik s-au stropșit la tine zicând „Raus !" după ce, mai întâi, te opriseră ?

— Logic, comentă Skachek, nu știu decât să zbiere mereu aceleași lucruri. Singurul mod de a le băga în țeastă un pic de originalitate este s-o găurești cu un glonț !

— Ai perfectă dreptate, aprobă Bartos. În materie de imaginație, gagiii nu stau deloc faimos...

Zicând acestea, săltă, pe rând, în palme cele trei grenade cadrilate extrase din sacoșa ascunsă în una din firide.

— O datorez unei june, explică, zâmbind, Zmenk (acum, cele întâmplate îl amuzau !), unei trecătoare foarte nostime și apărute exact la momentul potrivit. Imediat ce au văzut-o, nu i-a mai interesat nimic altceva ; mi-au răcnit să mă car și ca să pricep mai iute mi-au ars și un pat de pușcă. Iar eu, dus am fost !

— Cinci... beți criță... locul s-ar fi pretat, ar fi fost destul de simplu să-i aranjezi...

Era Skachek care se gândea la majorarea scorului.

— Nu era momentul, interveni Svary. Avem și așa destule pe cap.

Era ce le recomandase Palka în biletul lăsat. Karel îl citise ultimul și-l pasase rapid celui mai apropiat dintre cei aflați în criptă, voind parcă să sublinieze prin acest gest că-și declină orice responsabilitate. Întâmplarea făcuse să fie Svary ; hârtia ar fi trebuit imediat distrusă, dar Svary nu se arăta grăbit s-o facă. Din când în când, mai arunca o privire peste cele scrise.

— Ai de gând s-o păstrezi ? se neliniști Karel.

Erau primele sale cuvinte după perfida propunere pe care i-o făcuse Bartos și nu chiar cele mai potrivite momentului. Svary nu-l învrednici cu un răspuns, iar Gabik îi aruncă o privire pătrunzătoare, necesară dată fiind obscuritatea care domnea în jur. După un moment de cumpănire, Bartos se decise să nu spună decât strict ceea ce avusese inițial de gând să spună :

— Ar fi cum nu se poate mai bine pentru noi dacă ticăloșii ăia nu s-ar interesa, de aici încolo, decât de gagicile mișto care se fâlfâie pe stradă.

Gabik :

— Ia-o mai moale, Emile, sunt și dintr-acelea care ne fac servicii.

Zmenk, aprobator :

— De pildă, micuța Hilena.

Era vorba de o infirmieră de la Crucea Roșie.

— Am spus „mișto", le reaminti Bartos. Hilena e un om foarte drăguț, dar dincolo de asta...

Karel urmărea o idee, sau, poate, o idee îl urmărea ; cert e că toate aceste chestiuni secundare îl iritau. Se uita la scărița de lemn care ducea la lespedea din altar, tocmai bună să-ți spargi capul de ea ; se uita și la gura de aerisire zăbrelită din tavan prin care, ca să poți trece, fie într-un sens, fie într-altul

ar fi fost necesar să posezi puteri extraordinare, în primul rând pe aceea de a te putea transforma într-o vietate mult mai mică decât un om de gabarit normal. Finalmente, se uită și la Svary, revenind cu încăpățânare la biletul lăsat de Palka :

— Măcar, e de la el ? E scrisul-lui ?

Cele două întrebări nu rămaseră fără efect. Bartos, luat prin surprindere, nu mai apucă să termine ce avea de spus în legătură cu calitățile Hilenei. Mimă doar că smulge cuiul de siguranță al unei grenade și că și-o bagă între picioare.

— Dumnezeule... ! oftă Skachek.

Gabik aruncă o nouă privire sfredelitoare, imitat de Svary care întrebă cu severitate :

— Te ții de banc uri ?

Karel însă nu glumea ; nici nu și-ar fi putut-o îngădui. Mersese cam prea departe, acum nu-i rămânea decât s-o țină tot așa.

— Am fost întotdeauna de părere că aici e nevoie de o gardă permanentă.

— Jaroslav, dragă... dădu să intervină mereu amabilul Zmenk.

— Ei, fir-ar să fie ! explodă Bartos. Asta ar mai lipsi : să facem și de sentinelă ! Păi, atunci..."

Nu-și sfârși însă fraza și ca să arate că nu dorește să continue discuția pe această temă, reînnodă firul celor spuse mai devreme :

— Ziceam, așadar, că Hilena e foarte drăguță, foarte utilă, dar între noi fie vorba... Singurul lucru pe care-l riscă dacă dă de nemțălăi e ca ăștia s-o pofticească s-o ia din loc cât mai repede.

Îndatoritor ca întotdeauna, Zmenk se grăbi să intervină :

— Totuși, nu-i chiar o hidoșenie.

— N-o fi chiar hidoșenie, dar e genul de fată cu care, mai degrabă, lupți în Rezistență decât faci copii !

Îl așteptau pe Palka.

* * *

Continuau să-l aștepte.

— O servietă... Ce fel de servietă ? De școlar ? De contopist ?

— Sigur. Ca să îndesi mortul în ea !

— O să fac rost.

— Și cu de oglindă. Nici o problemă.

— Bagă însă de seamă, să fie mare ca să poți vedea în întregime. O plăcere pentru Jaroslav să se plimbe prin oraș cu așa ceva. Ce zici, Jaros ?

— Lăsați bancurile. Voiam s-o văd pe mama. Fir-ar să fie, ce face căpitanul, de ce nu vine ? Mamei i-e rău și...

— Bătrâne, asta-i o chestiune pe care ai s-o discuți cu Palka... Când o veni !

— Băga-mi-aș... Ca să ajung la ea ar trebui s-o fac acum, după aia vine restricția de circulație și nu mai e chip să te strecori !

— De...

— Bun, dar dacă e stabilit pentru mâine și Palka nu apare, atunci...

Îl așteptau. Nu-l așteptau decât pe el. Îl așteptau din ce în ce mai mult și credeau din ce în ce mai puțin în venirea lui. Neliniștea sporea. Căutau s-o izgonească.

— Băștile alea... Cumva, berete verzi ? *

— Sigur că da ! Firește. Plus uniforma de paradă, cu toate decorațiile pe piept !

— Ce-aveți de vă uitați la mine așa ? Sunt cumva vinovat că am o mamă ?

— Dar nimeni nu se uită la tine într-un mod special, Karel. Ai să vezi, totul se va aranja. Sigur că nu-i o vină să ai mamă.

— Bicicleta... Și asta-i o problemă. De unde dracu'...

— La nevoie, șterpelim una.

— Bravo ! Și dacă-i înregistrată și suntem nevoiți s-o abandonăm la locul faptei, proprietarul ei va fi pus la zid cât ai zice pește !

— Emil !

— Prezent.

— Ce naiba faci cu grenadele alea ?

— Mă exersez. Îmi fac mâna...

— Dac-ar fi zis : „Nu vin", O.K., mergea ; sau : „Vin, dar mai târziu", ținea și asta. Dar așa... Imposibil de știut dacă întârzie pentru că are treabă, sau pentru că l-au înhățat. Căcatul dracului !

— Felicitări pentru cum gândești.

— Slăbește-mă ! Acum ce-ai vrea, să-mi trag un glonte-n scăfârlie ?

— Număr și tot număr pătrățelele ** astea și-mi zic ce schije minunate o să iasă. Mai c-aș amorsa

* E vorba de beretele pe care le purtau trupele de parașutiști. (N.T.).

** Spre deosebire de grenadele ofensive, confecționate din tablă oțelită, cu suprafață lisă, cele defensive sunt, în general, din fontă, cu suprafața cadrilată (pătrate sau romburi) și cu o mare putere de fragmentare. Între momentul eliberării percutorului (pârghia „cifonului") și explozie se scurge, în funcție de sistem și model, un anumit număr de secunde. (N.T.).

una ca să văd până la cât poţi număra înainte ca dumneaei să facă bum ! !

— ...Iar eu susţin că-i pentru mâine. Prea se potrivesc toate.

— Ba nu se potriveşte nimic cu nimic ! De ce mâine ? Nu văd ce l-ar fi determinat pe Palka să ia o asemenea hotărâre. Vă repet că până la ora 11 când ne-am despărţit, n-a fost vorba de nici o zi. Dacă vreţi să-mi cunoaşteţi părerea, căpitanul vrea o repetiţie generală, un soi de avanpremieră. Pariem ?

— Ai deja un pariu la activ, Emile, vrei să-ţi pierzi şi izmenele ?

— Una generală pentru dom' general ! Grozav !

— Gura !

Orele 17 şi câteva minute. Aproape trei ceasuri de când aşteptau.

Chepengul care se deschide. Un curent de aer. Nişte picioare. Poate că temerile lui Karel nu erau chiar atât de absurde pe cât păruseră... !

* * *

Nu era decât Jan Palka. Palka. În sfârşit ! Suspin de uşurare.

Palka, mai în formă ca oricând, amical, simpatic, vioi, dinamic, bine dispus, surescitat, exaltat, chiar bucuros :

— Pe 27, copii ! Poimâine. S-ar zice că vrea cu tot dinadinsul să fie sărbătorit ! 27, a opta lună de la înscăunare, o aniversare cu noroc ! Ei bine, o vom sărbători ! Cu focuri de artificii !

Le explică ce şi cum. Apoi :

— Bun, în concluzie, timpul ne presează, dar ne presează mai puțin decât ne-am fi putut teme.

Urmă o nouă explicație.

„Bafta mea ! Mai am o șansă s-o văd pe mama..." își spunea Karel, ascultând și ultimile lămuriri.

CAPITOLUL VI

„Să fie maică-sa grav bolnavă... ? Să fie asta explicația... ?"

27 mai. Ziua Z. Ora H. fără...

Blândul Zmenk refuză să se uite la ceas. Își interzicea să se întrebe dacă-i vorba de o întârziere sau de altceva. Nu-și îngăduia să constate că așteptarea e cumplit de lungă.

Or, ea era cumplit, sinistru de lungă.

Se găsea pe marginea bulevardului, acolo unde era curba. Strânsă în palma stângă, avea oglinjoara. Vizibilitatea era perfectă până în capătul șoselei, acolo de unde urma să apară Mercedesul.

Îl vedea și pe căpitanul Palka, cu paltonul pe brațe, așteptând la colțul șoselei cu strada pe care era spitalul.

Permanent, privirea îi era ațintită asupra a ceea ce merita să fie supravegheat, adică mai tot ce-l înconjura pentru că fiecare fleac putea, brusc, deveni important, fiecare amănunt se putea preface în ceva esențial.

Greu, greu de tot.

În primul rând, firește, bulevardul și Palka ; dar și poziția soarelui pentru a ști ce înclinație să dea

oglinjoarei ca, în momentul apariției Mercedesului, să poată trimite reflexul care constituia semnalul. Apoi mai erau tramvaiele liniei 3, vehiculele, bicicliștii, trecătorii, rarii gură-cască, într-un cuvânt tot ce părea a fi doar obișnuita mișcare a unui cartier, dar care, la fel de bine, se putea dovedi mult mai puțin banal și inofensiv decât semăna la prima vedere.

Zmenk era cel mai în măsură să știe că ceva deosebit de grav dospea sub această vânzoleală aparent neutră, că o capcană, încă nevăzută, sta gata să funcționeze, că el însuși, așa insignifiant cum părea... Nu, hotărât lucru, n-avea deloc aerul cuiva periculos. Și totuși... !

În consecință : cască, băiatule, ochii !

Lumina, în orice caz, nu ridica probleme ; un soare strălucitor, un cer magnific, nici un nor.

Ba nu, un nor exista : Jaroslav lipsea. Jaroslav Karel nu se întorsese. Palka îl autorizase să plece să-și vadă mama, după ce fusese rezolvată chestiunea înlocuirii lui ; gata oricând să sară în ajutor. Zmenk se oferise să facă el pe pândarul și căpitanul nu avusese nici un motiv să refuze, apreciind voluntariatul, cu condiția expresă ca Jaroslav Karel să revină pe ziua de 26 și să se prezinte, orice s-ar întâmpla, în dimineața de 27, cu cel târziu două ore înaintea intrării în „dispozitivul operațional".

Această condiție fusese dictată nu pentru că Palka ar fi avut, în mod special, nevoie de Karel — scos din rolul de pândar, nu mai avea nimic deosebit de făcut — dar pentru că, odată produs atentatul, orașul ar fi fost imediat blocat, instituită starea de asediu (posibil chiar în întreaga țară), iar

riscurile de a fi harponat erau de o sută de ori mai mari în afara capitalei decât între zidurile ei, și de o mie de ori dacă se introducea starea de asediu.

La fel ca oricare altul, Karel nu trebuia să fie capturat ; știa mult prea multe. De aici și imperativul revenirii sale.

În mod normal, un dus-întors până în satul unde locuia bătrâna era un lucru lesne de făcut. Jaroslav Karel îl săvârșise nu o dată și căpitanul îi acordase permisiunea în perfectă cunoștință de cauză, după cum, tot în perfectă cunoștință de cauză, i-o ceruse și Karel.

„Fiți fără grijă, voi fi prezent !"

Ei bine, uite că nu era. Nici în curbă, nici în intersecție, nici printre trecători, nici în rezervă, nici ca element de protecție, nici în misiune în vreun loc anume, nici în catacombă și nici la prietenii la care stătea. Nu fusese văzut nici ieri, nici azi dimineața ; nici un semn, nici o urmă de-a lui din ziua în care-l așteptaseră pe Palka și când acesta le anunțase data la care va avea loc operațiunea. Surprinzător ? Sigur, chiar și din partea lui Jaros ale cărui întârzieri, desigur veșnice, nu depășeau totuși niciodată câteva minute. Bizar ? Bizar. Îngrijorător ? Poate, deoarece printre explicațiile posibile figura și aceasta :

„Karel a dat peste un ciot."

Ce fel de ciot ? Și, în ce moment ?

Oricum alarmant, pentru că, în acest moment, era prea târziu, sorții fuseseră aruncați. Rămăseseră doar câteva minute, iar peste maximum o oră capitala va fi complet blocată. Odată cu ea, și Karel.

Zmenk însă nu se lăsa cuprins de disperare. Gândul că un camarad de-al lui a rămas izolat, tăiat de grup, blocat undeva la țară pentru cine știe cât timp, reperat poate, sau, și mai rău, trădat, vândut, turnat, urmărit, hăituit, gândul acesta îi dădea adevărați fiori de gheață și din tot sufletul dorea și căuta o altă explicație.

În primul rând, voia să se convingă că absența lui Karel nu-și are motivul într-un accident direct ei, să zicem, în agravarea subită a sănătății mamei lui, lucru regretabil, firește, dar nu atât de imposibil... Nu odată, Jaroslav păruse neliniștit, îngrijorat, abătut. Nu odată se cufundase în tăceri prelungite, tăceri remarcate de toți ceilalți. Nu cumva, tocmai pentru că știa ce se pregătește, ceruse această permisiune, voind să-și vadă, pentru ultima oară, mama ?

În al doilea rând, tot în ochii lui Zmenk, până una alta, nu era vorba de o „absență" a lui Karel, de „lipsă la apel" ci doar de o întârziere. Abia după ce orașul va fi zăvorât, fără ca el să fi reapărut, abia atunci se va putea vorbi de o defecțiune. Dar nu se ajunsese încă până aici ; cel puțin, nu în mod obiectiv. În momentul de față, hitleriștii n-aveau nici un motiv să se agite mai mult ca de obicei, iar deplasările unui membru al Rezistenței nu erau cu nimic mai periculoase decât în oricare altă zi.

Jaroslav încă mai putea reveni. Încă mai avea posibilitatea, încă îi mai rămăsese nițel timp. Cu siguranță că era pe undeva, pe drum. Chiar dacă existase un motiv foarte puternic pentru a-l face să plece, exista unul și mai puternic pentru a-l obliga să revină : propria lui securitate, plus, desigur, aceea

a mamei sale. Știa totul. Ziua, ora. Știa ce urma să se producă și ce vânzoleală avea să provoace evenimentul. Nu. Jaros nu era nebun ca să...

Asta era Zmenk. La fel de bun pe cât era de îndatoritor. Se găsea aici, supraveghind șoseaua, în locul lui Karel. Își asumase o enormă răspundere în locul lui Karel. Își spărgea capul în locul lui Karel. Fremăta, tremura, transpira în locul lui Karel. Îi luase locul pentru o acțiune din cele mai temerare.

Care-i erau sentimentele, gândurile ? Îl încerca vreun regret ? Nu, nu regreta nimic. Îi era teamă ? Da, dar nu pentru el. Își spunea că Jaroslav alesese prost momentul ? Nici pomeneală. Dimpotrivă, printre multele sale preocupări din acele momente, Zmenk aproape se ruga ca Jaros să apuce să revină în capitală, să ajungă la ascunzătoarea lor înainte de a nu fi prea târziu. Problema asta îl frământa cel puțin tot atât de mult — poate doar într-o altă manieră — ca și aceea a apariției Mercedesului gri-verzui.

Mercedesul era ceva sigur, ceva concret. Pe [illegible] Jaroslav...

„Grăbește-te, bătrâne, grăbește-te, nu mai dispui de prea mult timp !"

Dar toate aceste gânduri și sentimente nu-l împiedicau pe Josef Zmenk să-și vadă scrupulos de misiune : șoseaua, Palka, zona, mișcările din jur... Cel mai tare îl chinuia lumina.

*
* *

La vreo două sute de pași mai încolo, căpitanul Jan Palka suferea de același rău. Era orbit, naucit, amețit. Sigur, era și soarele, dar lui i se adăugau

forfota din jur, oboseala, zgomotul, praful, neliniștea, tensiunea. Totul, concretizat prin nori de „musculițe", mii și mii de punctișoare albe jucând pe dinaintea ochilor, printr-o neplăcută senzație de instabilitate, de nesiguranță, de pierdere a echilibrului și de apăsare.

Și mai era ceva : nenumărate reflexe luminoase care, de fiecare dată, i se păreau a fi semnalul lui Josef Zmenk... dar care nu erau niciodată așa ceva.

Un tramvai, un reflex. O fereastră, un reflex. O mașină, un reflex, o tresărire. Un ochelarist, un reflex, o bănuială. O pasăre — da, chiar și o pasăre — un reflex. O uniformă, un reflex, o încordare. O bicicletă, un reflex. O vitrină, un reflex... și reflectarea altor reflexe. Șina de tramvai, un reflex fără sfârșit. Până și caldarâmul dădea reflexe.

Nici unul însă de la Josef Zmenk.

Să înnebunești, nu alta !

Palka lupta împotriva tuturor acestor senzații parazitare căznindu-se să-și concentreze gândurile asupra unor detalii precise, a unor întrebări și probleme care — măcar ele — să nu reflecte nimic.

Lăsase bicicleta cam departe : neinspirat.

Basca îi încinsese țeasta : la ce i-o fi trebuit ?

Paltonul îl încurca, era greu, îl făcea să asude : nu prea faimoasă, ideea.

Sten-ul era încă în două bucăți și așa va rămâne până la semnalul lui Zmenk. Cu el montat, risca să atragă atenția : așa, nu era decât un inel de strâns, treabă de două secunde : imperfect, totuși.

Mercedesul putea fi blindat : chestie de noroc.

Locul era cam prea circulat : stânjenitor dintr-un anumit punct de vedere.

Poziția nu era chiar ideală : regretabil.

Zmenk nu era permanent vizibil : grav.

Mercedesul va parcurge în mai puțin de două minute segmentul de drum ținut sub observație : scurt timpul.

Identificarea lui va răpi și ea câteva secunde : ultra-scurt.

Alte secunde pentru trimiterea semnalului fără să fie reperat : discutabil.

S-ar putea ca personajul să mai fie cu cineva în mașină, în afară de șofer : imprevizibil.

Nu trebuia ratat : obligatoriu.

Karel nu s-a întors : sigur.

Ceea ce motivase plecarea lui intempestivă, trebuia să provoace și întoarcerea lui accelerată : logic.

Nimeni nu are decât o singură mamă : incontestabil.

Între mamă și camarazii de arme, ce-i de ales ? Opțiunea e subiectivă.

Ora 10,23 : precis.

Mercedesul strălucea prin absență.

* * *

Avusese dreptate.

Zmenk avusese dreptate să fie mai îngrijorat de nevenirea lui Karel decât de întârzierea apariției masivului Mercedes gri-verzui pe șoseaua ce venea dinspre Liben și ducea la aeroport.

Dar mutele sale implorări nu dăduseră nici un rezultat, cum n-ar fi dat nici niște rugăciuni adevărate.

De apărut, a apărut automobilul.

Zmenk n-a intrat în fibrilație nici când l-a văzut și nici mai încolo : de fapt, n-a simțit în nici un moment că ar fi surescitat. Micul fior rece din coșul pieptului nu putea fi numit „surescitare". De altfel, nu fusese postat acolo ca să trăiască emoții, ci să-l anunțe pe țintaș de apariția obiectivului. Era o chestiune de voință, sânge-rece, precizie și tehnică din care trebuia exclusă orice formă de agitație. Mai ales în momentul crucial.

Zmenk dispunea de vreo opt sute de metri de perspectivă. Șoseaua era aproape ideal de dreaptă, mărginită de grădini și vile. La acea oră, traficul rutier era prea puțin dens, făcându-se cu precădere în sensul oraș-suburbii, automobilele fiind rare. Mai mult atelaje hipo, camioane, motociclete și biciclete. Plus tramvaiul. Deci, greu de confundat și imposibil de ratat.

Mercedesul nu era un vehicul oarecare.

Succesivele observații o demonstrară : de la distanță, era lesne identificabil prin dimensiunile sale și prin formă, dar mai ales printr-o bizară particularitate a caroseriei : aceasta nu reflecta lumina. Sub soarele cel mai învăpăiat, uriașa limuzină rămânea ternă, mată, la fel de lucioasă ca o haldă de zgură. Razele soarelui nu se frângeau de ea ; nu, pur și simplu, refuzau s-o poleiască. Și aveau perfectă dreptate ! Ceea ce transporta această mașină n-avea nimic din noblețea unei coroane. Personajul din ea nu merita căldura astrului, ci înghețul ca-voului !

De vină era vopseaua care acoperea caroseria.

După această absență de luciu, pe care o constatase și în ajun — prima și ultima lui repetiție —

și de care îi vorbise și Palka, Josef Zmenk a recunoscut pe loc vehiculul care se ivise la capătul bulevardului.

Mercedesul.

N-a reacționat însă imediat. Prea îl așteptase ! L-a lăsat să se mai apropie, să fie sigur că el e, să-l recunoască în mod categoric. Și abia atunci, din mica oglinjoară a țâșnit semnalul.

CAPITOLUL VII

Fără escortă. Fără sirenă. Singur, silențios și puternic. Cu caroseria lui compactă, solidă, angulară, poate blindată, de care acum însă ricoșau doar razele soarelui. Cu geamurile sale despre care se știa că sunt geamuri obișnuite, dar care puteau fi și antiglonț. Cu aerul său de vehicul de război, chiar și în pofida aparențelor. Cu armamentul, nevăzut din afară, pe care cu siguranță îl ascundea. Cu motorul capabil de accelerații redutabile, cu roțile care, în orice moment, puteau urla, scrâșni, șuiera, pleca din urmă și strivi sub ele pe oricine ar fi vrut. Și cu cele două persoane, ocupând locurile din față, dintre care una, firește, ținea volanul.

Respectând regulile circulației urbane, accelerând ușor odată ieșit din curbă, cu motorul torcând în surdină, așa cum se cuvine unui motor de mare clasă, în majestatea lui de automobil de înalt demnitar și — cel puțin așa s-ar fi putut crede — în indiferența generală, Mercedesul se înscrise pe bulevard, se lansă pe linia dreaptă...

Nu, nu în indiferența generală ; cineva se lansase în rându-i. Era Palka. Automobilul gri-verzui era la numai douăzeci și cinci de metri.

Recepționase semnalul trimis de Zmenk. O fulgerare bruscă, rapidă, albă, o descărcare care-l electrizase. Inelul de cuplare, — țeavă — blocul închizătorului — bine uns, două ture și jumătate ; încărcătorul, în lăcașul lui ; tija de armare, trasă.

Sări pe caldarâm. Lepădase paltonul. Strângea pistolul-mitralieră între cotul drept și coaste cu atâta forță încât îl simțea intrându-i în coșul pieptului ; patul pentru că țeava era îndreptată în direcția cea bună. Acum, era chiar în mijlocul bulevardului. Nu percepea nimic. Nici stupefacția celor din jur. Nici tăcerea care se lăsase. nici vacarmul stârnit, nici riscul, nici propria-i temeritate. nu percepea nici sunete, nici mirosuri. nici ambianța, nici măcar lumina. Total impenetrabil la toate impulsurile exterioare. Singurul impuls de care asculta era cel lăuntric, o forță teribilă ce-i impregnase întreaga ființă.

Rămăsese intact doar văzul. Deliberat, delimitat, exclusiv, ațintit la fel ca și țeava *Sten*-ului în aceeași direcție, cu același țel. Palka devenise armă, devenise proiectil. Cătare, crestătura înălțătorului, linie de ochire, trăgaci.

Făcu încă un salt.

Mașina. Era enormă, se dilatase parcă. Parbrizul. În el trebuia să tragă. Șoferul. Alături, el. Prezent. În uniformă de paradă. Dumnezeule, era acolo ! Și era el ! Ca de obicei. în față, lângă șofer. Imposibil de confundat ! Imposibilă orice eroare !

Mercedesul era gigantic, creștea cu fiece fracțiune de secundă, sta gata să se năpustească. Căpitanul Palka se propti zdravăn pe picioare și apăsă pe trăgaci.

Rafala nu pornise. *Sten-gun* refuza să participe. Palka țâșni din loc. Porni în goană spre strada care ducea la spital. Basca îi sărise de pe cap, *Sten*-ul zăcea pe pavaj. Din fugă, smulse pistolul din buzunar.

*
* *

— *Ein Terrorist !* răcni șoferul.

Se numea Klein.* Numele însă nu corespundea deloc fizicului : era excesiv de înalt, cu un gât de condor și picioare de dromader. Dar Klein ăsta, pesemne, nu prea stătea bine cu vederea pentru că nu-l observase pe „Terorist" în poziție de tragere decât atunci când nu l-ar mai fi putut evita, când n-ar mai fi avut timp decât să moară dacă rafala pornea.

Era limpede că numitul Klein nu-și imaginase o clipă că în fața Mercedesului oficial s-ar putea ivi un obstacol și încă un un obstacol de natura asta. Un terorist !

Celălalt, înaltul personaj instalat alături cu Crucea de Fier la gat și restul de tinichele pe piept, era, cu siguranță, mult prea preocupat de elogiile pe care, peste numai câteva ore, avea să i le adreseze amicului său Adolf, pentru că i-a trebuit un anume timp ca să sesizeze extravagantul comportament al lui Klein.

Acesta strivi pedala de frână, imobiliză mașina, scoase din toc *Parabellum-ul.***

* În germană : nic. (N.T.)

** Denumire dată pistolului *Luger 08*, calibru 9 mm., pistol de fabricație germană, reputat pentru robustețe și extraordinara precizie a tirului. (N.T.)

— *Ein Terrorist !*

Cu alte cuvinte, unul singur. Deschise portiera, sări pe asfalt și se năpusti pe urmele lui.

*

* *

„E rândul meu !"

Emil Bartos văzuse totul. Pentru asta se și afla acolo : ca să observe gesturile și actele căpitanului, ca să aprecieze, ca să reacționeze, ca să corecteze tirul dacă se impunea.

Ei bine, se impunea, nu încăpea nici o îndoială. Mercedesul stopase, dar atâta tot. Nici o zgârietură, nici o perforație. Eșec total. Și ce eșec ! Incident de tragere. O chestie care, în condiții normale, se întâmplă odată la mie. O chestie care, în aceste condiții, verificate și răsverificate, n-ar fi trebuit să se producă niciodată. Și totuși, se produsese. Și încă în ce mod. Să faci infarct, nu alta !

Din fericire, Palka nu-și pierduse capul. Sigur, a fost surprins o fracțiune de secundă, dar prevăzuse chiar el eventualitatea că s-ar putea să apară nevoia de a fi dublat. În consecință, a făcut singurul lucru înțelept pe care-l putea face în situația dată : a rupt-o la fugă.

Scăpat de palton, de bască, de porcăria de *Sten*, cu pistolul în pumn, a dispărut rapid pe strada spitalului. Dobitocul de șofer, fără să mai stea pe gânduri, a pornit în urmărirea lui, dar cu câteva minute întârziere și neavând condiția fizică a urmăritului.

Nu era însă important ce se petrecea aici, ci acolo unde era oprit masivul Mercedes, cu portiera deschisă și cu maimuțoiul cel mare înțepenit încă

pe scaun. Act de curaj sau numai tâmpenie ? Tâmpenie era oricum.

Trecătorii o ştersesoră : cei care au priceput despre ce-i vorba.

Alţii stăteau pe loc : cei care trăgeau nădejde să vadă şi urmarea.

În sfârşit, mai erau şi alţii care-şi vedeau de drum : cei care nu văzuseră nimic.

Ei bine, aveau să vadă !

Se scurseră câteva secunde.

Bartos extrase o grenadă din servieta în care le ţinea, scoase calm cuiul de siguranţă, slobozi pârghia sifonului, numără, la fel de calm, până la cinci după care o lansă în direcţia maşinii, vizând portiera deschisă şi personajul care continua să rămână nemişcat.

*
* *

„Ratat !"

Palka galopa ca un apucat pe strada pe care era spitalul. Până la clădirea acestuia mai rămăseseră vreo două sute cincizeci de metri, dar cu puţin înainte urma să cotească scurt şi să intre pe o altă stradă. Încă două manevre asemănătoare şi va da de bicicletă. Va fi, aproape sigur, salvat. Slabă consolare. Esenţial, nu era să se salveze. De altfel, nici nu se gândise la aşa ceva. Dacă fugise, o făcuse din obligaţie, din necesitate, supunându-se unui plan minuţios elaborat, care şi aşa fusese serios dat peste cap. Mai rămăsese o şansă, una singură, trebuia păstrată cu orice preţ ! Ratat ! Ratat ! Porcăria de *Sten !* De ce se blocase ? În fond, nu mai avea im-

portanță. Ratat și basta ! Mai exact, ratat cincizeci la sută : rămăsese Bartos.

Era singurul lucru la care se gândea Palka, pândind explozia. Încetinise galopul, ascunsese pistolul și-și propunea ca, odată ajuns în strada lăturalnică, s-o ia la pas. Și pentru a auzi mai clar explozia, dar și pentru că nu socotea c-ar mai fi cazul să tragă asupra sa atenția. Până la urmă, din punctul de vedere al integrității fizice, totul decursese perfect ; din păcate, pentru toată lumea !

Nu, nu și pentru Emil care în acel moment... Care să fie reacțiile celor din Mercedes și ale inevitabililor gură-cască ? Ce porcărie !

Ratat, poate chiar sută la sută.

Porcăria a venit din spate, sub forma unui gionte de mare calibru care a vâjâit pe lângă el, alarmant de aproape, aidoma unui bondar furios. Detunătura coincisese, poate, cu explozia grenadei, dar în prezent nu mai era vorba de așa ceva. Un al doilea proiectil pulverizâ un geam din vecinătate. Bun, vasăzică cele gândite mai înainte se cereau revizuite, nu se isprăvise încă nimic, de abia începea. Palka accelerâ, gonind pe lângă ziduri. Dădu să scoată pistolul, dar renunță provizoriu. N-avea nici un rost să angajeze o luptă de stradă ; să fenteze, să dispară, asta trebuia să facă. O a treia detunătură și țiuitul glontelui ricoșând de bordura trotuarului. Țipătul unei femei apărute în pragul unei dughene.

Pe cine-l avea în spate ? Pe șofer ? Pe celălalt ? Pe amândoi ? O patrulă deja alertată ? Polițiști ? Jandarmi ? *Feldjandarmen ? Soldaten ? Gestapo ? Sicherheitsdienst ?* Un nou foc de armă. Tot pe alături. Clar, un singur trăgător. Șoferul... Mai mult ca sigur, șoferul ; celălalt era prea mare

grangur ca să se lanseze în asemenea urmăriri. Să continuie până la capătul străzii ? Periculos. Să traverseze așa cum prevăzuse inițial ? Și mai periculos. Strada se golise. Trecătorii, și așa nu prea numeroși, se refugiaseră pe sub intrările clădirilor. Tâmpiții ! În felul ăsta degajaseră terenul, izolaseră ținta. Un alt glonte. Exact între picioare. Prin stofa pantalonilor, Palka simți împroșcătura fragmentelor de ciment smulse de proiectil. Capete curioase pe la ferestre. Pași care se apropiau.

— *Halt ! Halt !**

Palka nu mai știa ce să facă. Era la capătul puterilor. Dacă o ținea tot așa, avea să sfârșească prin a încasa un glonte sau a se propti într-o patrulă ori un baraj. Scoase pistolul, întrebându-se câte încărcătoare o fi având urmăritorul său, care sprinta și trăgea din ce în ce mai bine. În depărtare, urletul unei sirene. Ceva mai aproape, bocănit de cizme. Căpitanul aruncă o privire peste umăr. Era șoferul, la vreo sută de pași mai în urmă. Îl recunoscu după uniformă. Un găligan cu niște picioare interminabile. Ținea în mână un pistol de dimensiuni impresionante — „kolossal" — și alerga ca un campion. De, tipic produs al „rasei superioare". Palka expedie un glonte în direcția „rasei superioare", care avu reflexul cel mai inferior : se trânti la pământ, în dosul unei intrări. De la una din ferestrele catului de sus, cineva — pesemne un înger — aruncă în el un ghiveci de flori care explodă pe trotuar ca o bombă. Nu mai conta cine, oricum nemții aveau să percheziționeze tot cartierul.

*) Stai ! Stai ! (N.T.)

Brusc, apăru o camionetă. Livrări la domiciliu. În aceeași clipă, Palka știu ce are de făcut ; mai mult de formă, trimise încă două gloanțe în direcția neamțului — care ripostă imediat — apoi, când vehiculul salvator ajunse în dreptul lui, profită de acest ecran mobil, traversă drumul, răsturnă din fugă un copil, sări peste el, goni ca un apucat de-a dreptul, oblu, ajunse la colțul străduței lăturalnice, se năpusti pe ea.

Uf ! Îl trecuseră toate căldurile. De abia mai sufla. Mai că-i venea să se întindă pe jos. Se isprăvise ? Ba nu se isprăvise deloc ! Neamțul — că de aia era neamț ! — voia cu tot dinadinsul să termine ceea ce începuse. Fiară, nu alta ! Deci, numai câteva secunde de pauză...

„L-a lăsat de izbeliște pe barosan ! îi trecu prin minte lui Palka. Bravo ! Tot ne-am ales cu ceva. Excelent pentru Bartos !"

Secundele de răgaz trecură și șoferul cel îndărătnic reapăru, trăgând ca la poligon. Situația devenea critică, așa nu se mai putea. Palka făcea tot ce-i sta în putere, dar degeaba, nu izbutea să se desprindă, să obțină avansul de care avea nevoie. Era un joc în care adversarul câștiga, putând, în plus, primi oricând un ajutor din afară.

Palka era cu atât mai dezavantajat, cu cât n-avea libertatea de a fugi oriunde. Îl frâna o precauție pe care tot el o luase și această precauție se chema „bicicleta". Ei da, bicicleta ! Acum, se afla foarte aproape de ea ; în primul rând, n-o putea abandona, în al doilea, îi era strict necesară.

Locul unde o dosise fusese bine ales : la nici zece pași de colțul străzii, în holul unui imobil, sub scară. Nu i-ar trebui decât un minut, două ca s-o

încalece și să-și ia zborul... da, dar și cu riscul de a încasa în orice moment un glonte în spinare !

Căpitanul n-a mai stat să șovăie. Se săturase. Destul cât își arătase mutra prin cartier ! Se ambuscă după colț și, calm, goli încărcătorul în direcția neamțului, știind că nu-l va atinge, dar știind și că-l va obliga să-și caute un adăpost. Într-adevăr, șoferul dispăru sub o intrare.

„Acolo să rămâi !" scrâșni Palka, înlocuind încărcătorul golit cu unul plin. Expedie încă un proiectil, expedie și ultimile sale temeri, se răsuci pe călcâie, zbură literalmente până la imobilul știut, năvăli în hol, ateriză în dosul scării unde domnea un ispititor semiîntuneric. Bicicleta rămăsese acolo unde o lăsase și ar fi rămas și el, tentație ce a fost însă imediat izgonită.

Palka se azvârli în șa, decis să-și facă o apariție mai puțin obișnuită. Îl îmboldea o idee, mai exact mai multe idei. Jigodia aia de șofer prea scosese untul din el ! Așteaptă tu numai nițel, *mein Lieber !* *

Din imobil ieși, așadar, un banal ciclist care coti la dreapta, tocmai în momentul în care șoferul, ițindu-se de după colț și nevăzând pe nimeni, se întreba unde dispăruse blestematul acela de „Terorist" și dacă nu cumva îi întindea o cursă.

Tardiv, cursa intrase în funcțiune, ea se apropia în apăsări de pedală. În ultima secundă, un al șaselea simț îl preveni pe șofer. Căscă gura, holbă ochii la biciclistul de care-l despărțeau doar patrucinci metri, pricepu — mai ales din pricina pistolului ațintit spre el pe deasupra ghidonului — apăsă pe trăgaci.

* În germană : iubitul meu. (N.T.)

Glontele lui străpunse cauciucul din față care se dezumflă instantaneu.

Cel al lui Palka, slobozit simultan, străpunse coapsa neamțului. Omul se prăbuși.

Căpitanul apăsă pe pedale. Roata rămasă pe jantă, zdrăngănea îngrozitor pe pavaj.

CAPITOLUL VIII

Grenada lansată de Bartos produsese efecte multiple. Izbindu-se de volan, explodase, pe când cădea, între acesta și tabloul de bord. Nu lovise, direct, ținta, dar o grenadă defensivă, cadrilată, nu-i un singur glonte, ea se preface într-o mulțime de gloanțe, împroșcate în toate direcțiile. Precizia contează mai puțin, absența ei nu compromite rezultatul scontat.

E însă, aproape sigur că, dacă Bartos n-ar fi reținut grenada timp de cinci secunde înainte de a o arunca, ea n-ar mai fi explodat chiar în clipa în care a atins vehiculul, poate mai târziu, poate chiar sub el și, în acest caz, efectele ar fi fost altele. Mai neinsemnate, dacă nu cumva nule.

Bartos avusese însă acest curaj. Și nu ca să epateze galeria. Era, deci, normal să fie răsplătit.

În consecință, grenada explodase chiar în interiorul vehiculului și, prin modificarea traiectoriei, într-un punct foarte prielnic dispersării schijelor, care s-au împrăștiat în toate sensurile. Au străpuns portiera rămasă deschisă. Au pulverizat geamurile. Au smuls, ajutate și de suflu, cealaltă portieră, cea din dreapta. Au secționat volanul, au ciuruit tavanul, au sfârtecat scaunele și au făcut țăndări luneta.

Șuierând, au traversat bulevardul spărgând toate geamurile unui tramvai care tocmai sosea, măturând locurile unde se aflaseră Jan Palka și Emil Bartos (care, evident, nu mai erau acolo) și izgonind de pe trotuare, de astă dată terorizați de-a binelea, pe ultimii martori direcți ai atentatului.

Perimetrul s-a golit instantaneu, ca și cum teribilele fragmente de fontă oțelită ar fi avut puterea să spulbere, cu ucigașa lor șuierătură, amprentele și amintirea dramei.

Și totuși, ea avusese loc. Dovada : Mercedesul imobilizat, scrijelit, găurit, sfârtecat din care se scurgea ulei, apă și...

Și sânge.

Sânge, pentru că, înăuntru, fusese o ființă

Ah, ființa !

Schijele n-o cruțaseră. Atins la picioare, spinare, brațe. Luciditatea însă nu și-o pierduse. Și-a scos pistolul. Împins de deflagrație, dar și de o forță interioară a cărei sursă și intensitate erau știute numai de el, s-a lăsat să lunece afară prin portiera smulsă. Încet, sprijinindu-se de caroserie, s-a săltat în picioare. A dat să ridice brațul care ținea pistolul, dar a renunțat. La fel de încet, s-a rezemat de mașină, rotindu-și privirea... „Ein Terrorist !" Alarma venise prea târziu. Ochii nu văzuseră nimic.

Părul tuns scurt ; frunte înaltă ; tâmplele rase; urechi mari, depărtate ; sprâncene negre, îmbinate; pomeții proeminenți ; ochi înfundați în orbite, duri, iscoditori ; nas lung și subțire ; buze tăioase ;

bărbia ascuțită. Triunghiular, ca imagine generală. Suferea, dar pentru acest bărbat a arăta că suferă, mai mult, însăși ideea unei suferințe, era și mai insuportabilă decât durerea fizică propriu-zisă.

S-a clătinat, dar n-a căzut, ținând mai departe în mână arma lui inutilă.

Din tramvai, odată cu alți călători, săriseră și trei soldați germani, care s-au pus imediat pe zbierat, pe gesticulat, pe făcut ca toți dracii. Primul vehicul în trecere, o camionetă care transporta cutii cu cremă de ghete și de lustruit parchetul a fost imediat rechiziționată. Rănitul a fost întins peste ele și în acest hârb infam, demnitarul cel mai sus-pus al capitalei și al „Protektorat"-ului a fost transportat la primul spital apropiat, adică la spitalul Bulovka.

Între timp, lucrurile se schimbaseră. Locul colcăia de lume. Numai bărbați, și numai bărbați de înaltă calificare. În ficcare clipă soseau alții, și cu ficcare nou lot calificarea sporea. Întâi, soldați obișnuiți, apoi plutoanele specializate în lupta antiteroristă, apoi jandarmeria de campanie și polițiștii, pe urmă *Gestapo* și, în sfârșit, *Sicherheistdienst*. Era de reținut prezența, extrem de activă, a lui Otto Geschke, șeful *Gestapo* și a lui Karl Hermann Frank, mai marele peste S.S. și întreaga poliție.

Probele erau adunate, una după alta : un pistol-mitralieră marca *Sten*, un palton, o bască, o servietă de piele conținând două grenade.

Fără a-l mai pune la socoteală pe șoferul Klein, găsit rănit pe o stradă învecinată.

* * *

Palka era presat. Cumplit de presat. Presat să plece. Presat să continuie. Presat să-și schimbe aspectul. Presat să-i debaraseze de compromițătoarea lui prezență pe devotații Horvat. Presat să regăsească neagra și glaciala siguranță a criptei. Presat să-i revadă pe ceilalți. Presat să știe. Presat să afle.

Nu exista un „acasă". Niciodată. Mereu, aceeași constrângere : rapiditate, eficacitate, nici o încurcătură de nici un fel. Casa Horvaților nu era decât o ascunzătoare-releu.

Căpitanul își schimba hainele și nu păru deloc stânjenit că tocmai își băga în pantaloni poalele cămășii.

— Bicicleta, spuse.

Nu i se ceruse nici o explicație.

Mai mult, putea fi sigur că Horvații nu auziseră nimic, nu văzuseră nimic, nu știuseră nimic.

Familia Horvat era alcătuită din Horvat-tatăl, Horvat-mama, și Horvat-fiica, Jinka, o fetișcană de șaisprezece ani. Jinka purta cozi, era grațioasă și poseda un năsuc cârn și încântător.

— N-am avut încotro și a trebuit s-o las cam departe de aici, continuă Palka, s-o las cam aiurea. Roata din față e pe jantă, atenție, cauciucul a fost găurit de un glonte !

— N-are importanță, răspunse Horvat-tatăl, o să avem grijă

— Nu mai puteam s-o folosesc, explică Palka scuzându-se într-un fel, zdrăngănea cumplit, aș fi atras atenția.

— Unde-i ? O trimit numaidecât pe Jinka s-o ia.

* *

Bicicleta era rezemata de peretele unei case, lângă ușa de intrare, pe o străduță liniștită, exact cum o lăsase Palka... dar supraveghează de un individ.

Cum arăta pe din afară acest individ ? Era scund, destul de în vârstă, dolofan (lucru mai rar întâlnit în acele vremuri), chel, iar ochii săi, mici și sfredelitori, denotau o perpetuă curiozitate, ceea ce, ținând iarăși seama de vremuri, nu era un semn tocmai bun. La fel ca și interminabilele lui staționări în fața ușii ca să vadă mereu ce se petrece altundeva decât în propria-i ogradă.

Îl chema Obcik și era patronul unei modeste cârciumioare, chiar pe strada pe care-și lăsase Palka bicicleta. Majoritatea clientelei, mai cu seamă în cursul după-amiezilor, îl formau militarii germani.

Pe dinăuntru. — dar cine poate cunoaște toate cotloanele și ascunzișurile unui suflet omenesc ? — pe dinăuntru, deci, acest Obcik era, să zicem, îndoielnic. Nici prea-prea, nici foarte-foarte. Nici absolut pentru, nici absolut contra. Nici entuziasmat, nici revoltat.

De pildă :

— De băut, le place tuturor să bea, nu-i așa ? Ocupantul, ocupantul... D-aia-i ocupant, ca să ne ocupe ! Nu mă angajez la nimic dacă le vând niște băutură... Am dreptate ?

— Eroare, tăticule ! Nu vinzi oricui, vinzi dușmanului.

Într-un cuvânt, sub aparențele cumsecădeniei, Obcik ascundea — și nu foarte bine — un suflet de slugă. Utilizând terminologia folosită în sânul organizațiilor Rezistenței, birtașul Obcik nu era nici „fierbinte", nici „cald" și nici măcar „călâu". Mai degrabă „rece", ca mai toate băuturile pe care le ținea.

Deviza lui secretă era : „Poate oricând prinde bine".

Eventual, poate a prinde bine faptul că-l văzuse pe bărbatul acela tânăr, necunoscut, venind pe o bicicletă pe jantă, rezemând-o de zid și continuându-și drumul pe jos.

„N-a intrat nicăieri, a dispărut pur și simplu !"

Putea prinde bine poate și faptul că văzuse cu ochii lui că pana de cauciuc nu fusese provocată de un cui oarecare.

„Ce gaură, măiculiță, ce gaură ! Ciudat !"

Mai putea prinde bine și faptul că tânărul nu reapăruse și nici nu părea c-ar reapare.

„Pe ăsta, nu-l mai văd eu pe aici ! Ori nu vine deloc, ori vine altcineva. Suspect !"

Și ar mai putea sluji și faptul că-și vedea confirmate supozițiile prin persoana unei adorabile fete care se apropie de bicicletă, o ia de ghidon și se îndepărtează imediat, lăsând în urmă o delicioasă amintire pe care el, Obcik, ar fi fost încântat s-o păstreze ceva mai mult.

Grozavă bucățică !

*

* *

Către mijlocul zilei, populația capitalei și apoi a întregii țări, a aflat ce se petrecuse în acea dimineață, la orele 10,25 în cartierul Liben.

Un monstruos atentat. O crimă. Un act premeditat, sălbatec și odios. Un act incalificabil pe care nici o justiție nu-l va putea repara vreodată, ci numai răzbunarea ca singura formă de dreptate acceptabilă. Și, ca nimeni să nu ignore mârșava faptă, toate mijloacele de informare au fost puse în funcțiune.

Mai întâi, radioul care a repetat știrea din oră-n oră. Apoi, difuzoarele instalate pe străzi, care au înlocuit postul național, difuzând avertismente din jumătate în jumătate de ceas. În fine, ca o încoronare, au apărut afișele, noi și diverse, oferind detalii, dar, mai ales, putând fi citite la orice oră (jumătate sau sfert), zile și săptămâni de-a rândul și, la nevoie, chiar luni.

Ca atare, în cele șase ore (cel mult) scurse de la operațiunea comandoului Palka-Bartos-Zmenk, fiecare locuitor al Cehoslovaciei (pardon, al Boemiei și Moraviei !) aflase ce era de aflat în legătură cu evenimentul zilei, eveniment care, probabil, va fi și cel al anului.

A aflat, deci, că starea excepțională a fost extinsă pe întregul teritoriu al *Protektoratului*. Că restricțiile de circulație devin și mai restrictive. A aflat că toate ieșirile și intrările capitalei sunt permanent controlate și că verificările, pe străzi și la do-

miciliu, se vor înmulți, atât ziua cât și noaptea. A aflat că au fost instalate, peste tot, baraje și că sunt în alertă maximă *Wehrmacht*, *Gestapo*, *S.S.*, *Feldgendarmerie*, *Sicherheitsdienst*. A aflat că serviciile însărcinate cu ancheta dispun, de pe acum, de numeroase dovezi și că arestarea criminalilor e mai mult decât iminentă. Dar a aflat și că, în pofida promisiunii unui succes fulgurant, „Guvernul ceh al Protektoratului" face apel la „conștiința lui, fidelă Führer-ului Adolf Hitler" de a-i ajuta pe anchetatori în misiunea lor, oferindu-se și o primă de zece milioane de coroane celui care va furniza un indiciu care să ducă la descoperirea asasinilor. Un palton, o bască, o servietă, două grenade, un pistol-mitralieră de fabricație engleză, o bicicletă, toate acestea vor fi expuse în vitrina unui mare magazin din piața Venceslas pentru că...

Amărâtul de ceh a aflat astfel, că, de aici încolo, va trebui să-și țină coada și mai tare între picioare.

In schimb, despre atentatul propriu-zis, n-a aflat mare lucru.

Și nici despre starea victimei. Imposibil de înțeles dacă omul era mort sau nu, dacă apucase să fie sau ba, dacă era motiv de disperare ori, dimpotrivă, de speranță.

Numele însă era știut:

Reinhard Heydrich !

În persoană.

Plus funcțiile :

Șef al *Reichssicherheitshauptamnt*, *Reichsprotektor in Böhmen und Mähren*, *Obergruppenführer*

S.S., şef al poliţiei, reprezentantul Führerului la Praga, colaboratorul devotat al Führerului, prietenul fidel al Führerului.

Frumos palmares.

Asta explica agitaţia. Explica şi ce nu fusese spus. Explica totul.

CAPITOLUL IX

Noapte.

Cer de smoală. Străzi întunecate. Pavaje tari. Ziduri reci, cenușii. Uși ferecate. Ferestre închise. Lucarne astupate. Crăpături chinuite.

Zăvoare, lanțuri, chei, lacăte, drugi.

Nimic care să nu fie zăvorât, tencuit, retras, ascuns, tăinuit, protejat, camuflat, mascat.

Nici un gest, nici o mișcare, nici un sunet. Nici o lumină, nici o scânteiere, nici o pâlpâire, nici o rază, nici un reflex, nici o lucoare.

Nici măcar o pisică.

Frig, uscăciune, duritate, grosime, masivitate.

Mister, nesiguranță, tulburare, neliniște și spaimă.

O noapte fără sfârșit.

Zgomote. Bocănit de tălpi țintuite. Clănțănit de închizătoare. Izbituri de cizmă. Izbituri cu patul puștii. Răcnete. Nerăbdare. Tropăieli.

Jeturile de lumină ale lanternelor. Bătăi de pumn în uși.

Uniforme, căști, arme, cizme, siluete, mutre crâncene.

Deschideţi ! Deschideţi ! Control ! Poliţia ! Percheziţie !

Da... sigur... da... imediat...

Ascultau radio ! Porcii ăştia ascultau Londra ! *Ach ! Ach !*

Îmbrâncituri. Năvală. Priviri fioroase. Prezentaţi actele !

Nici un cuvânt ! Toată lumea în colţ ! La prima mişcare...

Radioul e făcut praf. Sertarele, golite. Mobila, răsturnată. Saltelele, spintecate. Cuferele, deşertate. Cercetate până şi rezervoarele W.C.-urilor !

Groază, ruşine, umilinţă, neputinţă.

Până la noaptea următoare... sau până la o oarecare oră a aceleiaşi nopţi.

Oraşul nu mai respira. Oraşul icnea.

* *

Aici era şi mai întuneric decât în altă parte. Solul era şi mai dur. Pereţii, mai reci. Nu exista uşă, nu existau ferestre. O dală de piatră cimentată şi o trapă care trebuia ştiută. Prin lucarnă nu picurau „stropi de apă murdară într-un ocean de negreală", ci se strecura numai un vag curent de aer şi, din când în când, bocănitul patrulelor care brăzdau noaptea.

Nu existau nici zăvoare, nici lanţuri, nici chei, nici lacăte, nici drugi. Nimic care să poată fi forţat, spart, smuls.

Nimic în afară de necunoscut, de nevăzut, de nebănuit, de negăsit.

Nici o scânteiere, nici o rază, nici un firicel de lumină. Doar un sunet slab, regulat, ca de metro-

nom ; era apa care se prelingea pe zid și cădea pe pardoseală.

Umezeală, frig, mucegai, pereți care se coșcoveau.

Nici măcar o pisică. Doar șase oameni, sleiți de oboseală fizică și consum nervos ; patru dintre ei dormeau, întinși pe jos, înfășurați în foi de cort și pături zdrențăroase, doi vegheau, la fel de înfofoliți, dar stând așezați.

Nesfârșită noapte.

Așteptare, nesiguranță, singurătate, neștiință, speranțe și temeri.

În hruba lor nu existau nici aparate de radio, nici sertare, nici mobile, nici saltele, nici cufere, nici W.C.-uri.

Nu exista însă nici frica, nici rușinea, nici umilința. Existau voința și armele. Lângă cei care vegheau, două puști mitralieră *Bren* MK-III, calibru 7,70 mm, încărcător de 30 de gloanțe, cadență de tragere 480 lovituri pe minut.

De folosit în noaptea asta, în cea următoare, în toate câte vor veni, de folosit la crăpatul de ziuă, la amiază, la lăsarea serii... De folosit în oricând va fi nevoie.

* * *

— Cum arătă ?

„Frumușică" fu cât pe ce să răspundă Obelix. Se gândea la fătucă. Or, nu de fătucă fusese întrebat.

„Ușurel. Poate oricând prinde bine".

Prinsese chiar mai repede decât bănuise. Patru mașini pline. Tipi hotărâți, rapizi, care știau ce vor și care-și puteau îngădui așa ceva. Voiau informații.

Discutând, își puteau permite și un rachiu. Inferiorii îl sorbeau stând mai la o parte și așteptând ; superiorii, își goleau păhărelele punând întrebări. Toate câte doreau. La fel și cu paharele. Nu pe d-a moaca. Plăteau. Plăteau chiar bine. Oamenii care știu să trăiască.

Gestapo ? Altceva ? Ce importanță !

Tipi care-și cunoșteau meseria. Indiscutabil. În mai puțin de 24 de ore ! Dis de dimineață. Și nu pe dibuitelea ! Veniseră la sigur.

Pentru Obcik nu mai încăpea îndoială : tânărul cu bicicleta era amestecat în rahatul ăla de atentat care băgase în budă o lume întreagă și, mai ales, pe cetățenii cinstiți cum ar fi, de pildă, el ! Ce viață, dom'le ! Bun, de acord, erau dați în mă-sa ! Perfect... Dar dacă ar fi avut adevăratul curaj, eroismul ăla frumos și grandios, s-ar fi prezentat singuri și ar fi zis :

— Uite, nu mai căutați de pomană, noi am făcut-o și suntem încântați de isprava noastră ! L-am curățat pe ticălosul ăla, în rest ne e egal, lăsați-i pe oamenii de treabă-n pace, cu noi faceți ce vreți !

Da' ți-ai găsit ! S-au ascuns ca niște șobolani și de încasat o încasează tot nevinovații !

— Ca o bicicletă, răspunse, prudent, Obcik.

Ciudat că-l întrebau tocmai de bicicletă, nu ? În primul rând, de bicicletă. Nu, de fapt, nu era ciudat. Polițiștii ăștia nu ajunseseră până la el dintr-o întâmplare. Era clar că urmăreau o pistă. Mergeau din indiciu în indiciu. Progresau datorită mărturiilor culese. Nimic genial, la urma urmei : metodă și perseverență. Picaseră aici pentru că, ceva mai devreme, cineva le-a furnizat acestor domni niște informații care i-au făcut să prespună că individul căutat ar

fi putut trece pe acolo. Iar înaintea acelui „cineva" fusese un altul și încă un altul... Și așa, de la început. Și așa până când...

De ce mai întâi bicicleta și nu tipul ? He-he ! Pentru că nu el fusese cel remarcat ci scula pe care o folosea. Bicicliști sunt puzderie: Dar unul care să meargă pe jantă, zdrăngănind să scoale morții din somn, care să pedaleze de parcă l-ar fi avut pe dracu' după el, căruia să nu-i pese că face ferfeniță cauciucul... așa ceva nu prea întâlnești !

Domnii aceștia se luaseră după hărmălaie : odată stabilită cauza, vor trece și la cel care o stârnise.

— Dar individul ?

Aha, îi venise și lui rândul !

Zece milioane de coroane. Plăcut lucru să culegi zece milioane de coroane, dar e mai puțin plăcut să le culegi cu un glonte în scăfârlie.

Obcik avusese tot timpul necesar să cumpănească pe-ndelete această chestiune ; ei bine, simțurile lui spuseseră : nu. Simțurile lui detestau riscurile.

— Individul ? Care individ ?

Individul plecase pe jos. Fără să mai facă hărmălaie. Prin urmare, pista se oprea aici, lucru de care cetățeanului Obcik puțin îi păsa.

Nu însă și celorlalți.

— Sper că nu vrei să ne faci să credem că bicicleta a venit de una singură ? Încerci, cumva, așa ceva ? Atenție, Obcik ! Deci, individul ? Individul care era pe ea sau o ducea de coarne ?

Cum naiba să-i potolească ? Erau și ei periculoși. Oho ! Nemții erau extrem de periculoși. Nu însă și puștoaica. Aia era o pisicuță.

— Nu era nimeni pe ea, se ținea singură de zid, răspunse Obcik, fără să se gândească destul că vor-

bele lui ar putea fi luate drept banc și încă unul tâmpit. Domnilor, eu...

— *Ein Moment !* Atunci, spune-ne ce ți-a atras atenția ? Cum ai ajuns s-o vezi sosind ? *Schnell !*

Lua-i-ar dracul !

— Domnilor, n-am văzut-o sosind. Era deja acolo.

Esențial era să-i convingă, să-i calmeze.

— Rezemată de perete. Singură. Ce mi-a atras atenția a fost roata. Mi s-a părut că... M-am dus să văd.

...O fetișcană, o puștoaică pe care nimeni n-ar fi putut-o suspecta, inocentă, lipsită de apărare... ea fusese cea însărcinată cu recuperarea bicicletei ; cei care dăduseră lovitura voiau să șteargă orice urmă, să dispară orice dovadă...

— Păi, eu, domnilor, ca să zic așa, n-am văzut decât fata.

— Fata ? Care fată ?

Obcik se grăbi să explice.

— Ai putea-o recunoaște ?

— Oho ! Între zece mii !

Fainâ bucățică !

Imediat îi păru rău că fusese atât de categoric. Era însă prea târziu.

* * *

În catacombă, dimineața ce se iscase avea paloarea mizeriei.

Fețe trase, concentrate, încordate. Palka, Bartos, Gabik, Svary, Zmenk, Skachek. Aveau și de ce.

Palka :

— E nevoie să ieşim.

Şi, răspunzând privirilor lungi ale celorlalţi :

— Necesar. S-o facem pe morţii. de acord. Dar nu să ne şi îngropăm ! Sunt anumite nevoi.

Aşa era. Aveau tot soiul de nevoi. Le aveau cu toţi. De la cele mai fireşti, mai obişnuite, la cele mai curajoase, mai temerare.

În primul rând şi mai presus de orice : nevoia de a şti.

Reichsprotektorul murise ? Dacă da, cine-l înlocuia ? Care erau reacţiile ? Ale praghezilor ? Ale germanilor ? Care era atmosfera ? Ce măsuri fuseseră decretate ? De unde pândea primejdia ? Ce operaţiuni erau întreprinse ? Ce rezultate dăduseră ?

— Căpitanul are dreptate, spuse Bartos.

Ştia că *Reichsprotektorul* nu fusese ucis pe loc ; că existau oameni care-l văzuseră lansând grenada; că în timp ce dispărea, pierduse geanta cu celelalte două proiectile.

Asta, în ceea ce-l privea direct. De-ajuns ca să fie serios îngrijorat.

Dar mai ştia şi ce semănase Palka pe drum : paltonul, pistolul-mitralieră, basca, şoferul rănit şi zdrăngăniturile fioroase ale bicicletei sale paradite. Şi astea îl îngrijorau deopotrivă.

De fapt, îl îngrijora totul.

Cam asta era ce ştiau. Ce ştiau cu certitudine.

— Dacă e nevoie de un voluntar..., începu impetuosul Skacek.

— Nu, îl potoli Palka. Fără voluntari.

Se ridică de jos. Toate ciolanele pârâiră la unison.

— Poate că, totuşi, ar trebui unul, interveni Gabik. N-am fost remarcaţi la fel cu toţii.

— Da, dar au fost văzuți stând de gardă, replică Palka. Inutil, nu insistați, mă duc eu. Va fi, de altfel, un excelent test.

Era limpede că reflectase la toate acestea și că intenționa s-o facă pe loc.

— E momentul cel mai potrivit, aprecie Bartos. Patrulele sunt obosite.

— Exact. Iar în legătură cu garda...

Și Palka le expuse cum înțelegea să fie asigurată, de aici încolo, garda.

Un pic de stupefacție pe fețe, dar nici o întrebare aiurea.

— În cinci minute, aranjez schimburile, făgădui Bartos.

— Bine.

Căpitanul se îndreptă spre scară. Ajuns la picioru ei, se întoarse :

— Fiți fără grijă, n-o să le las timp să scoată ceva de la mine.

Făcu o pauză și adăugă pentru a face mai lesne de înțeles condițiile :

— Dacă o fi să fie...

În clarobscurul criptei, cel ce vorbea era deja o nălucă.

CAPITOLUL X

— E cumplit, spuse mama lui Jaroslav Karel.

Era sinceră. Nu exagera cu nimic. Într-adevăr, era cumplit, era groaznic, și sărmana femeie trăia această groază. Era îmbibată de spaimă, copleșită de ea, spaima umpluse fiece moleculă a ființei sale, îi dilatase ochii cenușii, striați de mici vinișoare roșii, colorase în pământiu pielea obrazului. Era limpede că nu va uita niciodată ceasurile acestea de teroare, că nu-și va reveni niciodată complet după atâtea zile, săptămâni, luni și chiar ani petrecute în veșnică neliniște, în teamă, în groază.

Cu Jaroslav absent, tremurase.

Cu el alături, tremura și mai tare.

Tremura pentru amândoi.

— Da, murmură fiul.

Cunoștea aceleași stări, n-avea nevoie de nimeni ca să-i întrețină teroarea. Nu cuteza, nici măcar, să vorbească normal. De altfel, nici nu-l încerca o asemenea dorință. Ceea ce avea în minte, în suflet, în trup ajungea cu prisosință ca să-i țină trează nădejdea.

— Controlează, scotocesc, percheziționează pe oricine, oricând, oricum, fără motiv. Ei...

— Da, oftă Jaroslav.

Toate astea le știa. Le știuse. Le prevăzuse, le bănuise. Își închipuise, încă demult, toate teribilele consecințe ale atentatului. Sub acest raport, nu se înșelase. Și mai știa că nu se isprăvise. Că-i abia începutul. Că după teroare va urma oroarea. După teroarea manifestă, oroarea mută. Măsurile despre care încă nu se sufla o vorbă, erau pentru el. Cele mai înfricoșătoare. El, care vedea mai departe decât alții, care știa dinainte, era de pe acum mut și împietrit.

— Arestează o mulțime de oameni !

— Și vor împușca o mulțime, mamă. Au și început...

— Dar nici măcar nu l-au omorât !

— Asta nu schimbă nimic. Nu-i din vina lor.

El însă, avea una. Se temuse. Nu voise să ia parte. La început, doar atât : să nu participe. Să facă în așa fel încât să rămână pe din afară, ca nemții să nu poată ajunge niciodată până la maică-sa. Crezuse că-i singura soluție bună : să nu se bage. În ziua atentatului să fie, fizic, absent. Firește, numai fizic, pentru că sufletește va fi, va rămâne alături de camarazi.

— Nu te afli în siguranță.

— Oh, nimeni nu mai e în siguranță... nimeni și nicăieri.

Palka, Bartos, Zmenk, Gabik, Skachek, Svary... prietenii, tovarășii de arme, camarazii... acum sunt, desigur, ascunși în cripta aceea întunecoasă și înghețată. Fără îndoială. Altminteri, unde ? Pitiți în vizuina aia lugubră până când ? Până la câte mii de victime inocente ?

Ei bine, nu mai era chiar atât de tare alături de ei. Nici fizic, nici sufletește. Firește, nici vorbă să-i trădeze, dar... Situația a fost rapid tranșată : imposibil să mai vină după ei. Timpul transformă totul. Îndepărtarea modifică raporturile. Sentimentele nu mai erau aceleași. Ideile deveniseră altele. Nimic nu rezistă unei rupturi. Ruptura se produsese.

Se rupsese de ei. La rându-le, și ei erau rupți de el. Acum, era blocat, țintuit, fără cale de ieșire.

— Ce-o să se întâmple cu noi ?

— Nu știu, mamă, nu știu.

Aflase ce-i aceea frica. Adevărata, paralizantă. De astă dată, fără supapă de siguranță.

* * *

— Nemții, își spuse omul.

Se numea Josef Linka, avea peste șaizeci de ani și era beteag de piciorul stâng. Beteșugul ăsta îl ferise de multe neplăceri. Dar nu-l scutise și de suferință.

Se găsea pe coasta unei coline. Se întorcea în sat, venind de la fâneață. Până la casele ghemuite una într-alta nu mai rămăseseră decât câteva sute de metri. Exista o singură stradă. De fapt, era șoseaua care ducea la Praga. Doar cincisprezece kilometri separau mica așezare de capitală.

Satului îi spunea Lidice. Ca el erau cu miile în Bohemia. Așezat în plină câmpie, între două coame de deal, cu livezi și ogoare în jur, mai mult sau mai puțin roditoare și cu locuitori care nu scăpaseră niciodată de griji. Un sat cuminte.

Un lung șir de camioane încărcate cu soldați germani, cu căști pe cap și puștile între picioare se îndrepta spre Lidice, pregătindu-se s-o ia pe șosea. Roțile stârneau nori de praf, motoarele duduiau puternic.

Linka se oprise și privea.

„Nemții".

Faptul în sine nu avea nimic extraordinar. Mișunau mai bine de o sută de mii în întreaga țară. Chiar și la Lidice n-a fost nevoie să se aștepte luna mai a anului 1942 că să-i vezi apărând.

Da, dar se produsese atentatul acela de la Praga.

Ce-i de făcut ? Ce se poate face când ai sărit de șaizeci, când ai un picior înțepenit și te simți vinovat de un singur lucru : că nu mai ești de douăzeci de ani și ți s-a dus snaga de altădată ?

„Probabil, se gândi Linka, o s-o încaseze Horak și Stribrny. Vai de capul lor, nefericiții !"

Josef Horak și Josef Stribrny părăsiseră țara în 39 și serveau în Royal Air Force. O știa toată lumea. O știau, desigur, și nemții. Probabil, acum își închipuiau că cei doi Josef săvârșiseră isprava de la Praga.

Nenorocirea făcea că cele două familii rămase să fie destul de numeroase : la Stribrny, soția și fratele ; la Horak, cincisprezece suflete : opt bărbați și șapte femei, din care una pe punctul de a naște.

Hopa ! uite că nemții nu intră în sat. Coloana de autocamioane s-a împărțit în două, una a luat-o pe la stânga, cealaltă prin dreapta, direct peste câmp, soldații au început să sară din mașini, satul s-a pomenit încercuit.

Ce-i de făcut ? Ce-i de făcut când te trezești prins în laț, când nu mai ai posibilitatea s-o iei îndărăt ?

„Păi, cobor și eu în sat, chiar dacă-s șontorog."

Și Josef Linka coborî. Peste puțin timp, împreună cu alți localnici, erau cu toții strânși buluc în mijlocul șoselei.

Excepție făceau familiile Stribrny și Horak.

Acestea, cu mic cu mare, au fost urcate în camioane și duse au fost.

„N-o să-i mai vedem", se gândi cu tristețe Josef Linka.

Se gândea numai la Horak și Stribrny. Și nu era singurul.

*

*

Jan Palka avea o grămadă de lucruri de comunicat camarazilor săi din hrubă și a făcut-o fără întârziere, deșertând tot sacul imediat după ce a coborât în criptă :

— Nu-i mort. Heydrich n-a fost ucis, e numai grav rănit. Din câte am putut ciupi de ici și de colo, starea lui e critică, foarte critică. Nu se știe dacă va rezista. Eu unul sper că nu și mai sunt destui alții care să dorească același lucru. E în continuare internat la spitalul Bulovka, unde a fost transportat imediat, cum era și logic. Faptul că e mai departe tot acolo dovedește gravitatea situației sale, că e considerat intransportabil și, pesemne, gata să-și dea duhul. Altminteri, l-ar fi expediat fără întârziere la unul din spitalele lor din „Marele Reich". Bun, în fond toate astea nu schimbă nimic. Hitleriștii sunt turbați, turbați de-a binelea. Au acoperit toate

zidurile cu scârbele lor de afişe. Peste tot numai litere negre şi chenare roşii. Bine-nţeles, interdicţii de circulaţie. Stare excepţională în toată ţara. Nu se intră, nu se iese, nimeni nu se deplasează, nimeni n-are voie să facă nimic, inutilă orice încercare. Urlă radioul, urlă difuzoarele. Percheziţii peste percheziţii. Razii, baraje, controale. Arestări cu duiumul. Lovesc însă la întâmplare, după vechile lor liste şi după ce le spune degetul ăl mic. Complet buimaci. Din câte am înţeles, nu există un pericol direct nici pentru noi, nici pentru legăturile noastre directe. Eşecul îi face furioşi şi-i dezlănţuie. Nu izbutesc să pună laba decât pe cei ştiuţi c-ar fi comunişti, pe evrei, pe cei care s-au sustras de la munca obligatorie în Germania şi pe bişniţarii pe care-i prind cu alimente dosite. Karl Hermann Frank spumegă. Zbiară după răzbunare. Ameninţări cu toptanul. Da, Karl Hermann Frank, amărâtul de librar din Karlsbad, jigodia care a pregătit anexarea de către Germania a teritoriilor noastre limitrofe, mai marele, după *Reichsprotektorul* Heydrich, peste S.S. şi poliţie. El e cel care asigură, în prezent, interimatul. Şi fiţi convinşi că lepădătura asta a lepădăturilor se roagă în sinea sa ca fostul lui patron să ajungă cât mai repede în iad ceea ce, poate, l-ar sălta pe el în funcţia de „*Reichsprotektor in Böhmen und Mährem*". Să nu uităm că Heydrich a fost plasat aici de Hitler pentru că Führerul îl socotea pe predecesorul lui, von Neurath, „prea moale". O chestie pe care Frank nu-a uitat-o. În consecinţă, va face pe dracu-n patru ca să merite succesiunea. Circumstanţele îi îngăduie acum aproape totul. Se zvoneşte că Führerul a ordonat, ca represalii, executarea imediată a 30.000 de cehi. E însă numai un

zvon. Există și o variantă : măsura nu va fi aplicată decât dacă Heydrich dă ortul popii. Personal, nu cred ; intenția lor rămâne aceeași, fie că Heydrich scapă, fie că nu. Pentru Istorie, e oricum mort ! Ah ! mai e ceva : se spune că Frank a lansat o dată limită pentru capturarea „asasinilor", prin orice mijloc, aici intrând, bănuiesc, și prima de zece milioane de coroane. Turnătoria se plătește. Data n-o știu, și asta-i doar o rumoare. Recompensa însă, e lucru sigur ; am văzut afișele cu ochii mei. Dar am văzut și un vajnic bătrânel care le-a trântit un stuchit.

— Am mai văzut, continuă Palka, în vitrina unui magazin din piața Venceslas, ceva care nu seamănă nici cu mine, nici cu Emil, nici cu Josef și cu niciunul din noi : o bicicletă, o bască, un palton, un pistol-mitralieră și o servietă. Să te umfle râsul, nu alta !

„Dar, băieți, orașul ăsta e admirabil. Locuitorii lui sunt admirabili. Am văzut, am simțit. Plutește o anumită atmosferă, e ca o boare de aer curat. În pofida nemților, în pofida a tot ce fac ei, în pofida a tot cu ce amenință Frank să facă, ei bine, e liniște, e sănătos, e solid, e compact, e cinstit, își dă încredere, nu-i panică, nu-i dezordine, nu-i nebunească. Ambianța și starea de spirit ale orașului sunt riguros conservate. Mă înțelegeți, oare ? Nu știu cum să redau ceea ce am resimțit. Cehii n-au dispărut, cehii sunt mai departe aici, siguri, temeinici. Bombăne așteptând să poată vorbi. Fredonează, așteptând să poată cânta. Se stăpânesc, așteptând să poată izbucni. Toate astea li se citesc pe chipuri, pe buze, în ochi. Chiar și în zbârciturile fețelor, da, în zbârcituri. N-am văzut niciodată atâtea fețe frumoase.

Nu-s fețe liniștite, au nenumărate motive să fie îngrijorate. Sunt numai grave. N-am văzut nici o față hâdă, exceptând mutrele hitleriștilor."

„Acest oraș nu ne va vinde, nu ne va trăda."

Au fost răspunsurile esențiale la toate întrebările pe care și le-ar fi putut pune. Și cei trei bărbați rămași în criptă, și cei doi care erau de sentinelă. Și le puseseră de o mie de ori, nu o dată. Și le pusese și căpitanul lor înainte de a pleca, asumându-și toate riscurile, să „ciupească" informațiile din capitala sugrumată.

La toate întrebările, minus una : Karel.

Când n-ai putința să știi adevărul, e mai înțelept să nu spui nimic decât să vorbești de rău.

CAPITOLUL XI

Horvat-tatăl împinse ușa casei în care stătea. Intră și fu izbit din plin de imaginea unei ființe de nerecunoscut, cu părul vâlvoi, despletită, răvășită, desfigurată, buimacă, înspăimântată, pierită, dementă, violentă, dură care icnea, plângea, își înghițea lacrimile, scotea sunete ciudate, care se aruncase pe el cu toată greutatea corpului, care se agăța de el cu toate puterile, cu toată disperarea, cu fiece mădular.

Nevasta lui.

Se pregătea să urle. Îi astupă gura cu palma, o îndepărtă ușurel și reuși să închidă ușa.

— Orice ar fi, fără țipete. E Jinka, nu ?

Surprinsă, se potoli.

— Da. De unde ai știut ? Cum ai putut afla ?

— Nu știam. Am înțeles însă.

Banalitatea rece a răspunsului o prăvăli îndărăt în durere, în suferință, într-o pătimire necuprinsă, în nebunie.

— Jinka ! Jinkă ! Jinka !

Glasul i se frângea, ca să izbucnească și mai ascuțit :

— Jini ! Fetița mea ! Micuța mea ! Mi-au luat-o ! Mi-au răpit-o ! Oh, Jinka, Jinka mea... !

Plângea, se sufoca vrând să-și urle și mai tare disperarea, să respire și mai adânc ca să se facă mai bine auzită.

Durerea o înnebunise. Își pierduse mințile. O stăpânea o violență și o sălbătecie pe care soțul nu le cunoscuse niciodată.

— O s-o omoare ! S-o omoare pe Jinka ! Pe micuța mea ! Jinka !

— Taci ! Taci odată !

El, Horvat, era alb ca varul. Înspăimântător. Încordat ca un arc. Făcu un pas spre soție, o apucă de umeri, o zgâlțâi. Palma plecă, plesnind obrazul potopit de lacrimi.

— Încetezi odată ?

Era și el răscolit, dar încă în stare să se stăpânească.

— Ai mai văzut pe careva salvat de bocete ? Mai bine, explică !

Ea tresări, ridică fruntea și se uită la el [illegible] nu-l mai văzuse niciodată.

— E tot ce-ai găsit să spui ?

Înfruntă privirea ei dilatată.

— Pentru început, da.

Brusc, se smuci și se năspusti, orbește, înainte.

— Unde... unde vrei să te duci ?

Horvat se căzni din răsputeri s-o rețină. Era surprins, nu se așteptase niciodată la atâta energie din partea ei și nici la o asemenea voință. Năzuia spre ușă. Năzuia să plece.

— La banca Petschek, scrâșni ea, mă duc la banca Petschek ! Le spun tot ce știu și-or să mi-o dea pe fetiță !

— Taci din gură !

— Nu, dimpotrivă, vreau să mă audă ! Mă duc la nemți ! O să le spun de bicicletă și de omul acela! El e vinovatul ! El a făcut totul ! Jinka e nevinovată ! Nu vreau să-mi sacrific fiica pentru ca...

— Ți-ai pierdut mințile...

Horvat pricepu însă că nu cu vorba o poate readuce în fire. Rămânea doar forța și de aceea o folosi pe toată câtă o avea. Se prăbușiră pe podea, greoi, destul de departe de ușă.

— Mă doare.

Un geamăt prelung. Înspăimântat, Horvat își dădu seama că nu numai c-o strivea sub toată greutatea trupului său, dar și că o strângea, sălbatec, de beregată. Imediat, își descleștă mâinile.

Ea era îngrozită. Poate chiar mai tare decât înainte. Tremura toată. O spaimă salutară care-i aduse în priviri luciditatea.

— Ascultă-mă bine, pronunță, aproape silabisind. Horvat, nu cred că-i atât de grav precum crezi. Vreau să-mi spui, exact, ce s-a întâmplat, dar înainte de asta, vreau să te gândești bine la următorul lucru : crezi că ar fi luat-o numai pe fată dacă ar fi avut ceva, în mod special, cu noi ?

Electul a fost cel scontat.

— Da, dar totuși au luat-o, murmură mama, vizibil calmată.

— Așa e, dar ne-a rămas o șansă, o șansă pentru tustrei. Hai să n-o pierdem !

Avea o idee. Una singură. Spera însă că-i cea bună.

Nu putea însă ști, evident, că văzuse extrem de just, și că, provizoriu, această clarviziune avea să le salveze viața.

Provizoriu numai.

*

* *

Banca Petschek.

Omul făcea semn cu capul : nu.

Stătea așezat pe un scaun tare, într-o încăpere imensă, înconjurat de ofițeri S.D. Tăcuți, țepeni, atenți, nerăbdători.

Omul era scund, rotofei, trecut bine de prima tinerețe, chel ; sudoarea se prelingea în picuri mari pe frunte și pe obraji, ochii, mici, priveau obosit și, parcă, scârbiți.

Birtașul Obcik.

„Nu."

Reflectoare iluminau peretele. Prin fața acestui perete alb, orbitor, dureros pentru retină, treceau, pe rând, fete împingând o bicicletă neagră. Roata dinainte fusese dezumflată.

„Nu."

Fetele veneau una după alta. Intrau. Avansau. Se îndepărtau. Dispăreau. Pe coridor, un militar german lua bicicleta și o pasa următoarei. Domnea o căldură sufocantă.

„Nu."

Următoarea era ca și celelalte : cincisprezece, șaisprezece, șaptesprezece ani, stângace, intimidată, speriată. Ca și celelalte era lipsită de personalitate, de alură, de chip, de forme. Rămăsese doar vârsta și spaima. Era tot ce rămăsese din ele.

„Nu."

Dura de ore. De la amiază. De cum se făcuse ziuă. Din ajun. Dura de o veșnicie. Toate tinerele fete din Praga. Din împrejurimi. De pe întreg pă-

mântul. Cincisprezece, șaisprezece, șaptesprezece ani. Vârsta lor. Atâta tot. Zeci ? Sute ? Mii ? Nu : ele toate erau una singură. Interminabil, fata intra, avansa, trecea, se îndepărta, dispărea. Ajunsă pe coridor, ocolea sala, reapărea.

Era mereu aceeași și niciodată nu era ea.

„Nu."

N-o să fie niciodată *aceea*.

Pentru birtașul Obcik, datul din cap în semn că „nu" devenise la fel de firesc, de spontan, de comun și de esențial ca și bătăile inimii.

Era un „nu" hotărât pentru toată viața.

Chiar dacă nu avusese încă timp să cugete la motivul adânc, la ciudata pornire care-l făcuseră să abandoneze deodată toate socotelile sale.

„Nu."

Și o privea trecând pe pustoaica cea dulce.

Fericit.

CAPITOLUL XII

Reichsprotektorul Reinhard Heydrich murise.

Era seara. Aşteptaseră seara ca să poată domina şi mai bine oraşul. Se lăsase noaptea. Se lăsase mai încet ca de obicei, cerându-şi parcă iertare că trebuie s-o facă regretând parcă. Străzile erau pustii. Casele, ferecate. Pe timpul zilei fusese destul de cald şi acum mai persista un aer călâu şi blând ce voia să spună că răceala nu-i pentru toată lumea, că nu-i pentru totdeuana. Capitala părea moleşită.

Izgoniseră orice lumină — chiar şi cea albastră, de camuflaj — din sinistra lor ceremonie Omagiu suprem doliului. Strada era neagră. Zidurile erau negre. Ferestrele, cernite. Intrările, în beznă. Se acoperise până şi cerul. Totul era negru precum moartea. Perfect ; în felul acesta vidul nu mai putea fi remarcat.

Era vorba, firește, de mort.

Lung, greoi, lent, lugubru, cortegiul înainta prin tăcerea densă, neclintită nici de răpăitul surd al tobelor, nici de cizmele bătând cadenţat pasul, nici de sfârâitul torţelor care luminau fără să lumineze. Sute de torţe care aruncau umbre şi nu reflexe, mai apropiate de noapte decât de zi. Zeci de tobosari. Mii de uniforme.

Sicriul fusese așezat pe o mașină decapotată, veritabil altar, încadrată de drapaje de demnitari, forme mai țepene, mai tăcute, mai solemne și, în ultimă instanță, mai impersonale decât cele care o urmau ori precedau, coloanele în rând de șase ale soldaților.

Cu căștile pe cap, cu țevile puștilor îndreptate în jos. Ofițerii, în uniformă de paradă, civilii în ținută de doliu.

Automobilul mortuar abia avansa. La fel și cortegiul. Pâlpâirea uleioasă a torțelor juca pe suprafețele prelungi și lucii ale coșciugului.

Negru în negreala nopții, cortegiul se târa, bătea pasul pe loc, se lungea și, aproape nemișcându-se, se impunea. De aici îi venea și grandoarea : părea mereu prezent. Prezent prin înșiruirea sa, prin masivitate, prin dimensiuni, prin semnificație, prin răpăitul surd al tobelor, prin pașii cadențați, prin umbrele sinistre iscate de facle.

Și prin extraordinara tăcere care-l învăluia.

Pentru ultima oară, *Reichsprotektorul* Heydrich făcea turul capitalei „sale". Întreaga ei populație trebuia să-l audă. Să-l audă pentru multă vreme de aici încolo. Înaintea plecării pentru ceremoniile ce-l așteptau la Berlin, mai avea ceva de spus, ceva de transmis printr-un mijloc mult mai eficace decât cuvintele.

Piață după piață. Stradă după stradă. Ceas după ceas. Neîntrerupt, răpăitul darabanelor hitleriste se rostogolea peste caldarâmuri, se cățăra pe pereți, urca pe acoperișuri, ajungea până în cartierele cele mai îndepărtate.

Reichsprotektorul Reinhard Heydrich murise. Acum, era prezentat capitalei ucigașe.

Capitala tăcea.

* * *

Lidice. Din nou micul sat Lidice. De data asta însă era dimineață, devreme de tot, aproape în zori.

— *Schnell, Bauer* * *! Schnell !*

Sigur, Josek Linka era țăran dar, își spunea el, ăsta nu-i un motiv să se poarte cu el așa cum se purtau. Nemții se comportau ca și cum ar fi fost la ei acasă. Ba nu, la ei acasă n-ar fi îndrăznit niciodată să facă ce făceau aici. Năvăliseră în locuința lui și acum îl scoteau afară în cămașă de noapte, împungându-l cu baionetele și izbindu-l cu patul armei peste piciorul schilod. Plus înjurăturile.

Pentru ce ? Ce aveau cu el, cu Josef Linka ? De ce erau atât de aroganți, zoriți, grosolani, brutali, răi, într-un cuvânt insuportabili ? Ce le trecea acum prin minte ? Ce mai căutau ? De ce reveniseră ? Nu-i îmbarcaseră în ajun pe Horak și pe cei din familia Stribrny ? Iar de eliberat, nu-i eliberaseră, dovadă că nimeni nu-i mai văzuse prin sat. Atunci ? Nu le-au fost de-ajuns șaptesprezece suflete ? N-a mai rămas niciunul. Și-n orice caz, un Josef Linka nu era nici Josef Horak, nici Josef Stribrny ; nu era decât un biet bătrân cu un picior beteag. Atunci ?

Josef Linka fu îmbrâncit în stradă. Apoi, de-a curmezișul ei. Pe urmă, de-a lungul ei. Și tot așa până la micuța piață din centru. Pe drum (oh ! distanțele sunt mici la Lidice), pe drum, deci, între o înjurătură și un pat de pușcă, și-a putut da seama că hitleriștii procedaseră la fel și în cazul celorlalte case și că cei care-l escortau nu erau cu nimic mai breji

* Țăran în germană. (N.T.)

decât restul soldățimii. Prin urmare, el, Josef Linka nu fusese singurul în această groaznică situație.

Liniștitor, într-un sens. Neliniștitor, într-un altul.

Doar nu era să ridice tot satul ?

Ajuns în piață, Josef Linka a putut constata că nu era singurul în veșminte de noapte.

Nu, nu mai era ca în ajun. Fusese adunat întregul sat. Adunat, grupat, parcat. Copii, femei, băiețandri, fetițe, bătrâni, bătrâne și câțiva bărbați în putere, printre care îi zări și pe învățător. Piața gemea de lume. Hitleriștii, erau și ei mai numeroși ; mai numeroși ca data trecută, mai numeroși chiar decât localnicii. Acum nu mai ocoliseră șoseaua ! Nu, acum nu se mai resfiraseră pe țarini, acum dăduseră buzna în case ! Se descurcaseră de minune ca să-i surprindă pe toți sătenii în locuințele lor !

Erau acolo ofițeri cu fețe dure, cu caschete arcuite, în lungi mantale și cizme care scârțâiau. Erau subofițeri care răgeau ca niște măgari. Erau soldați cu mutre de ocnași, mârâind printre dinți. Și mai erau câțiva indivizi, greu de calificat, care stăteau în grup, ceva mai la o parte și care aveau aerul că se plictisesc de moarte. Semănau a mecanici, a muncitori, a simpli lucrători. Ce căutau acolo când, în mod vizibil, nu aveau ce face ?

Pe șosea, de-a lungul șoselei, la capătul ei și chiar mai departe de capăt se înșirau camioane, mașini de teren, transportoare blindate.

Timpul trecea. Soldații scotoceau din nou prin case. Soldați mânioși mânau din spate pe cei ieșiți cu întârziere, răsunau țipete. În piață era cald. Femeile gemeau. Copiii se isterizau. Soldații răcneau, îmbrânceau, loveau. Ofițerii desfăcuseră niște pla-

nuri de parcă ar fi pregătit o mare bătălie. „Mecanicii" continuau să se plictisească.

În staule și grajduri, vitele își chemau stăpânii. Era limpede că se petrecea un lucru nefiresc : din hornuri nu ieșea obișnuitul fum.

— *Ruhe !* Liniște !

Femeile au fost separate de bărbați, fetele de băieți, bătrânele de bătrâni.

— *Achtung !* Atenție !

Femeile, fetele, bătrânele au fost grupate într-o parte a pieții ; de cealaltă, bărbații, băieții, bătrânii.

— *Ruhe ! Achtung ! In Orden !*

Femeile, fetele, bătrânele au fost împinse spre capătul șoselei, puse să urce în camioane cu prelată. Camioanele au pornit, ducând cu ele toate femeile, fetele și bătrânele din Lidice.

— *Ruhe ! În Orden !*

Bărbații, băieții și bătrânii au fost numărați. Total : 173. Din ei au fost formate șaptesprezece grupe de zece și una de trei.

— *În Orden ! Achtung !*

Soldați scoteau de prin case saltele și le cărau undeva.

*
* *

Soția colonelului Zelenk extrase pistolul din ascunzătoarea în care se afla și-l armă. Pistolul era încărcat. Încărcat încă de mult. Aparținuse soțului, iar ea cunoștea arma așa cum își cunoscuse și băr-

batul. Cu ea în mână, se apropie de fereastra prin care văzuse apărând pe cei pe care-i aștepta de câteva zile.

În sfârșit !

Nu îi era frică. Ceea ce resimțea nu se putea numi „frică". Mai curând, un sentiment de eliberare. Un strop de orgoliu. De mulțumire că putuse gândi inteligent. De certitudine că trăise așa cum se cuvenea să trăiască. Și convingerea că totul se isprăvise, că nu mai era nimic de așteptat.

Se uită prin țesătura fină de tul a perdelei. Erau tot acolo, pe trotuarul de vizavi. Un automobil negru cu cinci bărbați în haine de piele și pălării trase pe ochi : unul din ei coborâse și, rezemat de mașină, observa, cu capul dat pe spate, catul de sus al clădirii.

Gestapo. Era absolut sigură. Stătea scris pe mutrele lor, pe felul lor de a fi, decurgea din circumstanțe, din logica lucrurilor. Știuse că vor sfârși prin a ajunge la ea și pândise mereu această apariție. Totul decurgea așa cum își imaginase.

De ce însă zăboveau atât ? Din care rațiuni procedau de parcă n-ar trebui decât să supravegheze casa ? Nici măcar n-o făceau cu discreție ! Să existe și alții, nevăzuți de ea, pregătindu-se s-o surprindă?

Puternicile izbituri în ușa de jos, cea de la intrare, îi furnizară un răspuns, socotit de ea acceptabil.

Se răsuci și-și lăsă privirea să rătăcească peste decorul atât de familiar în care trăise cu soțul și fiul, în care îi primise de atâtea ori pe soții Palka și pe micuțul Jan. Decor în care, până nu demult, se aflase căpitanul Jan Palka din Corpul cehoslovac de voluntari din Anglia.

Maşinal, duse mâna la pieptenele de baga din păr. Bineînţeles, nu mai era nici un mesaj ascuns acolo. Bineînţeles, căpitanul Jan Palka nu se mai găsea în casă. Bineînţeles, nu va mai primi acele mesaje urgente de la nepotul lui Jirek. Nu mai era decât o simplă femeie, o femeie în vârstă, o femeie singură, acum mai singură ca oricând.

Nimic din toate acestea însă nu mai reprezentau nişte garanţii, nişte dovezi de nevinovăţie. Nu mai exista nevinovăţie, nu mai existau nevinovaţi. Inocenţa fusese suprimată. Se năpusteau asupra oricui, asupra orice ; totul era bun pentru a le alimenta ura. Inclusiv văduva unui ofiţer şi mama altuia căzut în luptă.

Izbiturile cutremurau uşa. Din automobilul negru, două mantăi de piele coborâră şi traversară strada, probabil să dea o mână de ajutor.

Colonelleasa Zelenk avu un gând pentru Jan Palka. Un altul pentru soţul şi fiul ei ale căror spirite o încurajau, o zoreau, o aşteptau.

Deschise brusc fereastra şi, odată cu ea, focul asupra hainelor de piele. Goli încărcătorul până la penultimul cartuş. Pe acesta şi-l trase în gură.

Trupul se prăbuşi şi marele piepten de baga se frânse.

* * *

La Lidice, soarele ajunsese aproape de crucea corului. Nu mai rămăseseră însă prea mulţi săteni să-l vadă.

Nu asta era și părerea ofițerului care comanda plutonul de execuție : după aprecierea lui, erau încă prea mulți, mai bine de jumătate din numărul total.

.De lucru până pe la trei după-amiază !

— *Schiessen !*

Zece detunături de armă răsunară ca una singură. Zece gloanțe se înfipseră în zece trupuri și zece saltele. Zece trupuri căzură.

Cei zece trăgători ai plutonului puteau să-și tragă sufletul preț de câteva minute. După loviturile de grație, brancardierii ridicau cadavrele. Alți ostași potriveau saltelele rezemate de peretele hambarului și menite să elimine ricoșeurile.

Un gradat îi aducea pe următorii zece pe care ofițerul îi evalua cu o privire de expert.

Ofițerul era în manta, închisă până la gât, cu centironul bine strâns și cu pistolul automat în mână. Purta o mustăcioară tunsă după modelul lui Adolf Hitler.

Cei zece pușcași erau în vestoane și după fiecare salvă duceau arma la verticală, în dreptul pieptului, ca pentru onor.

Cei zece săteni așteptau.

Ofițerul avea ochiul format, obișnuința, experiență. La fel și oamenii pe care-i comanda. Făceau parte dintr-un comando special de exterminare, cantonat la Praga. Erau trimiși pretutindeni unde trebuia făcută o treabă serioasă.

Și o făceau bine, corect, aritmetic. Atâția indivizi. Atâția trăgători. Atâtea salve. Atâta timp.

Aritmetica se aplica pe toată durata execuției ; țintei îi corespundea o pușcă, iar puștile erau numerotate.

Ein ! Zwei ! Drei ! Vier ! Funf ! Sechs ! Sieben ! Acht ! Neun ! Zehn !

— *Schiessen.*

Și iarăși :

— *Schiessen !*

Și tot așa. Până la trei după-amiază, după cum o cerea treaba, după cum impunea numărul.

De data asta însă lucrurile n-aveau să se limiteze numai la atât. Treaba era cu adevărat serioasă, foarte serioasă. Curățenie totală, „ras la rădăcină", conform instrucțiunilor superioare care cereau „aplicarea unei acțiuni represive speciale cu scopul de a le da cehilor o lecție definitivă de supunere și umilință."

În vremea asta, geniștii dispuneau încărcăturile explozive care urmau să arunce în aer toate construcțiile din Lidice. În livezi, buldozerele pionierilor se și apucaseră să dezrădăcineze arborii fructiferi. Un detașament astupa iazul, un altul deturna cursul pârâului. Vitele erau sacrificate.

Odată ucisă și ultima ființă vie, totul va fi distrus pentru veșnicie. Buldozerele vor aplatiza ruinele. Ruinele vor fi arate până la dispariția oricărui vestigiu. După care, zona va fi împrejmuită de un gard înalt de sârmă ghimpată cu pancarte din loc în loc, purtând următorul avertisment :

„Oricine se va apropia de această îngrăditură și nu se va supune somațiilor va fi împușcat."

În limbile germană și cehă.

...Se știa însă de pe acum că sentinelele vor fi adesea oarbe, că diverși ticăloși curioși vor încălca, totuși, interdicția și că vor răspândi vestea despre Lidice în capitală, în bazinul minier și „bolșevic" de la Kladno, c-o vor duce până-n ultimul cătun al țării.

E ceea ce se și dorea.

— *Schiessen !*

CAPITOLUL XIII

Jaroslav Karel reciti ce tocmai terminase de scris ; cerneala n-apucase încă să se zvânte complet.

„Opriți căutarea celor care au comis atentatul împotriva *Reichsprotektorului* Heydrich și opriți asasinarea unor inocenți pentru că făptașii sunt : Jan Palka și Emil Bartos."

Clar ? Clar.

Suficient ? Suficient.

Explicit ? Explicit.

Exact ? Exact.

Convingător ? Convingător ?

În plus, lizibil.

Existau și câteva excelente găselnițe. In special aceea de a da și prenumele. Făcea mai precis. Apoi, aceea de a scrie complet „*Reichsprotektor* Heydrich". Informat, serios, respectuos. Deasemeni, folosirea termenilor „asasinare" și „inocenți". Creia impresia de bun simț, de fermitate și curaj.

Karel era mulțumit, iar rezultatul, mulțumitor.

De ce însă nu-și punea, cu aceeași preocupare pentru amănunt, și toate celelalte întrebări pe care

le suscita acțiunea lui ? Nu era, oare, rău ce face ? Nu era laș ? Nu era criminal ? Nu era oribil ? Nu însemna, oare condamnarea la moarte a propriilor camarazi ? Nu era inutil ? Nu era, cumva, riscant pentru sine însuși ?

Jaroslav Karel nu-și punea asemenea întrebări, și nici altele de același gen, pentru bunul motiv că și le pusese mai înainte. Înainte de a trece la fapte. Înainte de a se hotărî să scrie și înainte de a o face.

Nu și le punea și pentru că toate aceste întrebări, ca și cele legate de conținutul scrisorii, primiseră fiecare câte un răspuns satisfăcător — satisfător în ochii lui bine-înțeles — dar ăsta era esențialul deoarece el, Jaroslav Karel era cel care decidea și nicidecum o altă persoană.

Avea un caracter ciudat. O fire contradictorie. Numai cine nu-l cunoștea putea presupune că acționează fără să reflecteze. N-o făcea niciodată. Întotdeauna acționa în etape bine gândite. Ceea ce-i scăpa însă mereu din vedere era tocmai faptul că o etapă e doar o etapă. Incapabil să vadă și altceva decât țelul momentan. În care credea, credea cu strășnicie!

Cu un astfel de caracter, cu o asemenea fire și cu acest soi de sinceritate limitată ce-l stăpâneau, devenea, în chip fatal, robul situației și al împrejurărilor. Un om al momentului, nu al unei direcții. Omul impulsului. Oh ! desigur, era ferm convins că el e cel care-și comandă. Fals ! Era comandat de cu totul alte impulsuri decât cele proprii : trăia sub imperiul circumstanțelor.

Această greșită siguranță îi venea tocmai din capacitatea caracterului și a firii sale de a se adapta

la orice. Așa stând lucrurile, nu-l deranja deloc faptul că etapa și finalizarea ei de azi sunt exact la polul opus cu cele de ieri. De sincer, era sincer mereu. Și mereu omul momentului !

Odată stabilită linia de urmat, se ținea de ea scai. O sucea și-o răsucea pe toate părțile și nu găsea decât justificări. Evident ! Dar a doua zi ? A doua zi nu-i dădea bătăi de cap. A prevedea nu intra în socotelile lui. Totul va depinde de... În orice caz, nu de el, nefericitul !

Trăise cu ochii legați și, până la urmă, asta îl adusese la maică-sa.

La început, pentru că se gândise numai la ea.

Apoi, pentru că se gândise și la el

În sfârșit, pentru că nu se mai putuse mișca.

Mai târziu, pentru că nu mai voise să miște.

În sfârșit, pentru că fusese încolțit din toate părțile.

Acum, această scrisoare.

Totul, dominat de frică.

Desigur, cea care scrisese misiva fusese mâna lui Jaroslav Karel, dar de fapt, cine i-o dictase ?

Trebuia, trebuia neapărat să scape ; nu de la maică-sa, ci din această groaznică situație, din acest coșmar sângeros.

Împături cu grijă foaia de hârtie, apoi o despături cu aceeași grijă.

Nu, nu săvârșea un lucru rău fiindcă, în felul acesta, stăvilea unul și mai mare.

Nu, nu era un act de lașitate, dimpotrivă, dădea dovadă de mult curaj, de demnitate, de energie.

Nu, nu era o crimă deoarece era vorba, într-un fel, de o legitimă apărare pentru el, pentru mama lui, pentru zeci de mii de persoane nevinovate sortite morții.

Nu, nu era oribil pentru că scopul urmărit era tocmai acela de a stopa ororile.

Nu, nu însemna să-și condamne camarazii la moarte fiindcă, în primul rând, nu-i nominaliza pe toți, în al doilea, pentru că cele două nume nu reprezentau nimic prin ele însele și, în al treilea rând, pentru că nu indica unde se ascund cei doi.

Nu, nu era un act inutil fiindcă hitleriștii nu vor găsi nimic, iar Frank adresase poporului un ultimatum : dacă până la 18 iunie, cel târziu, asasinii lui Heydrich nu vor fi descoperiți, atunci... Ei bine, cât timp vor urmări această nouă pistă nu vor face rău nimănui.

Nu, nu era riscant nici pentru el deoarece scrisoarea n-avea semnătură.

Nu era deloc prost Jaroslav Karel.

Reîmpături foaia și o bagă într-un plic pe care-l lipi. Găsise, găsise, în sfârșit și soluția unei probleme care-l cam frământase până atunci, diminuându-i satisfacția.

Cui să adreseze scrisoarea ?

Gestapoului ? În nici un caz !

Wehrmachtului ? Exclus !

Dar dacă ar expedia-o jandarmeriei ceho, ce-ar fi ?

Scrise, aşadar pe plic : „Domnului Comandant al Jandarmeriei din..."

Preferabil, un sat. Şi, preferabil, cât mai îndepărtat.

*

* *

— Teroare ! aproape strigă Shachek.

Tocmai coborâse. Sărise de pe ultima treaptă a scăriţei şi se repezise spre camarazii săi de parcă s-ar fi temut să nu-i scape. Răsufla scurt, sacadat, cu întreruperi. Îşi frângea degetele. Fremăta şi frisona. Era şi stacojiu, şi palid. Enervat, răscolit, scârbit, dat peste cap. Rămăsese înţepenit pe loc, ne mai ştiind cum să continuie, de unde să înceapă. Oare, nu spusese totul ? Oare, mai era nevoie de amănunte ? Teroarea e teroare. Rămăsese proţăpit în faţa celorlalţi, paralizat parcă.

Crezuse că-i va electriza ? Ratase.

În criptă nu erau decât trei : Palka, Gabik şi Zmenk. Bartos şi Svary făceau de gardă sus. Asta era regula : unul pleacă după noutăţi, doi stau de sentinelă, trei rămân jos.

Gabik fuma. Era rândul lui la fumat.

Căpitanul pregătea masa pe bază de fasole roşie din cutie, cârnaţi afumaţi, ceapă crudă, pâine niţel mucegăită şi.., frigul din jur.

Zmenk curăţase armele şi acum ştergea cu o cârpă cartuşele, unul după altul, toate brobonite ca şi cum transpiraseră. Igrasia şi condensul erau atotstăpânitoare.

De altfel, fusese singurul care ridicase privirea spre Skachek. Dar nu suflase o vorbă. Freca muniția de parcă ar fi vrut să-i transfere ceva din propria căldură. În bunătatea lui, era poate singurul care intuise tragismul momentului.

Skachek era disperat. Ochii i se umpluseră de lacrimi. Lacrimi demult adunate. Fusese cât pe ce să izbucnească în plâns încă din stradă. Rămase în picioare, încercând să și le stăpânească. Privirea lui care, afară, văzuse prea mult roșu și prea mult negru, nu distingea aici decât negru și cenușiu. Peste tot, numai culorile morții. Sus, moartea violentă, iar aici, jos, în acest cotlon, moartea prin inaniție, prin vlăguire, în nepăsare, pe nesimțite. Totul se sleia, totul pierea : pereții mâncați de lepră, lumina zilei strecurată prin lucarnă, scara roasă de cari, cartușele oxidate, țevile armelor atacate de rugină. Chiar și ei. Era cutremurător. Era inevitabil. Nimic nu mai avea sens, nimic nu mai rima cu nimic.

— Noi nu l-am omorât pe Heydrich, rosti el într-un târziu, noi am ucis mii de ochi nevinovați.

Cuvintele răsunară lugubru sub bolțile înghețate ale catacombei.

Gabik se opri din fumat și se apucă să examineze infecta țigare din care trăgea.

Zmenk încetă cu frecatul.

Palka se șterse la ochi : ceapa tocată.

Tăcere.

Skachek izbucni :

— Iar noi suntem aici. Aici ! Uite așa, bine ! Ca niște târâie-brâu, născuți să fie târâie-brâu, inca-

pabili să se gândească și la altceva ! E cu putință ? Mii și mii de executați ! Kilometri întregi de afișe lipite pe ziduri, afișe roșii cu miile de nume ale persoanelor împușcate. Împușcă camioane întregi de oameni ! Au distrus Javoricko ! Au ras Lidice ! Au...

— Vladimir..., îl strigă încetișor Zmenk.

Lăsă cârpa din mână și se ridică.

— Locul nostru ar fi trebuit să fie la Lidice, la Javoricko sau într-un camion plin de ostateci, continuă, neabătut, Skachek care nu mai făcea nimic ca să-și rețină lacrimile, dar nu, suntem aici ! De ce ne-am frământa de vreme ce gloanțele și țipetele nu ne ating ? Pot rade ce vor de pe fața pământului, văgăuna asta, ori o alta, tot vor rămâne ! Pot masacra cât poftesc, o să se găsească baremi câțiva ochi uitați... și noi ? Ce credeți voi despre toate astea ? Eu unul...

— Destul ! porunci Gabik.

Zmenk se apropiase de Skachek, dar nu îndrăznea să facă nimic și se uita îndurerat la Gabik de parcă lui i se adresase acesta.

Surprinzător, Skachek tăcu. Surprinzător, nu-i așa ? Îi venise rândul să „iasă la aer", cum denumeau ei aceste incursiuni, și plimbarea asta nu-i priise. Îi fusese cumplit de frig, în timp ce avea o nevoie atât de mare de căldură. Șocul se produsese.

— Trage, băiatule, discutăm mai târziu.

Gabik îi întinse infecta lui țigare și Skachek o primi. Fascinat, urmărea fumul, mai deschis la culoare decât lumina zilei ce se furișa prin lucarnă și care se ridica, urca din măruntaiele astea ale pământului și încet, încet, își făcea loc spre aerul liber de afară. Cum de era cu putință ?

— ...și chiar, vorbea domol Palka, și chiar dacă nu va scăpa decât o mână de ochi, uitați de ucigași, tot ei, hitleriștii, au pierdut partida. Au pierdut-o definitiv, pentru că ochii nu vor uita. Și ăsta-i lucrul cel mai important.

Apoi, își văzu mai departe de pregătitul mesei: fasole roșie, boabe, cârnați afumați, ceapă crudă, tocată, pâine.

CAPITOLUL XIV

Cel care primi scrisoarea, nesemnată, a lui Karel a fost jandarmul Moravec.

Acest Moravec nu era înrudit în nici un fel cu celălalt Moravec, colonelul care conducea, la Londra, Serviciul Special cehoslovac. Cel mult, oarecare similitudini în sentimentele pe care ambii cehi le nutreau față de ocupanții hitleriști, cu deosebirea că primul nu se afla în celălalt capăt al Europei și, ca atare, dată fiind și funcția pe care o deținea, era obligat să se frece zilnic de amintiții ocupanți. În plus, spre deosebire de colonel, nu-și putea permite să-și clameze ideile la microfonul unui post de radio și nici măcar să le împărtășească pe la răspântii.

Aici, în Cehoslovacia, n-ai fi apucat să isprăvești nici prima frază din aceste vibrante apeluri la Rezistență că, prrrr ! erai secerat pe loc. Mai ales după atentatul împotriva lui Heydrich... Limba-n gură și buzele cusute !

Numele lui mic era Josef. Cum spuneam, era jandarm și ceh. Ba nu, invers : mai întâi, ceh.

Și nu era simplu jandarm. Avea gradul de plutonier-major și opt oameni în subordine. Iar toți nouă, bine-înțeles, în subordinea nemților.

Scrisoarea o primise, nedeschisă, din mâna plutonierului de serviciu. Îi era destinată, chiar nenominal : „Domnului Comandant al Jandarmeriei din..."

„Opriți căutarea celor care au comis atentatul împotriva *Reichsprotektorului* Heydrich și opriți asasinarea unor inocenți pentru că făptașii sunt : Jan Palka și Emil Bartos."

Atâta tot. Mamă, dar ce bubuitură ! Bun.

Evident și în primul rând : „Sesizarea, obligatorie, a autorităților germane."

Ușurel, băiatule.

În principiu, asta ar însemna, nu-i așa, că s-a isprăvit cu necazurile ? Felicitări, recompensa, gloria, avansarea în grad...

Da, dar nu și pentru jandarmul Josef Moravec ; pentru el implicațiile erau altele.

„Inocenți, de acord, dar scumpă jigodie, care-ai scris, nici eu și nici jandarmii mei nu comitem aceste asasinate !"

Gândea prea mult, săracul de el.

Gândea că scrisoarea era anonimă. Gândea că tot ce e anonim e, prin definiție, scârbos și îndoielnic. Gândea că nu-i cazul să-i deranjeze pe domnii germani înainte de a proceda personal la anumite verificări. Gândea că scrisoarea fusese expediată dintr-o localitate apropiată de Praga. Gândea că știe bine localitatea asta întrucât are niște rude de acolo.

Și mai gândea că nu le vizitase demult și ar putea combina de minune caracterul familial al călătoriei cu cel având drept scop verificările propuse.

Jandarmul Josef Moravec se gândi atât de intens și de amănunțit încât această operațiune îi luă câteva zile. S-a decis la capătul celei de a doua, dar de plecat n-a plecat decât la începutul celei de a patra, socotite de la data primirii scrisorii.

Dusul încolo a fost plăcut.

Neplăcutul îl aștepta la sosirea în respectiva așezare ; *Gestapoul* local i-a sărit literalmente în cârcă :

— Unde-i scrisoarea ?

Bietul jandarm nu mai pricepea nimic din cele ce se întâmplaseră.

* * *

Cu toate astea, era cât se poate de simplu.

Ca să le poți descâlci însă, trebuia să te cheme Jaroslav Karel.

De la denunțul anonim la trădarea completă, de la postul rural de jandarmi la *Gestapoul* local și, apoi, la cel din banca Petschek...

Ei bine, da, Jaroslav Karel străbătuse acest drum. Abil, ca de obicei. Mirându-se chiar că nu se gândise mai devreme.

Trecuseră câteva zile. Nici o reacție. Nici un rezultat. În continuare, asasinii neidentificați ai *Reichsprotektorului* Heydrich erau căutați în van. Erau puși la zid civili. Erau masacrați. Hitleriștii ștergeau de pe hartă așezări întregi. Oribil. Nicăieri, nici o referire la o scrisoare ce dezvăluia numele indivizilor căutați. Să te apuce disperarea, nu alta ! Nimic nou.

Ba nu : data de 18 iunie fixată de Frank se apropia.

Ce-i de făcut ?

Ce-i de făcut când ești Jaroslav Karel și te-ai pomenit într-un asemenea mișmaș îngrozitor ? Cauți. Îți storci creierii. Vezi de unde suflă vântul, care-s cele mai înțelepte rațiuni pentru a-i urma direcția și, apoi, te lași dus.

„Mă prezint la *Gestapo*. Oricum, mai devreme sau mai târziu, o să mă înhațe, la grămadă, și atunci mai bine-i să vin la ei de bunăvoie. Deci, mă duc. La *Gestapoul* de aici, nu la cel de la Praga. Mai întâi, pentru că nu mă pot duce la Praga fără să risc arestarea, iar în al doilea rând, pentru că vreau să se știe că mă aflam aici și nu în capitală și ca atare, nu puteam fi amestecat în atentat. La nevoie, o confirmă și mama. Până aici, e-n regulă. Le mărturisesc că eu am fost cel care a scris scrisoarea. Ce scrisoare ? Las' că știu ei foarte bine ! Iar dacă nu-s la curent, nu-i vina mea, treaba jandarmilor. N-au decât să se informeze. Lesne de tot. Vor verifica. Din acel moment, partida-i câștigată. I-am convins. Mă cred. De data asta nu-i vorba doar de o simplă hârtie, sunt eu, în carne și oase, le-o confirm. Bun. În regulă. De aici încolo însă, atenție mare. Vor vrea să afle de unde știu toate astea. Mărturisesc că făceam parte din echipă. Le spun că m-am săturat de viața asta, că actele de terorism îmi fac silă. Binișor însă. Bazele le-am pus, mai departe improvizez în funcție de întrebările lor. De pildă : am plecat din Praga înaintea atentatului, fie pentru că doream

să-mi vad mama, fie pentru că ghicisem că se pregătește ceva în care nu voiam să fiu amestecat, fie pentru că ăilalți nu mai aveau încredere în mine și m-au îndepărtat în ultimul moment. Oricare din variante ține foarte bine. Vom mai vedea. Totul depinde, firește, de întrebările lor. Unde ne ascundeam ? Nici o problemă. Unde ne întâlneam ? Simplu de răspuns. De ce nu i-am denunțat la timp ? Pentru ca și-ar fi dat seama de unde pornea denunțul și m-ar fi lichidat. De ce nu i-am denunțat mai devreme ? Din același motiv, pius maică-mea. Bun, dar scrisoarea adresată jandarmilor ? Vedeți bine că n-am stat cu mâinile-n sân ! De ce vă informez abia acum ? Pentru ca nu s-a ținut cont de scrisoarea mea și nevinovații continuă să plătească. Și, pentru că n-am mai putut suporta starea asta de lucruri. Deci, cer pentru mine și mama protecția autorităților germane și sunt dispus să colaborez cu ele în modul cel mai sincer și total. Acordat. Zece milioane de coroane și o nouă identitate. Vom pleca și vom trăi altundeva. Ne vor proteja. Pentru ei, fac mai mult decât greutatea mea în aur. Asta ar fi cam totul. Bun. Acum, să vedem cum se prezintă lucrurile pentru Palka & Comp. ? Păi, să-mi dea acatiste ! Le las toate șansele. Aici e marele meu merit. Nu-i vând, nu-i vând câtuși de puțin. Nu suflu o vorbuliță despre biserică, despre criptă. Nu știu, nu cunosc ! Ah, da, cunosc numele asasinilor și ale complicilor, dar habar n-am unde s-ar putea ascunde în momentul de față. Probabil, pe la una sau alta din legăturile lor ? La familia Savot care mă găzduia ? La Horvat ? La Klob unde-și găsise adăpost

Skachck ? Mai sunt și altele. Ne întâlneam ba pe la unii, ba pe la alții. Poftim, asta le dau : niște nume și niște adrese posibile. Firește, n-am habar unde s-ar putea găsi în clipa de față, deoarece i-am părăsit înainte de atentat. Logic, solid, inatacabil. Evident, dacă vreunul din cei pomeniți de mine știe ceva și ciripește... asta nu mai aveam cum să prevăd. Nu-i vina mea. Să rezumăm : nu trădez pe nimeni, mama și cu mine aveam nevoie de siguranță, nemții intră în posesia faimoaselor informații și-i lasă pe nevinovați în pace, Palka și ai săi își păstrează șansele, nimeni nu are nimic de pierdut. Asta e ceea ce trebuie să fac !"

...Și ceea ce Jaroslav Karel a și făcut.

*

* *

— Să nu ne temem de cuvinte, declară peremptoriu Bartos, suntem ceea ce suntem, am săvârșit ceea ce am săvârșit, dar nu-i mai puțin adevărat c-am intrat la apă.

Vorbise destul de tare, dar nu era decât seară, noaptea nu venise, tramvaiul mai circula pe strada de deasupra lor și, ca atare, Emil își putea permite acest exces de moment, această încălcare a regulilor stabilite.

Erau patru în hubră, trei instalați în cerc pe o pătură, așteptând parcă să li se servească un păhărel sau cafeluța : Jan Palka, Emil Bartos și Josef Zmenk. Cel de al patrulea, Svary, care făcuse de gardă și urma să intre din nou, dormea în una din

cele șase firide din perete în care, după cum afirma, e mai puțin frig și mai puțină umezeală.

Gabik și Skachek erau de sentinelă sus, lângă pușca-mitralieră și sacii cu încărcătoare.

Prin forța lucrurilor, cineva era permanent sentinelă : ori o sentinelă care urca, ori una care cobora, ori cea din post. Fie se intra în gardă, fie se ieșea, fie se făcea. Această neîntreruptă supraveghere, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, noaptea și ziua, constituia, incontestabil, modul esențial de consumare a timpului. Ca atare, zilele erau niște zile normale, dar stilul de viață și ocupațiile făceau notă aparte. Și oricât se căzneau ei să-l omoare, recurgând la toate tertipurile posibile, tot le rămânea prea mult timp. Exact cel pe care ar fi vrut să-l evite : cel al plictișului, al calculelor, al îngrijorării și al gândurilor negre. Timpul se impunea de la sine și fiecare asemenea răgaz aducea cu el plictisul, îngrijorarea, ideile sumbre.

Până la urmă, tot garda era cea care întreținea spiritul de echipă și un simț ascuțit al realității. Iar realitatea nu era numai cea imediată și palpabilă, circumscrisă în perimetrul criptei. Era, mai ales, cea exterioară, invizibilă și imprevizibilă. Garda era cea care stabilea, în ficce clipă, relația între aceste două elemente care, potrivit convingerii intime ale fiecăruia, erau menite să se îmbuce între ele, mai devreme ori mai târziu, dintr-un motiv sau altul, sub o formă ori alta.

De pildă : cu trăsnete. Hitleriști dând năvală în biserică.

Nu era vorba de un coșmar. Doar o probabilitate.

Garda reprezenta totul.

Cripta, numai un loc care, din anumite puncte de vedere, favoriza, dacă nu uitarea, măcar îndulcirea unor imagini.

Bartos, căci de el era vorba, veghea însă ca nici lucrul acesta să nu se întâmple prea des.

— Știu, reluă el, cu un mic râs care suna cam fals, că mi se va răspunde că în hruba asta care mustește de igrasie, nu-i deloc greu să intri la apă !

Nu i s-a răspuns, pentru bunul motiv că nu-l întrebase nimeni. Nu așteptau nici o cafea fierbinte, nici un păhărel cu ceva tare. Nu așteptau nimic. Palka urma să facă de sentinelă, dar asta mai încolo. Zmenk nu se refugiase în somn ca Svary pentru că, aici, somnul era uneori mai greu de îndurat decât veghea și trebuia să fii cu adevărat sleit de puteri ca să poți adormi. Iar Emil Bartos era clar că urmărește să spargă un buboi.

— Dar nu despre asta intenționam să vorbesc, urmă el cu duritate în glas, ci despre noi. Numai și numai despre noi.

— Adică ? se interesă căpitanul.

— Adică, găsesc că e timpul să ne preocupăm serios de posibilitatea de a-i vedea pe nemți apărând și sărindu-ne la beregată.

Zmenk se uită la Bartos, apoi la Palka, dar nu citi mare lucru pe chipurile lor. Oricum, în întunecimea asta care parcă mirosea a ceva oțetit, era bine să te știi alături de niște camarazi.

Palka :

— Din câte știu, lațul n-a început să se strângă.

Bartos :

— Nu cred că-i cazul să aşteptăm ca el să se strângă ca după aceea să ne întrebăm dacă se va strânge sau nu.

— Bun. Fie cum spui. Socoteam că problema nu merita o şedinţă specială, dar dacă ţii neapărat, dă cărţile pe faţă.

— Cărţile-s proaste. Proaste de tot. După părerea ta, câte persoane ne cunosc şi ştiu ce suntem ?

Tăcere.

— Întrebare greşit formulată, făcu Palka. Ştii şi tu foarte bine că nici între noi, cei de aici, nu găseşti doi care să cunoască exact toate faţetele ale unuia şi aceluiaşi lucru şi, ca atare...

— Nu ! Nu-s de acord, îl întrerupse Bartos. Întrebarea mea dimpotrivă, e excelentă pentru că ţi-a fost adresată ţie şi nu altcuiva ; tu eşti cel care ştie cel mai mult şi, prin urmare...

— Ei bine, aş zice... vreo sută. În mare.

— Perfect. Suta îmi ajunge. A doua întrebare : din suta asta de persoane, câte sunt la curent cu atentatul ?

— La curent, la curent... Probabil, bănuiesc cu toţii. Să zicem că treizeci ştiu câte ceva pentru că, parţial şi de departe, au contribuit într-un fel sau altul. Vreo zece, cunosc mai mult. Cinci-şase, ştiu aproape totul.

— Cinci sau şase. În regulă. Cam la atâţia mă gândisem şi eu.

Bartos îşi frecă mâinile, de parcă toate acestea l-ar fi încântat.

— Hai acum să aprofundăm lucrurile, căci ne apropiem de capăt. Câţi ştiu, cred că ştiu, cred că pot şti, îşi închipuie, presupun, bănuiesc, mult, puţin,

deloc, pe jumătate, cu certitudine, categoric, absolut că ne ascundem aici ?

Căpitanul se ridica. Vizibil exedat și neîncercând s-o ascundă.

— Ședința s-a terminat.

Bartos sări și el în picioare :

— De acord. La ordinele tale, căpitane, dacă asta ți-e voia. Permite-mi însă să adaug următoarele : cunosc cel puțin un individ care întrunește toate aceste condiții și care e perfect capabil să scape precum țiparul prin ochiurile năvodului. Fii liniștit, nu voi cita nume.

Bunul Zmenk era consternat.

CAPITOLUL XV

Ceva, ceva se întâmpla.

Neobișnuit de multe ferestre luminate la banca Petschek pentru ceasul acela de noapte. Ceas târziu. Chiar foarte târziu. Din când în când, în dosul acelor ferestre se profilau siluete trunchiate de bărbați ce păreau că suferă de căldură, că ar avea nevoie de puțin aer curat și de un pic de odihnă.

Se apropia ora două a dimineței zilei de 18 iunie. La prima vedere, capitala arăta cum arăta de obicei la acest ceas al zilei. Tăcută și întunecata. În pofida ferestrelor luminate ale băncii Petschek și a altor câteva elemente, la fel de neobișnuite, domneau bezna și liniștea, ba s-ar putea zice chiar, rutina și banalul.

Și totuși, ceva, ceva se întâmpla.

În diferite puncte ale orașului, mai apropiate sau mai îndepărtate de sediul *Gestapoului*, alte imobile, la fel de binecunoscute, erau nefiresc de animate : *Komandantura*, Castelul, cazărmile. Militari care se echipau în grabă. Mașini de serviciu, camioane, blindate ușoare așteptau cu motoarele la ralanti ; alte vehicule goneau între *Komandantur*, banca Petschek, Castelul, cazărmi, pe străzile cu casele prăgheze întunecate și reci.

În toată această vânzoleală se simțea excepționalul, importantul, evenimentul major, mâna de fier a șefilor, autoritate, decizie, comunicări urgente, măsuri imediate, execuții prompte.

Se pregătea ceva ce se punea fără tergiversări în aplicare, forțe însemnate intrau în dispozitiv.

La sediul *Gestapoului*, baza și epicentrul întregii aceste agitații, se întâmplaseră următoarele : un om vorbise.

Un om „ciripise" în sfârșit, un om „se așezase la masă".

O masă de operație, pesemne, fiindcă respectivul personaj era la fel de hărtănit ca și un mare mutilat dintr-un lazaret de campanie. Sânge, hematoame, echimoze, tăieturi, plăgi, o fractură deschisă, două mici amputări. Fusese, cândva, un bărbat ; acum, nu mai era nimic. Terminat.

Terminat, după ce spusese tot ce putea spune.

Ceva, ceva se pregătea...

În centrul orașului : sute de soldați înarmați ocupau poziții, barau, încercuiau.

În zona străzii Resslova : unități S.S. și agenți *Gestapoului* dublau strâns dispozitivul instalat de *Wehrmacht* și *Feldgendarmerie*.

La biserică : mici grupuri de șoc se pregăteau să pătrundă în forță.

* * *

Ora patru și câteva minute. Schimbarea gărzii se făcea cu punctualitate. Se făcea pe întuneric, dar cu acea abilitate instinctivă pe care ți-o procură stilul în beznă. Cele două sentinele coborau din galerie în criptă, în același timp în care schimbul lor

urca. Nu-și părăseau poziția doar cele două puști-mitralieră *Bren* și gențile cu încărcătoare, dar din partea lor nu s-a auzit niciodată vreun protest.

Cum trapa care permitea accesul în hrubă se găsea exact sub scara care conducea la galerie, nu putea fi vorba de nici un fel de rond. totul se petrecea „pe-un picior", în sensul cel mai strict al expresiei, așa remarcase și impetuosul Skachek, întrucât îngustimea treptelor nu îngăduia urcușul sau coborâtul normal.

Deci, Palka și Zmenk urcaseră „într-un picior", iar Gabik și Skachek coborâseră la fel.

Nimic de semnalat. Ca de obicei.

Ora patru și câteva minute ; căpitanul și cocchipierul lui se aflau fiecare la postul său, căutându-și poziția cea mai convenabilă. Garda-i gardă chiar și într-o biserică. Sectorul de supravegheat. Câmpul de tragere. Vizibilitatea. Distanțele. Formele. Obstacolele. Unghiurile moarte. Elementele de protecție. Și „potecuțele" pe care s-ar putea furișa inamicul. Dacă avea să apară.

Aceste „puncte obligatorii de trecere" ce trebuiau supravegheate în mod special, erau în număr de două : portalul care dădea în strada Resslova și coridorul care unea biserica de casa parohială, care casă avea fațada pe strada vecină.

Locuința era locuință și coridorul se termina cu o ușă solidă și masivă.

Galeria, în întregime din lemn, se găsea cam la șase metri de sol. Era lungă și largă, aproximativ patruzeci de pași pe doisprezece, ceea ce, dat fiind destinația ei și a lăcașului unde se afla, nu prezenta nimic excepțional. Pe una din laturi, ca domina aproape în întregime naosul, ajungând până aproape

de cafas. * La rându-i era copleşită de lemnărie, de praf şi de un aer stătut, propriu locurilor neaerisite şi neumblate. Podeaua era veche, jilavă, scârţâietoare. De-a lungul peretelui se alinia un şir de bănci. Balustrada, înaltă de un metru douăzeci, şi ea tot din lemn, se susţinea, din douăzeci în douăzeci de centimetri, de mici stâlpi poleiţi.

Vederea de ansamblu era perfectă, fără să fie nevoie să te afli chiar lângă balustradă ; aşezat, vedeai printre stâlpii cei mici, aproape tot interiorul bisericii : intrarea din pronaos, naosul, altarul şi, pe deasupra catapetesmei, coridorul ce ducea la casa parohială.

Invizibilă era doar porţiunea de naos aflată exact dedesubtul galeriei.

Mai mult ca sigur, nici unuia din drept-credincioşii veniţi la slujbă nu i-a păsat de acest amănunt ; căpitanul Palka însă ţinea cont de el şi încă foarte serios. Ca enoriaş, poate nu prea făcea parale, dar ca militar îşi cunoştea meseria ! Instalat pe una din bănci, în extremitatea botezată de el „balcon", având la picioare *Bren*-ul, nu scăpa din ochi zona portalului. Era sectorul său.

Întunecimea era densă, dar liniştea absolută care stăpânea înlocuia îndeajuns de eficace lipsa luminii.

El, Palka, îşi spunea că odată depăşit portalul, n-ar fi deloc greu, pentru unul sau mai mulţi oameni hotărâţi, să se strecoare sub galerie, prelingându-se pe lângă pereţi, beneficiind de adăpostul oferit de coloanele bisericii şi de obscuritate. Bene-

* Balcon situat deasupra intrării în naos (încăperea principală a unei biserici ortodoxe) în care stă corul. (N.T.)

ficiind. deasemeni, de unghiul mort. Și cu beneficiul de a descoperi. eventual. scara și, poate, la piciorul ei trapa care ducea la criptă.

Portalul era însă zăvorît țeapăn. iar *Bren*-ul capabil să stopeze net avântul celui mai avântat individ. Și nici Jan Palka nu făcea parte din categoria celor sperioși.

La cealaltă extremitate, acolo unde începea scara, blândul și serviabilul Josef Zmenk nu era confruntat cu aceleași probleme. Sectorul său — coridorul care ducea la casa parohială — era curat precum o prescură. Cine-l putea străbate, altul decât însuși parohul ? Cine se putea ivi la ora asta, când nimeni nu se ivise până acum ?

Așa stând lucrurile. Zmenk era preocupat doar de faptul că se întâmpla pentru prima oară să facă de gardă împreună cu căpitanul. Stătuse „de caraulă" cu Bartos, cu Skachek, cu Gabyk și Svary, dar niciodată cu Palka. Surprinzător, nu ? Nu chiar, pentru că, dacă la început fusese simplu să se stabilească schimburile, ulterior s-a constatat că cealaltă regulă, cea care stipula ca fiecare să iasă. pe rând, „să ia aer și să măsoare temperatura" dădea totul peste cap și făcea irealizabilă componența echipelor. Cea de a doua regulă prima asupra primei ; toată lumea făcea de gardă, dar, mai întâi, toată lumea ieșea, pe rând, afară.

Mai exista o regulă : niciodată. Bartos cu Palka în galerie. Obligatoriu, unul din ei trebuia să rămână jos.

„Pentru cazul că..."

* * *

În consecință, la ora patru și câteva minute, Palka și Zmenk se găseau sus, iar Bartos jos, în hrubă. După plecarea căpitanului și a celuilalt, se aflase, câteva clipe numai în tovărășia adormitului Svary, iar acum îi avea ca întăriri pe Skachek și pe Gabik, întorși în „groapa comună" după ieșirea din schimb.

Acest sprijin nu-l încântase din cale-afară. Dimpotrivă. Emil Bartos se știa la adăpost, dar nici fericit, nici ușurat că se găsește acolo. Se întreba chiar dacă va îndrăzni sau nu să încalce ordinul categoric al lui Palka : acela care interzicea, în mod absolut, părăsirea criptei, oricare ar fi motivul, inclusiv acela de a preveni cele două sentinele de un pericol, real sau presupus. Argumentul căpitanului fusese acela că sentinelele protejează ascunzătoarea și nu invers — primejdia neputând veni decât din afară.

Sigur că da. Numai că el, căpitanul, poate nu se gândise la faptul —, sau nu voise să-l ia în considerație — că, în definitiv, cripta era mult mai aproape de stradă decât galeria. Și asta datorită lucarnei. Că zgomotele străzii, de neauzit când te aflai sus, în „balcon", erau, dimpotrivă, mult mai perceptibile aici, în „gaură". Și că, prin urmare, cei ce se aflau în hrubă puteau sluji, eventual, de sirenă de alarmă pentru cei de sus.

Exact ceea ce era pe cale să se concretizeze : pericolul. Cu imposibilitatea — ordinu-i ordin ! — de a da alerta.

Bartos era furios. Își spunea că, numai cu câteva clipe mai devreme, Palka ar fi fost acela căruia i-ar

fi revenit sarcina să rezolve această chestiune. Cu un minut mai înainte, totul fusese calm, „nimic de semnalat". Dar n-a apucat bine să urce împreună cu Zmenk și din stradă, prin lucarnă, a pătruns zgomotul cizmelor, al paturilor de puști, clănțănitul închizătoarelor, voci guturale vorbind nemțește.

Se adunase lume acolo sus. Multă lume !

Svary :

— Auzi ?

— Aud.

— Ce-ar putea fi ?

— La ora asta, bătrâne ? Cu zdrăngănit de puști, și minunatul lor accent ?

— Da, sigur... dar dacă-i doar o patrulă care trece ?

— Mi-ar plăcea și mie, numai că... părerea mea e că-i mai mult decât o patrulă și că-i mai mult decât în trecere.

— Un baraj ? Un baraj mobil ?

— Să sperăm. Și să sperăm că cei de sus aud toți atât de bine ca și noi. E însă puțin probabil.

— Fir-ar să fie ! Uite-i că se instalează ! Să fiu al naibii dacă nu-i pe puțin o companie ! Nu-s pe trotuarul nostru, pe cel din față. Fir-ar ! Să fie o razie ? Da, puțin probabil ca cei de sus să audă ceva. Doar dacă și pe strada Resslova...

— Chiar și așa... Uite, Adolf...

— Nu-i un motiv să-mi spui așa !

— Lasă asta ! Uite, ziceam, trec sub lucarnă și-ți țin scăunel cu mâinile. Te cocoți și tragi cu urechea.

— Bun. Numai să nu mă scapi !

În această postură i-au găsit, la întoarcerea din gardă, Gabik și Skachek pe camarazii lor Svary și Bartos : acesta din urmă, postat sub lucarnă, ținându-l pe umeri pe numitul Adolf care, sprijinindu-se cu mâinile de piatra umedă, dăduse capul pe ceafă, pesemne ca să poată judeca mai bine natura și proveniența zgomotelor. Până la grilajul lucarnei mai erau însă vreo doi metri buni.

— Te gândești cum să furi mireasa ?

Evident, gluma îi aparținea lui Skachek, a unui Skachek surprins în primul moment, dar care nu apucase să-și termine fraza că se și dumirise cum stau lucrurile cu „mireasa".

Svary se lăsă să lunece pe podea.

— Nimic în plus, doar că acolo sus m-au trecut și mai tare fiorii ; prima impresie a fost cea bună, mai exact, una rea : hitleriștii ocupă poziții.

Bartos, către Skachek și Gabik :

— N-ați auzit nimic în galerie ? Nimic anormal?

Ambii, într-un glas :

— N.D.S. pe toată linia.

O scurtă punere în temă a lui Bartos :

— Nemții. Ciuliți urechea, veți constata că nu-s unul, doi. Au apărut cam la un minut după plecarea lui Palka și Zmenk. S-ar zice că instalează un baraj. Pentru noi ? Greu de spus și deloc obligatoriu. Dar după părerea mea, e mai degrabă pentru noi decât pentru a opri ofensiva Aliaților.

Gabik, aruncând o privire spre lucarnă :

— Scărița ?

Bartos, stăpânindu-și enervarea :

— Bravo ! Dacă e cazul să urcăm în viteză, ne folosim de propriile aripi, iar cei de sus, dacă vor trebui să coboare, sar cu parașuta !

Cât timp careva se găsea sus, scăriţa nu putea fi clintită. Un principiu de neîncălcat. Şi cum, în permanenţă, careva se afla sus, scăriţa rămânea nemişcată.

Skachek :

— Trebuie prevenit căpitanul ! Dacă n-am auzit noi, nu văd de ce ar auzi ei !

Bartos :

— Crezi că te-am aşteptat special pe tine ? Numai că e interzis, ai uitat ? Garda e cea care ne păzeşte pe noi, nu noi garda !

Toate astea şoptite în bezna din jur. Cumplit.

CAPITOLUL XVI

S-a aprins o lumină. Nu pe coridorul propriu-zis, ci dincolo de el, chiar în casa parohială. Deși slabă de tot, luminița asta se zărea din biserică dincolo de altar, precum cornul lunii noi pe un cer ca de smoală.

Zmenk remarcă imediat această subită lumină. Nu-i putea scăpa. Nu părăsea nici o clipă din ochi sectorul încredințat, ca și cum ar fi fost singur pe lume, iar lumea întreagă redusă la tunelul negru al coridorului. Căpitanul se afla la celălalt capăt al galeriei, dar asta nu însemna nimic, pentru accesul în biserică se putea face și prin portal, iar grija portalului o avea căpitanul.

Sentinela Zmenk zări deci luminița „sa", percepu țăcănitul „său" și niște glasuri, tot „ale sale". Toate proveneau dinspre casa parohială, implicit toate îl priveau direct. Țăcănitul unui întrerupător răsucit brutal, glasuri de persoane iritate. Cauza ?

Preotul... și nemții ?

Zmenk se abținu de la orice mișcare prea complicată. Știa precis că zgomotul cel mai mic se amplifica, se propaga, era auzit. Dovada cea mai bună: întrerupătorul. De aceea, se mulțumi să îndrepte țeava pușții-mitralieră pe axul coridorului și să

strângă mai bine patul armei în scobitura umărului. *Bren*-ul era oricând gata să intre în acțiune.

La fel. Zmenk nu căută să afle dacă Palka auzise ori ba și nici — dacă fusese cazul — se gândea el despre toate acestea.

Cu degetul pe trăgaci, Zmenk se concentra asupra neașteptatei luminițe și a sunetelor ce veneau dinspre coridor.

Palka auzise și văzuse. Fără a neglija o clipă sectorul ce-i revenea, dar zgomotul era zgomot, iar în întunecimea din jur, luminița aceea devenea orbitoare, ori de unde ar fi venit.

Căpitanul reacționă la fel ca și camaradul său ; nu căută să afle dacă Zmenk văzuse, auzise și nici ce gândea despre toate acestea. Știa că bravul Josef poseda ochi, poseda urechi și o putere de discernământ care o egala pe a oricărui altul, inclusiv pe a sa. Palka era sigur de Zmenk.

Ca atare, nu se mișcă. Apucă doar mai bine arma și se concentră asupra supravegherii, în continuare, a sectorului lui, intrarea principală.

Era cu atât mai atent, cu cât dobândise aproape certitudinea că pe strada din față, strada Resslova, sunt anumite mișcări și chiar — de asta însă nu mai era sigur — anumite tentative discrete de deschidere a portalului, ușoare manevre în dosul lui.

— *Scheisse !* *

Puturoasa expresie, Zmenk o auzi perfect venind chiar din coridor. Nu răcnită, nu, dar rostită suficient de tare ca duhoarea ei să ajungă până-n altar și dincolo de el. Iată unul care, aflându-se într-o biserică, nu încercase, clar, niciodată să se pună în locul slujitorului ei !

* In germană : căcat (N.T.)

Vorba nu era latinească. Nici catolică, nici ortodoxă.

Era nemțească.

Cel care o scăpase înainta tiptil, tiptil de tot, lipit de perete, cu pistolul-mitralieră gata de tragere.

Zmenk îl mai lăsă câțiva pași, apoi slobozi o rafală. Omul se prăbuși, arma îi scăpă din mâini și zăngăni căzând pe cimentul podelei.

Vuiet în biserică unde detunăturile, repercutate de cupolă și bolți, treziră prelungi ecouri. Agitație în stradă. Bubuieli în ușa de intrare, lăsându-se la o parte orice precauție și slobozindu-se întreaga furie acumulată. Învălmășeală pe coridor, având drept consecință sonoră țipete, țipete de surprindere, de turbare, de neînțelegere, țipete... Brusc apărură câțiva hitleriști. Ca și primul, țineau în mâini pistoale-mitralieră, trăgând nebunește, la nimereală. Zmenk nu se lăsă impresionat de focul lor bezmetic ; calm, apăsă pe trăgaciul *Bren*-ului, slobozind serii scurte și precise. Jerbe de scântei țâșniră din cimentul izbit de gloanțe. Lângă trupul primului căzut, se îngrămădiră și altele. Zmenk profită de răgaz ca să schimbe încărcătorul, să golească geanta pe podea și să ia poziția trăgătorului culcat.

Alți hitleriști, deveniți prudenți, încercară, fără să se descopere prea mult, să tragă în fundul coridorului corpurile camarazilor căzuți. O rafală excepțional de lungă îi sili să abandoneze. Prea târziu pentru unul din ei, rămas să zacă pe podea. Rafala fusese expediată de Palka.

Brusc, o siluetă extrem de rapidă, țâșni înainte, ieși din zona luminată, și lipindu-se de perete, căută adăpostul primei coloane. Zmenk mătură cu gloanțe

întreaga porțiune și știu că a câștigat auzind arma dușmanului căzând și izbindu-se de dale. Lumina se stinse și liniștea reveni.

* *

Tot armamentul, toate munițiile, inclusiv grenadele, au fost extrase în viteză din firide, din saci și din prelate, s-a montat ce trebuia montat, apoi a urmat înzestrarea. Prea multe arme și prea mult material pentru patru oameni. Ar fi ajuns și pentru o jumătate de pluton ! Fiecare a luat ce i-a convenit, iar restul, gata pregătit, a fost dispus în câteva puncte ușor accesibile din hrubă. Trebuia doar să întinzi mâna și să iei.

Bartos încredințase fiecăruia din oameni — inclusiv sieși — o misiune precisă, au fost luate posturile în primire și din acel moment și în subterană se instală liniștea cea mai deplină.

O liniște totală : nici un oftat, nici o mișcare, fapt care le permise să constate tăcerea revenită în biserică și vacarmul declanșat în stradă de schimbul de focuri. Nu încăpea îndoială că hitleriștii fuseseră întâmpinați cum se cuvine de o gardă pe care mai mult ca sigur, nu o bănuiseră, dar în același timp se simțeau, probabil, ușurați, liniștiți, poate chiar bucuroși. Puzderia de zgomote pe care acum nu se mai sfiau să le facă putea fi interpretată, în mare, ca fiind o manifestare a acestor sentimente sau a unora înrudite. Nu se mai temeau că manevra lor va fi descoperită prea devreme. „Teroriștii" și „asasinii" pe care-i căutau se găseau aici și nu le mai puteau scăpa.

În prezent, hitleriștii erau siguri de ei și, în consecință, mica lor afacere secretă putea deveni, fără riscuri, o mare afacere publică.

Tăcerea revenise în biserică, revenise și în ascunzătoarea subterană și înainte ca acest răgaz — în mod fatal provizoriu — să înceteze, cei patru aflați în criptă își reveniseră și ei. Își reveniseră din surpriză. Renunțaseră la ultimele iluzii. La ultima nădejde. Și, totodată, se lepădaseră de convingerea că omul nu poate fi îngenunchiat, chiar dacă e cel mai devotat, cel mai înflăcărat, cel mai sincer, cel mai coriace.

Cineva îi trădase. Clar ca lumina zilei.

Erau condamnați să moară. Palka și Zmenk acolo sus, ei patru în vizuina asta. O noutate pentru ei ? Ignoraseră doar momentul și locul. Ei bine... Faptul că vor muri nu era, în sine, esențial. Ceasul și locul aveau și ele prea puțină însemnătate și numai în măsura în care puteau determina modul de a muri. Esențial era modul.

Bartos se găsea în centrul dispozitivului, cu o pușcă-mitralieră alături. Supraveghea scara ascunsă sub greaua lespede, mascată, la rândul ei de masa din altar. Lespedea era invizibilă. Se întreba însă dacă hitleriștii obținuseră de la informatorul lor și altceva decât adresa bisericii, dacă nu li se dezvăluise și existența criptei. În acest caz, știau și cum se poate coborî în subterană. Se mai întreba și ce semnificație are liniștea de sus. Putea să însemne că Palka și Zmenk... Nu. Exclus. Inamicul era cel care decroșase, căutând o tactică mai bună. Palka și Zmenk aveau să se bată până la ultimul cartuș. Ceea ce va provoca infinit mai mult zgomot decât cel de până acum.

Postat în apropierea lucarnei, cu un pistol-mitralieră *Sten*, Skachek își punea aceleași întrebări ca și Barfos, plus alte câteva : vor remarca nemții sau nu gura de aerisire, trăgând concluziile de rigoare ? Dacă da, vor deschide focul și vor arunca grenade ? Grenadele lor, vor putea trece printre zăbrele ? Ei, cei de jos, vor fi în stare să respingă două atacuri simultane, unul prin lucarnă și celălalt prin trapă ?

Gabik și Svary răspundeau de sectorul cel mai greu : accesul prin trapă și pe scăriță. Situația se prezenta destul de simplu : sau hitleriștii știau de existența lor, sau nu știau. Dar, mai devreme ori mai târziu, de aflat tot aveau să afle. Fie li se va spune, fie vor descoperi singuri, puricând întreaga biserică. O chestiune de timp, atâta tot.

Svary și Gabik dispuneau de o redutabilă putere de foc : fiecare o pușcă-mitralieră, fiecare un pistol-mitralieră și, împreună, o impresionantă rezervă de încărcătoare și grenade. În plus, puteau beneficia de sprijinul imediat al celorlalți doi camarazi. Ca să treci prin trapă era obligatoriu să fii singur și să fii suplu. Dar oricât ar fi fost cineva de suplu, tot n-ar fi scăpat de tirul conjugat a două arme automate.

Gabik și Svary mai aveau ceva în comun : teama ca Zmenk sau căpitanul să apară pe neașteptate, să plonjeze înainte a fi fost recunoscuți.

Palka abandonându-și postul ? Zmenk abandonându-și postul ? Indicând inamicului — chiar dacă ar fi fost vorba să-și salveze viața — existența ascunzătoarei subterane ?

De neconceput ! La fel de absurd ca și ideea de a se lăsa prinși vii. Și totuși...

Timpul părea să se fi oprit în loc. Fals : timpul se scurgea teribil de iute.

* * *

Hitleriștii își instalaseră punctul de comandă înaintat în fața bisericii Sfinților Chiril și Metodiu, în clădirea școlii ce se afla exact vizavi, tot pe strada Resslova. Dar, nefiind nebuni, îl instalaseră într-o sală de clasă situată în fund.

Inițial modest, acest punct de comandă căpăta rapid înfățișarea și dimensiunile a cel puțin unui stat-major divizionar. În respectiva sală de clasă sau în încăperile alăturate, pe coridoare ori în micuța curte interioară, puteau fi văzute tot soiul de materiale specifice unei trupe aflate în operațiune : telefoane de campanie, stații de radio-recepție, hărți, planuri, puști așezate în piramidă, aruncătoare de mine, lăzi cu muniție, până și proiectoare și gigafoane. În vecinătatea școlii staționa un gigantic camion al transmisioniștilor, trei tanchete, un tun anticar, patru mașini de pompieri, sosite în grabă și un număr din ce în ce mai mare de mașini mici aparținând diverșilor șefi.

Cei care se foiau de colo până colo, care așteptau, care alergau erau pe măsura mijloacelor tehnice concentrate : ofițeri comandanți de companie și plutoane, subofițeri, jandarmi, polițiști, infanteriști, artificieri, geniști, pionieri, specialiști în transmisiuni, agenți de legătură, electricieni, mitraliori, șoferi, pompieri. Detașamente aparținând *Wehrmacht*-ului, *Feldgendarmerie*-ei, S.S.-ului, *Sicherheitsdienst*-ului, *Gestapo*-ului, batalioanelor de asalt.

Motocicletele agenților de legătură veneau, plecau, se întorceau, iarăși demarau. Infanteriști în ținută de campanie blocau străzile și cvartalele de locuințe. Artileriștii se căzneau să-și pună tunul în baterie. Geniștii încercau să stabilească grosimea zidurilor. Cei din trupele de asalt așteptau să li se indice o cale de pătrundere în biserică. Transmisioniștii instalau difuzoarele, electricienii aveau treabă cu întinsul cablurilor și cu proiectoarele. Echipe formate din agenți ai Gestapo-ului și din S.S.-iști inspectau perimetrul clădirii, alții se băteau deja în interiorul ei. Pompierii se întrebau pentru ce fuseseră aduși.

Schimbul intermitent de focuri era auzit în stradă.

Nu și în clasa transformată în punct de comandă. Aici nu se auzeau decât zbârnâitul telefoanelor, glasurile radiștilor, pocniturile din călcâie ale curierilor care intrau sau ieșeau, ordinele răstite ale diverșilor ofițeri superiori. Întrucât *Gestapo*-ul pornise întreaga afacere și se mai afla la conducerea operațiunilor, sosise aici și șeful cel mare, Otto Geschke în persoană.

Tot aici se găsea și Karel.

Îl instalaseră într-una din încăperile din față, cu ferestrele dând spre biserică, împreună cu câțiva gestapoviști care urmăreau atent desfășurarea operațiunilor, auzea schimburile de focuri, văzuse venind tot soiul de întăriri. Ședea pe un scaun și părea abătut.

Jaroslav Karel era cu adevărat abătut.

Nimeni nu-l lua în seamă ; cel mult, câte o aruncătură de ochi, din când în când, a personajelor din

jur. Se întreba ce naiba căuta el acolo. Se întreba de ce fusese adus. Se întreba ce mai așteptau de la el.

Nu suflase o vorbă despre criptă și nici cum se poate ajunge la ea. Și nici nu indicase biserica. O biserică, ce știu eu ? Nu cunosc care. Asta ? Habar n-am ! N-am văzut-o în viața mea !

Era gata s-o țină în continuare tot așa, să se jure pe toți sfinții, dar...

Dar nu-l întreba nimeni nimic. Și atunci ?

Se gândea și la ticălosul care-i trădase camarazii. Era, cel puțin, unul. Hitleriștii nu operau la voia întâmplării. Și atunci ?

Cine, care fusese jigodia aia nemernică ? O otreapă ! Un ticălos în care, cu siguranță, se avusese încredere pe deplin de vreme ce cunoștea existența ascunzătoarei, știute de foarte puțini.

Din nefericire, acesta era adevărul : nu mai puteai avea încredere în nimeni.

Năpârca aia îi vânduse numai în parte sau total ? Menționase existența hrubei și a trapei ? Pesemne, nu. Oh, nu pentru că ar fi fost curajos, ci pur și simplu din neștiință. Dacă fuseseră rari cei care aveau cunoștință la ce slujea biserica, și mai rari erau cei care se aflau la curent cu amănuntele din ea.

În fond, ce mai conta dacă trădase pe sfert, pe jumătate sau integral ? O trădare e o trădare și porcul ăla guițase tot ce știa. Bine c-a nimerit în ghearele *Gestapo*-ului ! O asemenea târâtură — ah ! cât ar fi vrut să-i știe numele ! O asemenea târâtură nu merita altceva decât să crape sub tortură ! Din vina lui, Paika și camarazii erau în aer. Se apărau, sigur — oare cum izbutiseră să prevadă atacul nemților ? — dar erau în aer și o știau prea bine. Prinși

în cursă. Încolțiți. Hitleriștii se vor căzni cât se vor căzni, dar până la urmă tot vor câștiga, într-un fel sau într-altul. La nevoie, silindu-i să moară de foame ori pulverizând biserica sub bombe. Înfiorător !

Din pricina unei jigodii ! El. Jaroslav Karel, care ar fi putut vorbi mai bine ca oricine, ca unul care știa absolut totul, el, Karel, ciripise cumva despre biserică, de trapă, de catacombă ? Nu ! Niciodată ! N-au decât hitleriștii să-i facă ce poftesc, nu-și va desclești dinții. Pentru nimic în lume ! Săvârșise ce crezuse că trebuie săvârșit, dar atâta tot !

Ei, însă, nu-i cereau nimic.

Jaroslav Karel era ferm convins că dintre toți cei amestecați în mișmașul ăsta, inclusiv Palka, Bartos, Skachek, Gabik, Svary și Zmenk care-și apărau pielea în biserică, el și nimeni altul, se găsea în cea mai proastă poziție.

CAPITOLUL XVII

Se dezlănțuiseră !

Palka slobozi o rafală scurtă în direcția unei siluete curbate care se deplasa rapid de la o coloană la alta, urmărind să ajungă în centrul naosului. Izbindu-se de piatră, proiectilele stârniră obișnuitele jerbe de scântei. Economie de muniție. Nu se trage decât la sigur. Atenție la sutele de zgomote, mișcări, impresii incerte, de cele mai multe ori simple iluzii. Înăuntru nu pătrunseseră decât o mână de hitleriști, dar se agitau ca și cum ar fi fost pe puțin cincizeci, făceau hărmălaie cât o sută, însă... însă o singură siluetă țâșni spre coloană. Palka trase din nou. Un strigăt oribil și neamțul se prăbuși. Arma îi zăngăni pe podea. Erau numai vreo zece, dar mai dificil de neutralizat decât un întreg pluton în câmp deschis. În spărtura pe care izbutiseră s-o facă în masiva ușă de intrare apăru un nou proiector. Palka se târî până la cotul pe care-l făcea galeria și-l pulverizâ. Era cel de al cincilea proiector distrus. Fascicolele lor orbitoare erau extrem de periculoase deoarece îi puteau localiza pe „teroriști" și demasca numărul lor, mai mult decât redus.

Inamicul nu făcea economie de mijloace !

Câteva arme automate grele, amplasate probabil la ferestrele de sus ale școalei, isprăveau să transforme în cioburi vitraliile ce dădeau spre strada Resslova. Ramele metalice țiuiau sub gloanțe. Cele care pătrundeau, traversau șuierând naosul și-și terminau traiectoria cine știe pe unde. Unecri, sub impactul lor, cădea de pe perete câte ceva, dând impresia că un hitlerist s-a ambuscat pe undeva, prin apropiere.

Mai era și tunul. Un tun, nici mai mult, nici mai puțin !

Îl amplasaseră, probabil, perpendicular pe strada Resslova pentru că flacăra de la gura țevii era vizibilă în spatele altarului, prin spărturile provocate în vitraliu. Gura de aerisire ? Bombardează cumva gura de aerisire ? Să fie cu putință ? Descoperiseră și asta ? Vai de sufletele celor patru de jos ! Să audă tot ce auzeau și să nu poată mișca. Nefericiții ! El, Palka, calculase oare greșit ? Nu, nu fusese un calcul greșit. Ar fi fost inutil să-i sacrifice pe toți, dintr-o singură dată.

Exploziile zgâlțâiau galeria. Și mai erau și blestematele alea de difuzoare care răgeau în cehă și germană :

„Predați-vă ! Naveți nici o șansă ! Sunteți încercuiți ! N-aveți nici un mijloc să scăpați ! Predati-vă și veți fi tratați ca prizonieri de război !"

Vezi să nu !

De ce însă și în germană ? Aveau vreun motiv să creadă că ar exista și germani printre rezistenți sau își închipuiau că patrioții cehi ar putea fi sensibili la limba teutonă ?

De mai multe minute, Zmenk știa că unul din atăcanți o făcea pe mortul la vreo treizeci de metri

distanţă, în stânga, de partea cealaltă a altarului, cam la jumătatea drumului între acesta şi coridorul care ducea la casa parohială. Intenţia lui era evidentă : să atingă adăpostul oferit de altar, să se mai strecoare câţiva metri protejat tot de el, apoi să facă un salt şi să ajungă sub galerie. Mai încercaseră şi alţii, dar eşuaseră în tentativa lor. Acesta însă ar putea izbuti. Poziţia lui era ideală. Dacă ajungea sub galerie, se va afla la adăpost şi va descoperi şi scara de acces.

Zmenk nu trăsese încă în el. Nici hitleristul, căutând, în primul rând, să avanseze fără a fi descoperit. Era o tehnică pe care o adoptaseră de câtva timp: renunţaseră la încercările de pătrundere în forţă, soldate cu eşec, şi care-i costaseră scump de tot. Numai vreo zece oameni, aşa, ochiometric, reuşiseră să se infiltreze în biserică, fie prin coridorul parohial, fie prin portalul spart şi ăsta era singurul rezultat al unui întreg ceas de străduanii. Acum, că izbutiseră să pătrundă, principala preocupare a imenselor forţe aflate în exterior era să le acopere înaintarea, folosind diversiunea : de aici, şi tirurile mitralierelor instalate în clădirea şcolii, şi loviturile de tun, şi răcnetele difuzoarelor, şi proiectoarele şi tot restul. Prăpădul lumii, nu alta !

Scopul comandoului infiltrat în biserică era clar: să ajungă la nucleul de rezistenţă şi să-l lichideze. În cazul cel mai rău, să-l blocheze îndeajuns pentru a-l împiedica să se opună pătrunderii masive a forţelor de invazie.

Zmenk se abţinuse de la a trage împotriva atacatorului din două motive esenţiale : în primul rând, pentru a-i creia impresia că n-a fost observat, în al doilea, pentru că muniţia era pe sponci.

„Veee-ți fi traaa-tați ca-a-a prizonieri de răz...
răz... boi !"

Vezi să nu !

Un soare orbitor de alb se ivi într-una din rozetele pulverizate ale vitraliului, cam pe la mijlocul naosului, la șapte-opt metri de sol. Un proiector, nu un soare. Cum naiba de reușeau ? Dispuneau de o scară atât de lungă, sau îi aveau ca aliați pe îngeri ? Palka fu nevoit să închidă aproape cumplit ochii ca să tragă în această lumină. Nu o nimeri, dar fasciculul ei coborî, proptindu-se în peretele opus, cel care susținea galeria. O mișcare rapidă. O apăsare pe trăgaci. Țâșnit de după adăpost, hitleristul se prăbuși. Țeava puștii-mitralieră pivotă, reveni la proiector și de astă dată soarele cel alb se prefăcu în cioburi. Eclipsă totală și definitivă.

Palka începu să se gândească în mod serios la problema scării. Se șterse pe frunte și pipăi stocul de încărcătoare. Cam slăbuț. Jos erau cu grămada, dar și cei de acolo vor avea nevoie de ele. Universul catacombei era un alt univers și el trebuia conservat. Venise timpul ca cineva să se posteze la scară, pe ultimele trepte sau sub ea, astfel încât să-l poată ocoli pe primul neamț care nu va întârzia să ocupe această importantă poziție.

Atacatorul lui Zmenk se târa pe lângă altar. Încet, încet de tot. Se credea invizibil. De fapt, așa și era. Dar asta nu-l împiedica pe cel să-i urmărească deplasarea ca și cum l-ar fi putut vedea. Cunoscând locurile mai bine decât adversarul lui, prevedea cu exactitate toate mișcările acestuia. Totuși, saltul hitleristului l-a surprins, după vreo douăzeci de secunde de calm absolut. Rapid, individul. În loc să se repeadă oblic, scurtând distanța, s-a năpustit

drept înainte, vizând să ajungă la perete, de acolo la prima coloană, iar de aici, la piciorul scării. Destul de ingenios planul : în felul acesta, Zmenk era obligat să pivoteze în jurul propriei axe, descriind o jumătate de cerc. Deschise foc de secerare, dar rată ținta. Hitleristul atinse peretele și ripostă cu pistolul-mitralieră ; din stâlpișorii polciți ai balustradei zburară așchii. Zmenk știa că individul mai are câțiva metri până la coloană, dar și că dacă va ajunge la adăpostul ei... Sări în picioare și se apropie de balustradă, ferm hotărât să-și golească încărcătorul și să-l lichideze pe agilul său adversar. Neamțul expedie o nouă rafală, dar Zmenk apăsă pe trăgaciul *Brenului* și nu-și luă degetul de pe el până nu auzi închizătorul lovind în sec. De jos, îi parveni un horcăit și zgomotul surd al unui corp care se prăbușește.

Zmenk înlocui încărcătorul golit cu altul plin. Acum își dădea seama că-l trecuseră toate sudorile. Fusese și atins, undeva în coapsa stângă ; simțea rana, fără să simtă și durerea. Adevărata durere era lipsa muniției.

Palka veni târâș până la el.

— L-ai ras ?

— Da.

— E-n regulă ?

— Cu mine, da. Însă cartușele...

— Știu. Nimic de făcut. Până la ultimul...

— De acord.

— Scara. Unul dintre noi trebuie să se poziționeze acolo. Văd că încearcă să ajungă la ea.

— Înțeles. Mă duc.

— Nu vrei s-o fac eu ?

— Nu, merg eu.

— Josef... cu tine-i în regulă ?

— Sigur.
— Perfect.
„...ca prizonieri de răz... răz... boi !"
Vezi să nu !

* * *

Sus, în stradă, lângă zid, lângă gura de aer, unul din oamenii *Gestapo*-ului simți nevoia să urineze. Bătălie sau nebătălie, dar când te taie, ce dracu', îi dai drumul. Ca atare, individul, care de altfel nici nu avea nimic mai urgent de făcut, începu prin a se ușura, direct prin gratiile lucarnei, dar până atunci, fără alt gând.

Gândul i-a venit ulterior, în timp ce, mașinal, urmărea efectul deșertării bășicii sale : ia te uită, aici e o gaură ! Pipiul se duce printr-o gaură. Ce-i cu gaura asta și unde dă ea ?

Câțiva metri mai jos, dedesubtul revelatoarei surse a gestapovistului, Skachek se găsea la postul lui și, pentru că dispunea de foarte mult timp pentru diverse cugetări, avea capul plin de gânduri. De pildă : știa precis ce va face dacă hitleriștii vor arunca grenade prin zăbrele. Dar apă ! Ah ! era nevoit să admită că nu se gândise o clipă la apă !

Ce-i cu apa asta ? Ba nu-i nici un fel de apă, e un tip care se pișă, se pișă ca o vacă, dar e totuși un tip!

Skachek nu se clinti.

Neamțul însă, da. Examină deschizătura, examină gratiile și porni să găsească o piatră. O găsi, reveni la repezeală și îi făcu vânt printre zăbrele.

„O grenadă !" îl fulgeră pe Skachek.

— Grenadă ! îi preveni pe ceilalți și, împins de curaj și hotărâre, o înșfăcă din zbor și o expedie în fundul unei firide.

„Grenada" n-a explodat.

Constatând că experiența cu piatra n-a dat nici un rezultat, gestapovistul scoase pistolul și trimise două gloanțe în gaură, așa, ca să vadă „dacă fese ceva".

A ieșit instantaneu : trac-trac-trac-trac !

Rafala lui Skachek.

Neamțul a dispărut în galop.

CAPITOLUL XVIII

Până la urmă, Palka îl lichidă pe contorsionistul în uniformă care alesese calea traversării în lărgime a naosului și a atacului pornit de sub băncile destinate credincioșilor.

Acest acrobat, tăcut și suplu ca un guster, îi dăduse multă bătaie de cap ; îl „avusese" abia la câțiva metri de marginea „balconului".

De o bună bucată de vreme, Zmenk nu se mai manifestase. Probabil, nu existaseră motive s-o facă.

În aer plutea mirosul prafului de pușcă.

Pe nesimțite, se crăpa de ziuă.

Ultimele ecouri ale împușcăturilor piereau prin ferestrele spulberate de gloanțe.

În lăcașul Domnului pătrundea o palidă și difuză lumină.

Incluzându-i pe Palka și pe Josef Zmenk, în biserică nu se aflau mai mult de șapte ființe vii.

În prezent, odată cu lumina, hitleriștii se abțineau de la atacul în forță. Pierderile lor erau grele. Tentativele se soldaseră printr-un eșec. Acum, după toate probabilitățile, căutau alte formule.

Difuzoarele amuțiseră.

La fel și tunul.

Proiectoarele străluceau doar prin absență.

Chiar și cei patru sau cinci hitleriști care se mai aflau în naos își domoliseră ardoarea. Lămuriți. Istoviți. Sătui s-o mai facă pe eroii în timp ce companii întregi stăteau la adăpostul zidurilor.

Stinse și ultimele ecouri. în biserică pogorî tăcerea. Căpitanul își spuse că demult o asemenea tăcere... dar nu-și putu isprăvi gândul. Tăcerea fu spulberată de o succesiune de zgomote, absolut neașteptate și greu interpretabile dar care, după socotelile lui Palka, nu puteau proveni decât de la Zmenk, pentru că vacarmul se iscase, incontestabil, la piciorul scării. Ce dracu' făcea Zmenk ? Ce i se întâmplase ? Nici un foc de armă. Nu trăsese nici el, nici altcineva. De necrezut : toată hărmălaia aia nu provocase nici o reacție ! Să se fi lăsat Josef surprins pe la spate ?

Cu inima bătând nebunește, Palka se deplasă, ghemuindu-se, până la capul scării. Neomițând pușca-mitralieră. Zgomotele încetaseră. Nimic nu se mișca, sau, în orice caz, nu se auzea mișcându-se. Surprinzător. Neliniștitor. O capcană ? Privire rotită în josul scării. Nimic.

Precaut, Palka avansă capul și izbuti să distingă o siluetă lungită pe podea. Silueta nu se mișca și era singura. Zmenk ? Zmenk mort ? Cum ? În ce fel ?

Bun. Obligatoriu, scara trebuia păzită de careva. Obligatoriu, Zmenk trebuia luat de accolo. Odată cu el, *Bren*-ul și cele câteva încărcătoare rămase.

De neînțeles ce-l făcuse pe Zmenk să se rostogolească. Era cu adevărat mort, ori numai părea ?

De neînțeles și de ce hitleriștii nu mai trăgeau ?

Palka trase adânc aer în piept și îndesă în sân cele trei încărcătoare rămase. Trecu peste umăr cureaua unui *Bren*, îl săltă pe Zmenk de subțiori, atârnându-i de gât cealaltă pușcă-mitralieră și mergând de-a-ndăratelea, porni să urce spre galerie.

Era teribil de greu. Era cumplit. Era ispititor să ridice trapa ca să-l pună pe Zmenk la adăpost. La adăpost de ce ? Mai avea oare dreptul să riște ? Exasperantă era atitudinea hitleriștilor. De ce nu acționau ? De ce nu profitau de situație ?

Palka n-o știa încă, dar era dispus să moară.

Fără Zmenk, situația se prezenta catastrofal.

Acesta își reveni în simțiri pe la jumătatea scării. De uluire. Palka a fost cât pe ce să-l scape. Se opri, lac de năduşeală.

— Josef...

— Da.

— Trăiești ?

— Da. Tu-ești, Jan ?

— Eu, Jan. Ce s-a întâmplat ?

— Cred că am căzut. O ameteală.

— Ești rănit ?

— Da.

— Unde ?

— În partea stângă. Merge, nu-i prea dureros.

Zmenk dădu să se ridice.

— Ușurel.

Palka trase spre el pușca lui mitralieră. Tăcerea se prelungi.

— Nu ! spuse, deodată, Zmenk, aproape violent.

— Nu, ce ?

— Nu vreau să cobor.

— Am spus eu ceva ?

— Nu, dar te-ai gândit.

— Mărturisesc, așa e. Trecem peste asta.

— Îți mulțumesc. Poți urca, eu rămân aici.

— Nici vorbă ! Te urc, apoi revin eu.

— Pot urca și singur.

Zmenk se ridică de jos și-și căută arma și încărcătoarele. Palka i le dădu. Tulburat, uimit, îngrijorat.

— Ești sigur că te descurci ?

— E postul meu, o să țină, ai încredere.

Zmenk urcă două trepte :

— Promite-mi un lucru ; că nu mă lași să cad în labele hitleriștilor. Dacă mai dau cumva ochii peste cap..!

— Ai cuvântul meu, răspunse căpitanul.

* * *

Printre zăbrelele lucarnei porni să curgă un lichid suspect. Într-un minut, devenise un mic torent.

Skachek nu se clinti.

Ah ! Fusese grozav cu „grenada" aia a lui care se dovedise a fi un simplu și banal pietroi !

În plus, băieții nu prea apreciaseră rafala pe care o expediase prin grilaj. Era numai și numai vina lui că nemții descoperiseră catacomba și, odată cu ea, pe cei care se ascundeau înăuntru, asta în timp ce, sus, Palka și cu Zmenk se dădeau de ceasul morții tocmai pentru a împiedica această descoperire.

Bun, era vina lui, dar numai în parte, pentru că, dacă nazistul trăsese cele două focuri, motivul era că bănuise ceva necurat acolo, nu-i aşa ?

Cert e că, de la acel incident, impetuosul Skachek se jurase să caşte bine ochii înainte de a mai întreprinde vreo acţiune.

Deci, căscă ochii.

„De data asta, îşi spuse, se pişă cel puţin un cal ! Să fi adus un cal ?"

Deşi... zgomotele care veneau de sus nu prea semănau a copite de cal ; mai curând, de măgari.

Deşi... Chestia care-şi făcuse loc printre zăbrele era extraordinară chiar şi pentru un armăsar : metalică, ţeapănă ca o rangă, lungă de peste un metru, groasă ca...

De fapt, chestiile care-şi făceau loc, erau două la număr.

Un cal cu două... !

Nu erau nici un fel de „chestii" ; erau două tulumbe, ca cele folosite de pompieri.

— Bartos, chemă în şoaptă Skachek.

Cel strigat nu se întoarse ; avea privirea aţintită asupra scăriţei, concentrat asupra zgomotelor ce veneau din biserică.

— Ce-i ? Arde ?

— Nu încă, dar...

— Atunci ?

— Atunci, aş vrea numai să ştiu dacă trebuie să le înghit sau să apelez la serviciile unui îmblânzitor de şerpi ?

— Ce mai e şi tâmpenia asta ?

În aceeaşi clipă, cele două tulumbe se învârtoşară sub efectul apei venite sub presiune şi jeturile lor împroşcară peretele opus.

— Ticăloșii ! răcni Bartos, brusc trezit la realitate. Ticăloșii, vor să ne înunde !

Nu mai era cazul să-și stăpânească vocea.

— Nu vor, ci ne inundă, îl corectă, glacial, Skachek.

Era, deja, ud până la piele.

— Trage în ele, băiete ! Trage în ele !

— Dacă ricoșează...

— Trage, băga-mi-aș... Trage !

Skachek se execută. Mai întâi în tulumbe, fără rezultat, pentru că gloanțele lunecau fără să le străpungă, apoi prin zăbrele, tot fără succes, pentru că cei care manipulau tulumbele nu era deloc obligați să stea chiar în dreptul gurii de aerisire.

Pe acolo se furișa lumina palidă a zilei. Mai puțin strălucitoare decât apa.

— Stop !

— Nu mai trag ?

— Nu ! O să sfârșești prin a ne omorî pe toți !

Într-adevăr, cele mai multe gloanțe șuieraseră prin subterană, de la boltă la un perete, de la el la altul.

— Ce-i de făcut ? chestionă Svary.

— Să învățăm înotul, mărăi Gabik.

— Nivelul crește, constată Bartos.

Anticipa doar ; nivelul nu creștea încă. Apa se prelingea de-a lungul peretelui, apoi se scurgea în chip de pârâiaș, urmând înclinarea pardoselii, spre scărița ce ducea la trapă. De crescut însă, avea să crească în scurt timp.

— Știu că-i vorba de un principiu, începu, calm, Skachek.

— La ce te referi ?

— La scăriță.

— Ce-i cu scăriţa ?

— Suindu-ne pe ea, în doi, am putea da afară porcăriile astea de tulumbe.

— Hâm... Să vedem...

În clipa aceea, Bartos trăgea de timp ca să ceară, în gând, lui Palka și Zmenk, permisiunea de a retrage scăriţa.

— Haide ! decise el.

CAPITOLUL XIX

Fumul și mirosul prafului de pușcă nu se împrăștiaseră. Ar fi fost nevoie de mai mult timp pentru asta.

Biserica se umplea de voci. În sfârșit, hitleriștii o puteau invada prin coridor și prin portalul spart. Fără riscuri.

Sub galerie, zăcea cadavrul ultimului neamț doborât de Palka. La numai trei metri de scară.

Mai încolo, la verticala capătului opus al galeriei, se prăbușise ultimul neamț lichidat de Zmenk.

Fără grabă, Palka urca ultimele trepte ale ultimului său drum. Se gândea la ultimele lucruri pe care le mai avea de făcut. Avea sub limbă capsula de cianură, iar în mână, pistolul în care rămăseseră doar două gloanțe.

Mai avea și două păreri de rău. Întâi, că nu-și putuse lua rămas-bun de la băieți : Bartos, Gabik, Svary și Skachek. Apoi, aceea de a nu fi în uniformă. În ținută de luptă. Așa ar fi dorit să se bată până la capăt. Cu atât mai rău. Luptase așa cum putuse. Și avea să moară așa cum se putea.

Uniforma se găsea în catacombă, într-una din firide, împreună cu cele ale camarazilor săi. La celălalt capăt al lumii. Nu va coborî. Va urca.

Acum știa — nu chiar de acum — de ce nu-l mitraliaseră nemții când îl cărase pe bietul Zmenk, leșinat la piciorul scării. Profitaseră să se amplaseze. Ocupat cum era, își dăduse seama de asta prea târziu, apoi, bine postați și beneficiind de lumina ce sporea, urmăriseră să vadă exact unde își găsește loc adversarul. Și văzuseră.

Ulterior, Palka și-a putut da seama de cantitatea de învățăminte pe care inamicul a putut-o trage din aceste observații. Scara a constituit obiectivul principal al asalturilor lor. N-a fost uitat nici Zmenk. Se năpustiseră, mai numeroși decât era de presupus. Hotărâți să isprăvească treaba, odată pentru totdeauna. Atacând simultan din mai multe puncte, reușiseră să ajungă aproape de piciorul scării în câteva reprize. Palka s-a văzut nevoit să urce și să coboare. Momente atroce despre care păstra amintirea unui du-te-vino nesfârșit.

Ei bine, acum totul se terminase. Trecuseră câteva minute bune de când auzise sinistrul „țac" al închizătorului lovind în gol. Al lui Zmenk. „Țac" făcuse și al lui, cam tot atunci, privat de muniție. Zmenk împrăștiase în toată biserica piesele esențiale ale puștii sale mitralieră — auzise zgomotul căderii lor și înțelesese semnificația — și, înainte de a-l imita pe Zmenk, scosese pistolul. Cu el doborâse ultimul inamic. Din păcate, nu și cel de pe urmă.

Unul din supraviețuitorii atacului strigase că teroriștii nu mai au muniții.

Iar altul se repezise imediat la poartă ca să le dea celor de afară vestea cea mare.

În sfârșit, iată, în sfârșit, puteau da năvală prin portal, prin coridor, echipați, în grupe, în plutoane,

companii, batalioane, cum pofteau. Comandouri de exterminare, trupe de asalt, pionieri, gestapoviști, polițai, tot tacâmul.

Palka pătrunse în galerie și constată cât de frumoasă era biserica, scăldată în lumina blândă a dimineții ; în umbră rămăseseră doar aschiile, ciobu-rile, tencuiala fărâmițată de gloanțe și era bine că urmele înfruntării dintre oameni nu se vedeau.

Unul din hitleriști îl observă stând în picioare, dădu alarma arătându-l, răpăiră împușcături, dar nu fu atins.

Se furișă și se întinse lângă Zmenk. Josef murise, era aproape rece. Sub el, podeaua galeriei fusese făcută ciur și trupul odihnea de parcă ar fi vrut să mascheze găurile provocate de proiectile. Căpitanul îi închise ochii și atinse afectuos mâna dreaptă a camaradului său. Josef Zmenk îl dispensase de ultimul serviciu cerut.

Palka se ridică, se apropie de balustradă și, sprijinindu-se de ea cu mâna stângă, trase asupra unui hitlerist glontele care-i prisosea. Pe cel din urmă și-l expedie în tâmplă în timp ce dinții sfărâmau capsula cu otravă.

Era ora 7 dimineața.

* * *

„Ca pe prizonieri de război, ca pe prizonieri de război !" ricana în sinea sa Skachek. „Nici n-am ajuns să ne predăm, și uite ce fac cu noi ticăloșii !"

Personal, era ferm încredințat că hitleriștii urmăresc să-i transforme mai degrabă în cadavre decât în captivi.

Nu era și părerea celorlalți ; Svary, de pildă, socotea că nemții doresc să-i aibe vii. poate nu chiar pe toți. dar măcar pe unul-doi, pentru informații.

Bartos tranșase chestiunea :

— Totul depinde și va depinde de noi. bătrâne, de ce vom face și de ce vor gândi ei. Dacă-și vor închipui că ne pot captura. o să se mai rețină oleacă ; dacă, dimpotrivă. își vor spune că nu-i nimic de făcut, atunci pun bâta pe noi. Un singur lucru e sigur : tot cadavre ajungem. Garantat !

Asta era și opinia lui Skachek, altfel exprimată.

Deci. ridicatul mâinilor în sus era exclus. Iar ca să devină leșuri, n-aveau nevoie de ajutorul nimănui.

Skachek stătea cocoțat în capul scăriței. în stânga lucarnei și pistolul său mitralieră frigea fiindcă trăsese mult. Nu mai înțelegea nimic. Nemții ăștia, zău așa, erau tare ciudați. Întâi au bătut cu tunul în biserică, pe urmă au încetat. Au împroșcat cu tâmpenii prin difuzoare, și brusc s-au oprit. Au tras două focuri de revolver și cu asta, basta. Au pompat apă și, deodată. au închis robinetul. Au aruncat o grenadă și atâta tot. Au încercat să smulgă gratiile gurii de aerisire după care n-au mai încercat nimic. La fel ca sus, în biserică : împușcături, liniște, împușcături, liniște. Trecuseră trei ceasuri de când dura halimaua asta.

Bartos avea dreptate : hitleriștii umblau la propuneri și negocieri numai dacă nu le ieșea, undeva, pasența.

— Coboară ! ordonă Bartos.

— Eu ?

Skachek era de-a dreptul uluit.

— Da, tu ! Cine altul ? Hai !

— Bun, dar dacă vor încerca iarăși să...

— Dă-i dracului ! Coboară ! Rapid !

Skachek coborî.

— Scăriţa ?

— Nu ne trebuie ! Las-o acolo unde-i.

Glasul lui Emil era la fel de lugubru ca și locul.

— Îţi pui, în viteză, uniforma.

— Uniforma ?

Abia atunci remarcă Skachek că toţi ceilalţi se echipaseră, centiron, bocanci de parașutist, berete și că lucrurile lui se găseau chitite pe o ladă cu muniţii. Mai remarcă și tăcerea lor gravă. Se echipă la repezeală.

— Ești gata ?

— Gata.

— Pe un rând în fața trapei. Alinierea !

Gabik, Svary, Skachek se aliniară.

— Drepţi !

Bartos îi trecu în revistă, rectifică ceva la ţinuta lui Svary, apoi trecu în flancul drept, lângă Gabik.

— Pe loc, repaos ! Atenţie ! Drepţi ! Pentru onor înainte prezentaţi arm' !

El, neavând armă, duse palma la beretă.

Skachek plângea în tăcere.

Trecu un minut.

Zvâcnetul brațului drept al lui Bartos, revenit în lungul coapsei indică sfârșitul ceremoniei.

— Pe loc, repaos ! Adio, Palka, adio, Zmenk. Sau, mai degrabă, pe curând. Cei de sus sunt morţi. Am auzit două detunături. Acum, e liniște. N-au fost uciși, s-au sinucis cu ultimul lor cartuș. În doi,

au rezistat trei ore. Fiind patru, avem datoria să rezistăm dublu. Nu vă cer decât să nu fiţi mai prejos. Acum, fiecare la postul lui. Inamicul se va ocupa, în sfârşit, serios de noi. Tăcere absolută : hitleriştii vor căuta, în primul rând, căile de acces. La posturi !

CAPITOLUL XX

În galerie, un ofițer răcni un ordin. Cercul curioșilor se desfăcu. Un soldat apucă trupul lui Palka de picioare și o porni în direcția scării. Trupul venea după el. Ofițerul mai răcni ceva. Soldatul se opri. Se opri și trupul. Soldatul se aplecă, înșfăcă trupul de subțiori și, de-a-ndăratelea, o luă spre scară. Trupul se lăsă târât. Tot cu spatele, soldatul începu să coboare treptele, căznit, încet de tot. Trupul cobora la fel de căznit și încet, izbind cu călcâiele fiecare treaptă.

Ajuns jos, soldatul se opri și, pe șest, izbi trupul cu vârful cizmei. Apoi, îl înșfăcă, din nou de picioare, și se îndreptă spre portal.

Sus, în galerie, fără să mai fie nevoie de răcnetele ofițerului, un alt soldat îl apucă pe Zmenk de subțiori și porni să-l târască pe urmele sângerânde lăsate de primul corp. La fel ca și ale căpitanului, călcâiele lui Zmenk marcară, pocnind, fiece treaptă.

Odată jos, soldatul stopă și se uită lung la mort. Nu-l lovi însă. Îl săltă de umeri și, cu el ridicat pe jumătate, se îndreptă, înaintând cu spatele, spre marea ușă de intrare.

Acolo, pe trotuar, la câțiva metri distanță, se strânsese un grup destul de numeros: ofițeri în

uniformă, polițiști în civil, soldați care momentan n-aveau nimic de făcut. Cu toții priveau spre interiorul întunecos al bisericii și când apăru primul ostaș trăgând trupul lui Palka, întregul grup făcu un pas înainte.

De cealaltă parte a străzii, în clădirea școlii, un tânăr ofițer de legătură urcă în goană scara pentru a ajunge cât mai repede în încăperea devenită punct de comandă unde, pe lângă diverși comandanți, se afla de puțină vreme și *Reichsprotektorul* ad-interim, Karl-Hermann Frank, în uniformă de general S.S.

Tânărul ofițer trase un salut impecabil și anunță cu glas cât se poate de regulamentar că au fost descoperite cadavrele a doi *Terroristen*. Întrebat unde se află raportă că au fost aduse în stradă.

Reichsprotektorul declară atunci că dorește să-i vadă cu proprii ochi și că va coborî personal.

În sala de clasă dinspre fațadă, în care continuau să staționeze oamenii *Gestapo*-ului, nimeni nu-l întrebă pe Karel dacă vrea și el să coboare. Pur și simplu, îi ordonară să-i urmeze. Împreună, traversară strada Resslova, apoi, fără nici o greutate, grupul care se formase la intrarea în biserică.

Pe jos, zăceau acum două cadavre.

Karel fu întrebat dacă îi recunoaște pe morți.

Cinstit vorbind, nu mai semănau cu cei pe care-i știuse. Dar de recunoscut, i-a recunoscut.

— Da, spuse, acesta e Jan Palka, căpitan, șeful comandoului, iar acesta e Josef Zmenk.

\ * ·
* *

Difuzoarele :

„Predați-vă ! Știm că vă ascundeți în subterana de sub altar. Camarazii voștri au fost capturați !"

Bartos : „Capturați ! A se înțelege : vor vorbi. Uite că nici măcar nu îndrăznesc s-o spună pe șleau !"

Skachek : „Capturați, pe aia a mă-ti ! Minți, jigodiilor, minți, mai departe !"

Gabik : „Capturați ! De ce nu pretindeți că s-au predat, dacă tot e să mâncați rahat ?"

Svary : „Capturați. Mint de îngheață apele ! Iar de vizuina asta știu de multă vreme și nu-i nevoie să fii geniu ca să ghicești că-i pe undeva pe sub altar !"

Difuzoarele :

„Predați-vă sau vă înecăm !"

Grilajul de la gura de aerisire era aproape smuls. Înăuntru, cam jumătate de metru de apă. Ceva mai multă sub trapă, ceva mai puțină sub lucarnă. Din tulumbe nu se mai scurgea nimic, dar avea să se scurgă. Când neamțul promite ceva... Dăduseră drumul la apă ca să provoace niscaiva mișcări acolo, jos, mișcări demascatoare. Plus, firească panică la ideea înecului.

Aruncaseră și grenade. Skachek prinsese una din zbor — una adevărată, care făsâia — și o expediase într-o firidă. Fără daune. Următoarele, explodaseră în apă. Fântâni arteziene și atâta tot. Dezamăgiți, cei de sus renunțaseră.

Apa atinsese doar prima treaptă a scăriței. Skachek era uscat. La fel și Bartos, Svary și Gabik se instalaseră pe niște lăzi goale de muniție, care, la

nevoie, puteau să și plutească. Muniţiile erau depozitate în firidele superioare. Se hotărâse că, dacă nivelul apei va creşte, să fie luate şi alte măsuri. Scăriţa era preţioasă. Idem, lăzile. Firidele, deasemenea. Scăriţa putea face punte între firide şi piciorul scării care ducea la galerie ; sau, fixată de lăzi, să alcătuiască o plută. Totul, în funcţie de ce avea să urmeze.

Svary : „Dacă-s aşa de siguri că ne pot îneca, de ce mai umblă la fineţuri ?"

Skachek : „O-ţi fi având voi, jigodiile dracului, mijloace tehnice, dar nici noi nu suntem căzuţi în cap ! Păcat că nu mai există şi o altă gaură în pământ. Ce-aş mai râde să li se scurgă toată apa ! De fapt, ce ştiu ei ce-i aici ? Poseinne că asta-i şi înnebuneşte. Oricum, ştim cu toţii să înotăm."

Gabik : „Să ne înece ? N-o să aibe niciodată atâta răbdare ! Când omul nu vrea nu-i chiar atât de simplu să-l îneci !"

Bartos : „Să ne înece ? Imposibil ! Odată ajunsă sus, apa se va scurge de la sine prin lucarnă."

Difuzoarele :

„Predaţi-vă sau vă aruncăm în aer !"

„Predaţi-vă sau vă asfixiem !"

„Predaţi-vă sau aruncăm grenade !"

„...sau vă scoatem cu forţa !"

„...sau vă ardem de vii !"

„...sau vă zidim acolo !"

Skachek :

„Da' să ne pupaţi în cur n-aţi vrea ?"

Totul, sincopat : sentimentul de uşurare, bucuria, neliniştea, tristeţa, amărăciunea, teama, îndoiala, siguranţa, energia, forţa, istovirea... Totul, în afară de libertate şi salvare.

Totul, alternativ : amenințările, promisiunile, furia, vacarmul, grenadele, apa, paturile de pușcă izbind pardoseala bisericii, difuzoarele, bocăniturile din altar.. Totul, exceptând adevărata înverșunare.

În chip logic, mai devreme sau mai târziu, una din metode avea să se dovedească cea bună.

* * *

— Am impresia, șopti Bartos, am impresia că au descoperit lespedea de sub altar și se căznesc s-o desprindă.

Avea toate motivele să-și închipuie că așa se petrec lucrurile, la fel ca și ceilalți trei, care auzeau acum multiple scrâșnete înlocuind ciocăniturile surde de mai înainte.

— Iar eu, șopti, la rându-i Svary, am impresia că porcul ăla va sfârși prin a descoperi trapa.

El, Svary, se referea la cel care, cu patul puștii ori cu alt obiect, sonda solul în preajma chepengului.

Ce devenise evident : minuțios și fără grabă, interiorul bisericii era cercetat centimetru cu centimetru. Ce era sigur : „porcul" se afla pe punctul de a răcni, ca la joc, „arde !"

„Foarte bine, își spuse Skachek, de abia o să fie mai repede !"

Într-adevăr, a fost mai repede decât își putuseră închipui. Mai repede decât putuse spera neamțul de sus. Era un simplu răcan, cam bucălat și nu din cale afară de isteț, căruia până atunci nu i se întâmplase nimic deosebit și căruia i se ordonase să ciocăne în pereți și în pardosea în cutare loc, cău-

tând „să răsune a gol...“ La un moment dat, a ajuns să ciocăne și în trapă. „A gol...“ Să fie ăsta un sunet „gol“ ? Ciocăni și bocăni, nevenindu-i să cheme imediat un superior, superiorii fiind în acea zi mai ai dracului ca oricând.

„Ca să sune a gol, trebuie să existe, dedesubt o gaură. Dacă-i gaură, trebuie să fie și un capac. Dacă-i capac, trebuie să aibe și un zăvor. Ca beciul lui babacu de-acasă, de la țară.“

Scotoci ce scotoci și dădu de chepeng. Apoi, căznindu-se dín greu, izbuti să-l și ridice pe trei sferturi.

Dedesubt, Gabik și Svary își opriseră respirația.

Neamțul se aplecă, dar nu văzu nimic. Nu i se ordonase să caute și altceva : doar un sunet „a gol“. Uite că descoperise și mai mult. Lăsat pe vine, cu un genunchi pe podea, în echilibru pe piciorul stâng și vârful celui drept, se răsuci din șale, menținând trapa deschisă, în nădejdea că va atrage atenția unui gradat fără să fie nevoie să strige. Dar nici un gradat la dreapta (scara), nici în față (peretele), nici în stânga. O privire aruncată peste umăr... genunchiul drept se desprinde de pardoseа, vârful piciorului scapă, soldatul cel bucălat se răsucește, lunecă, dispare prin gaură. În urma lui, chepengul cade la loc.

Gabik sări și-l menținu pe neamț mai bine de cinci minute sub apă. Nu s-a zvârcolit. Poate, murise pe loc ? Prea puțină apă ca să se înece de unul singur, prea puțină pentru un plonjon...

— Iaca și primul ! șuieră slovacul.

— Ai de gând să-i înșiri tot așa și pe ceilalți ?

Bartos zâmbea în colțul gurii. Primul său zâmbet de o bună bucată de vreme.

* * *

— Tipii ăştia sunt cam nerozi, îi spuse lui Karel gestapovistul care vorbea foarte bine ceha şi era, spre deosebire de confraţii săi, nu manifesta semne de enervare. Da, nerozi, ăsta-i termenul cel mai potrivit, nici nu încape altul.

Karel rămase mut.

— Nu par să-şi dea seama, continuă politistul de absurditatea, de vanitatea atitudinii lor şi asta pentru că nu înţeleg, sau refuză să înţeleagă că situaţia lor e fără scăpare, fără cale de salvare. Fără nici cea mai mică supapă. Sunt încolţiţi, nu mai au nici cea mai mică şansă şi, la ora asta, ar fi trebuit să priceapă acest lucru.

Ora era zece şi ceva.

Strădania lui Karel era ca nici un gând coercitiv să nu i se fixeze în minte, ca nici un muşchi de pe faţa lui să nu tresalte.

— Se face târziu, continuă neamţul, trebuie să isprăvim, astea-s ordinele. Înainte de a recurge la altceva, am decis să facem, pentru ultima oară, un apel la bunul lor simţ, la raţiune, dacă mai posedă aşa ceva. I-am putea ataca imediat, dar biserica ar avea mult de suferit. În măsura posibilului, am vrea să evităm aşa ceva. Fie vorba între noi, nu-i prea corect din partea lor să-şi fi ales drept ascunzătoare un loc sfânt. În concluzie, te vei strădui să-i faci să înţeleagă că au tot interesul să înceteze lupta şi să iasă cu mâinile-n sus.

Era exact de ce se temuse Karel. Tresări, fără voie :

— Eu ?

— Da, dumneata. Evident, nu ? Am recurs la toate mijloacele, exceptându-l pe acesta. Sper că n-ai să refuzi ?

— Nu, nu, bineînțeles, dar...?

— Perfect. Nici nu așteptam altceva de la dumneata. Iată cum vom proceda și ce ai să le spui.

Gestapovistul explică.

„Iată și cum se vor petrece lucrurile, își spuse Karel : mă plasez în dreptul deschizăturii și mă împușcă pe loc. Recunoscându-mi glasul, o fac și mai rapid. Cine să-i împiedice ?"

Vedea scena cu precizie.

Ar fi vrut să se afle la mii de kilometri depărtare.

Părerile de rău începuseră să-l asalteze. Își spunea că trădarea — evident, nici nu se gândea la acest epitet — că trădarea nu era chiar un lucru simplu.

— Ai înțeles ?

— Da.

— O să fim alături.

Slabă consolare.

Micul grup pătrunse în biserică. Ca de fiecare dată, Karel era flancat din toate părțile. Pășea, singur printre ceilalți, străin între străini. Știa că oamenii aceștia, duri și reci, doreau în secret să moară. Niciodată nu văzuse la ei vreo urmă de înțelegere. Da, era singur. Căldura camaraderească, fraternitatea, se lepădase de ele. Când o făcuse însă, nu-și putuse închipui cât de greu e de trăit fără ele.

Pașii sunau, pașii răsunau. Karel avea impresia că se duce la propria-i înmormântare. Îngrozitor Biserica nu mai era lăcașul acela bun ; ar fi trebuit îngropată, desființată, dată uitării. Suferise, semnele schingiuirii sale erau aproape omenești, tulburătoare.

Au cotit la stânga ca să urmeze galeria. Ciuruită de gloanțe, cu balustrada pe alocuri smulsă, bombardată parcă.

În aer, stăruia mirosul prafului de pușcă.

Nu se isprăvise încă : se învălmășeau în jurul altarului. Un altar care dispăruse.

Karel nu-l mai recunoștea. Nu trebuia să-l recunoască. *N-avea voie s-o facă.*

Cum să se oprească însă de la gândul că trapa e chiar acolo, la nici douăzeci de pași ?

„Baremi, să fie adevărat ! S-o fi descoperit realmente ! Să nu fie cumva o păcăleală ! Să fie deschisă ! Dacă-mi ordonă s-o deschid chiar eu... Doamne, Dumnezeule, fă ca lucrurile să se petreacă rapid și simplu... !

Așa s-au și petrecut.

Chepengul era ridicat.

Gestapoviștii se trântiră la pământ, cu pistoalele în mână și grenadele alături. Îi făcură semn lui Karel să înainteze. Se supuse, în genunchi, aidoma unui penitent. Până și tăcerea părea monahală. Tot ce mai rămăsese religios din această dramă.

— Emil Baros ! Josef Gabik ! Adolf Svary ! Vladimir Skachek !

Numele căzdeau în catacombă asemenea unor pietre într-un puț demult părăsit.

Din fundul lui, nici un răspuns.

Sentimentul lui Karel era că face apelul morților și, la capătul listei, nu urmează decât să adauge și numele său.

Jalnic, se răsuci către cei care-i porunceau. Ar fi trebuit să continue, dar uitase totul :

— La fel și pentru alții, dacă există printre voi, urmă el, înspăimântat, pierit, tremurând tot. Tre-

buie să încetaţi lupta ! N-aveţi nici o şansă ! Palka şi Zmenk au fost ucişi ! N-aveţi cum să scăpaţi ! Vedeţi, toate ieşirile se cunosc ! Dacă nu vă predaţi, vor dinamita dala... Lu... (Să nu greşesc, să nu greşesc cumva ! Au pomenit, de lucarnă ? Ba da, au pomenit de gura de aerisire)... gura de aerisire e practic degajată... Dânşii... Sunteţi pierduţi... Nu se mai poate face nimic... De ce să mai luptaţi când lupta e pierdută dinainte... ? ...Trebuie să ieşiţi... Trebuie să ieşiţi ! Trebuie să vă predaţi ! Scăpaţi cu viaţa ! Veţi fi trataţi ca prizonieri de război !... Dânşii... Predaţi-vă !... Era singurul lucru de care-şi mai amintea Karel din tot ce i se spusese şi care, brusc, realiza că vorbise exact ca şi cum s-ar fi aflat şi el în catacombă, alături de foştii lui camarazi. Predaţi-vă, aveţi doar un minut ca să vă predaţi !

Karel era lac de sudoare. Din nou, se răsuci spre gestapovişti. „Merge" îi dădură ei de înţeles.

Era pe punctul de a li se alătura, când :

— Suntem cehi...

Karel încremeni ; era glasul lui Gabik. Glasul lui Gabik care venea din străfunduri. Era Josef Gabik care răspundea în numele tuturor. De ce tocmai Gabik ?

— ...Suntem cehi şi n-o să ne predăm niciodată !

Gabik ! Gabik era slovac ! Singurul slovac din grup, singurul care ar fi putut rămâne, în linişte şi pace, la el acasă, în Slovacia.

— E... e ultimul vostru cuvânt ?

— Ultimul !

Fusese glasul lui Bartos.

Karel reveni lângă gestapoviști.

„N-au zis nimic. Să fie cu putință să nu-mi fi recunoscut vocea ?"

Era lucru ce l-ar fi detestat cel mai tare, unica spaimă care-i otrăvise toate aceste ceasuri.

— Ai fost admirabil, îi declară neamțul care vorbea atât de bine ceha. Aș fi jurat că ești de-al lor.

CAPITOLUL XXI

„A fost Karel. Nenorocitul de el."

A fost ultimul gând integral al lui Bartos. Numai pentru el. Nu l-a exprimat. Ar fi fost inutil. Ceilalți trei simțeau ca și el. Nici unul n-a deschis gura ca să pronunțe un nume. Era o situație care, acum, nu mai putea impresiona pe nimeni.

Trapa rămăsese deschisă.

Grilajul a fost complet smuls și o mitralieră deschise focul prin gura de aerisire. Gloanțele ciugulcau din peretele opus și bâzâiau prin criptă ca niște viespi înfuriate. Ricoșând, unul din ele se înfipse în piciorul lui Gabik. Slovacul căzu în apă, lângă cadavrul neamțului, zăcând în continuare cu burta în jos. Gabik își suflecă pantalonul, aruncă o privire la rană, o legă cu o batistă, își reluă arma și poziția.

— Gravă ?

— Un fleac.

Bartos expedie o rafală prin lucarnă. Mitraliera se retrase. Skachek zgâlțâi scărița. Bartos îi făcu un semn. Din buza deschizăturii se desprinseră câteva pietricele.

Svary aținti țeava pistolului-mitralieră spre trapă. Acolo sus, se punea ceva la cale. Întâi se ivi

o pereche de cizme, apoi două picioare în nădragi gri-verzui, după aceea, un neamț întreg, cu o coardă de alpinist petrecută peste umăr, o moacă idioată de postulant la Crucea de Fier, și o grenadă în mână.

„Un super-dobitoc", își spuse, nu fără oarecare milă Svary, și-l lichidă dintr-un singur foc. De sus, dădură drumul corzii. Corpul căzu ca un bolovan. Căzu și grenada. Gabik o înșfăcă rapid și o reexpedie prin trapă. Explozie. Urlete.

În același moment, cerul se desfăcu, se fărâmă, se dilată, se prăvăli. Tunete, trăsnete, stihii descătușate, dezlănțuiri de forțe oarbe, cutremure, grindini, surpături. Pietre ce se rostogolesc, tencuieli ce se desprind, revărsări de moloz, pârâituri, scrâșnete, fum, vălătuci de praf. Trântiți la pământ, sufocați, orbiți, asurziți, năuci, copleșiți ca de un gigantic talaz. Geamăt prelung al scării de sus, bușitura scăriței de jos, trântită de perete.

Nu era cerul, ci doar tavanul. Și nu întreaga boltă, ci numai lespedea din altar. Și nu era un ciclon, ci doar o încărcătură de dinamită.

Acum, aveau parte de o spărtură de toată frumusețea.

— Băga-i-aș... !

— Emil !

Skachek se scuturâ. Buimac, lăcrimând, cu urechile pline de particule ca de jeratec. Așeză scărița la loc, dar ea lunecă iarăși, izbită de jeturile de apă ale tulumbelor care reintraseră în funcțiune. Cu răpăit de mitralieră, apa bătea darabana în pereți, în lemnăria din jur. Orbit de stropi, Skachek se repezi să ia o grenadă, dar se împiedică de corpul cuiva

și căzu. Brațe nevăzute trăgeau în sus scăriță ; Skachek sări s-o prindă, dar acum era aproape la orizontală și degetele sale nu mai întâlniră decât golul.

— Ne fură scăriță !

Aceasta era pe jumătate afară din catacombă. Skachek înhață pistolul-mitralieră și expédie un întreg încărcător prin spărtura formată. Scăriță înțepeni în văzduh, menținută în echilibru de cei care căutau s-o scoată.

— Bietul Emil.

Bartos zăcea strivit sub o bucată mare din lespede căzută peste el și sângele i se scurgea în apa mocirloasă care acoperea pardoseala. Fața era aplatizată, o ureche spânzura smulsă, o țandără de os îi străpunsese buza de sus. În jur, clipocea un lichid scârbos. Tulumbele reintraseră în funcțiune. Jeturile lor erau atât de puternice încât păreau adevărați drugi. Scăriță fusese complet trasă. Nivelul apei creștea cu repeziciune. Neamțul înecat o luă din loc de unul singur, coarda celuilalt se încolăcea aidoma unui șarpe uriaș.

Skachek strângea între dinți cuiul de siguranță al unei grenade, gata s-o lanseze.

— Vladi ! Ajută-mă să-l duc pe Emil !

O sutime de secundă prea târziu. Grenada era pe traiectorie, dar o traiectorie ușor deviată din pricina neașteptatului apel. S-a izbit de marginea de jos a lucarnei, a venit îndărăt și a explodat în interiorul criptei, la un metru de sol și patru de cel care o aruncase. Cu pântecul sfârtecat, Skachek își pierdu echilibrul, dar nu și cunoștința. Prăvălit în apă, se

căzni din răsputeri să-şi scoată pistolul, izbuti cu preţul unui imens efort de voinţă, vârî ţeava armei în gură şi apăsă pe trăgaci.

Detunătura îl făcu pe Svary să tresară. Lăsă din mâini trupul lui Bartos pe care reuşise să-l târâie în dreptul firidelor şi-l căută din ochi pe Skachek. Nu-l zări, în schimb îi văzu pe hitlerişti îmbulzindu-se în capul scării. Apucă *Bren*-ul şi deschise focul până la epuizarea completă a încărcătorului. Şchiopătând, Gabik se apropie de el, îl anunţă că tânărul Skachek ieşise din joc şi că el, Gabik, nu mai avea ce căuta sub trapă întrucât hitleriştii nu păreau dispuşi s-o facă pe plonjorii şi nici să întreprindă ceva. Cu puşca-mitralieră sub braţ şi câteva genţi cu încărcătoare, trăgându-şi piciorul rănit, slovacul părea că se pregăteşte pentru o lungă şi solitară campanie. Apa îi ajungea la centură. Apa plescăia sinistru. Sprijinindu-se de perete, deschise un foc ucigător asupra celor patru S.S.-işti cărora le venise ideea să dea buzna pe scară în jos. Trei o coborâră într-adevăr, dar de-a berbeleacul, iar al patrulea zvâcni atât de violent sub impactul rafalei încât zbură afară ca o rachetă.

Dimineaţa era pe sfârşite.

Hruba se prefăcuse într-un tău verde-murdar. Nu mai rămăsese loc pentru lumina zilei.

Svary izbuti să aşeze într-una din firide trupul golit de sânge şi acum spălat al lui Bartos.

— Puştiul e acolo, îi semnală Gabik, dar nu te căzni să-l scoţi de unde e, a căzut la datorie şi nu i-ar place să fie mutat. Era tare mândru, băiatul... !

Brusc, se instală pacea.

Pesemne, hitleriștii se sfătuiau.

Pluteau lădițele goale de muniții. Pluteau tot soiul de lucruri inutile.

Singurul zgomot era cel al apei.

— Se pare că nu se mai înghesuie, murmură slovacul.

Plescăitul apei amintea de dușurile făcute odinioară la cazarmă.

— Ce-or mai fi născocind ? se gândi, cu glas tare, Svary. Vreo specialitate pentru noi doi !

— Mira-m-aș să nu telefoneze și la comandamentul Marinei... Capsomani cum sunt !

Apa urca. În două, trei ore maximum.

— Hai în firide ! hotărî Svary. O să țină cât o să țină.

— M-am gândit și eu tot la asta.

— De acord ?

— De acord. Nici măcar nu va trebui să cădem.

Se înțelegeau de parcă ar fi fost făcuți din aceeași plămadă.

Și-au strâns mâna.

N-a fost chiar ușor să se cațere până la firidele cele mai de sus, să se instaleze în ele, fiecare cu armamentul lui, având, în același timp, o vedere de ansamblu a catacombei.

La început, fuseseră șapte.

Apoi, șase.

Acum, nu mai erau decât doi. Mai precis, unul și unul.

...Dar s-au dovedit suficienți, acești ultimi doi, ca să-i facă pe naziști să mai piardă vreo treizeci de oameni și încă vreo două ceasuri.

Când Gabik-slovacul și Svary-care-nu-voia-să-i-se-spună-Adolf, s-au sinucis, în aceeași secundă, nu le mai rămăsese nici un cartuș, apa ajunsese până la firide și se făcuse amiază.

Amiază la Praga.

ÎN EDITURA ZZ AU APĂRUT:

ÎN COLECȚIA ENIGMA Z:

AVANTAJ... MARLOWE de RAYMOND CHANDLER

RĂMAS BUN PENTRU VECIE de RAYMOND CHANDLER

UNDE SE AVÂNTĂ VULTURII de ALISTAIR MACLEAN

CU NEBUNII SĂ NU TE PUI de P. HOWARD

MISTERUL CRUCII EGIPTENE de ELERY QUEEN

UN SICRIU PENTRU DIMITRIOS de ERIC AMBLER

ÎNCURCĂ-I DRACE! de JAMES HADLEY CHASE

MOARTE DE CALIBRUL 45 de JAMES HADLEY CHASE

PARDESIUL CARE ADUCE MOARTEA de DASHIELL HAMMETT

O ADUNĂTURĂ DE LICHELE de JAMES HADLEY CHASE